

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke
s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in
Slovenia

SI:

D.C.2.1. — Poročilo o napredku razvoja in/ali sprejema izboljšav politik za prehod v krožno gospodarstvo na nacionalni ravni

EN:

D.C.2.1. — Report on the National-Level Progress of Development and/or Adoption of Circular Transition Policy Improvements

Izjava o omejitvi odgovornosti / Disclaimer

Vsebina odraža le stališča avtorjev. Evropska komisija ni odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih vsebuje ta dokument. / The content reflects the views of the authors only. The European Commission is not liable for any use that may be made of the information contained herein.

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing the environment for a circular economy in Slovenia

1. PODATKI O PROJEKTU / *PROJECT DATA*

Program / <i>Programme</i>	LIFE ENVIRONMENT / LIFE OKOLJE
Naslov projekta / <i>Project title</i>	Boosting waste recycling into valuable products by setting the environment for a circular economy in Slovenia / Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji
Akronim / <i>Project Acronym</i>	LIFE IP RESTART
Št. projekta / <i>Project Number</i>	LIFE20 IP/SI/000021
Koordinator / <i>Project coordinator</i>	Ministry of the Environment, Climate and Energy, Republic of Slovenia (MECE) / Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo Republike Slovenije (MOPE)
Skupni proračun / <i>Total budget</i>	17.235.300 EUR
Trajanje / <i>Time frame</i>	01.01.2022 – 31.12.2030

2. PODATKI O DOKUMENTU / IZROČKU / *DOCUMENT / DELIVERABLE DETAILS*

Akcija / <i>Action</i>	C2 – Priprava strokovnih ocen in predlogov deležnikov za izboljšave politik za trajnostni razvoj in krožni prehod/C2 – <i>Preparation of Expert Assessments and Stakeholder's Proposals for Policy Improvements for Sustainable Development and Circular Transition</i>
Naslov izročka / <i>Deliverable Title</i>	D.C.2.1. – Poročilo o napredku razvoja in/ali sprejema izboljšav politik za prehod v krožno

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke
s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

	gospodarstvo na nacionalni ravni/ <i>D.C.2.1. – Report on the National-Level Progress of Development and/or Adoption of Circular Transition Policy Improvements</i>
Odgovorni upravičenec/ <i>Responsible Beneficiary</i>	SOL.LEX.SUS / <i>SOL.LEX.SUS</i>
Vključeni upravičenci / <i>Involved Beneficiaries</i>	MOPE, ZAG, DP, GRE/ <i>MECE, ZAG, DP, GRE</i>
Avtorji / <i>Authors</i>	Dr. Senko Pličanič, David Pličanič, Tadej Žurman, Tina Tement, Mirko Šprinzer
Vrsta dokumenta / <i>Type of Document</i>	Izroček / <i>Deliverable</i>
Predvideni datum izročka/ <i>Due date of Delivery</i>	31/12/2025
Dejanski datum izročka / <i>Actual Date of Delivery</i>	12/05/2026
Jezik / <i>Language</i>	Slovenski / <i>Slovene</i>

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke
s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

3. RAVEN RAZŠIRJANJA / DISSEMINATION LEVEL

☒ **P** - Javno / *Public*

☐ **RE** - Omejeno na skupino, ki jo določi konzorcij, vključno s službami Evropske komisije / *Restricted to a group specified by the consortium (including European Commission Services)*

☐ **CO** - Zaupno, samo za člane konzorcija, vključno s službami Evropske komisije / *Confidential, only for members of the consortium (including European Commission Services)*

4. ZGODOVINA IZROČKA / DOCUMENT HISTORY

Različica / Version	Datum/ Date	Partner/ Partner	Avtor / Author	Spremembe / Changes
V1	12/05/2026	Sol.lex.sus, DP	Dr. Senko Pličanič, David Pličanič, Tadej Žurman, Tina Tement, Mirko Šprinzer	Končni osnutek / <i>Final draft</i>
V2	28/05/2026	MOPE	Mateja Simčič	Komentarji osnutka / <i>Comments on draft version</i>

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke
s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

V3	22/06/2026	Sol.lex.sus, DP	Dr. Senko Pličanič, David Pličanič, Tadej Žurman, Tina Tement, Mirko Šprinzer	Konsolidirana končna verzija / Final consolidated version
----	------------	-----------------	---	--

5. AKRONIMI IN OKRAJŠAVE / ACRONYMS AND ABBREVIATIONS

Akronim in okrajšava / Acronym Abbreviation	Pomen / Meaning
AGRI	Generalni direktorat Evropske komisije za kmetijstvo in razvoj podeželja / Directorate-General for Agriculture and Rural Development
ARSO	Agencija Republike Slovenije za okolje / Slovenian Environment Agency
BAT	Best Available Techniques / Najboljše razpoložljive tehnike
BDP	Bruto domači proizvod / Gross Domestic Product (GDP)
CA	Climate Act / Podnebni zakon (PoZ)
CBAM	Carbon Border Adjustment Mechanism / Mehanizem za ogljično prilagoditev na meji (Uredba (EU) 2023/956)
CEAP	Circular Economy Action Plan / Akcijski načrt EU za krožno gospodarstvo (2020 — »CEAP II«, COM(2020) 98)

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi
sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / This project has received funding
from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20
IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke
s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

CLIMA	Generalni direktorat Evropske komisije za podnebne ukrepe / Directorate-General for Climate Action
CO₂	Ogljikov dioksid / Carbon dioxide
COM	Sporočilo Evropske komisije / European Commission Communication
COVID-19	Bolezen koronavirusa 2019 / Coronavirus disease 2019
CPR	Construction Products Regulation / Uredba o gradbenih proizvodih
CRMA	Critical Raw Materials Act / Uredba EU o kritičnih surovinah (Uredba (EU) 2024/1252)
DG	Directorate-General / Generalni direktorat Evropske komisije
DP	Deltaplan (projektni partner)
DPP	Digital Product Passport / Digitalni potni list izdelka
DRSV	Direkcija Republike Slovenije za vode / Slovenian Water Agency
DSI	Slovenska industrijska strategija 2021–2030 / Slovenian Industrial Strategy 2021–2030
EEA	European Environment Agency / Evropska agencija za okolje
EED	Energy Efficiency Directive / Direktiva o energetske učinkovitosti (Direktiva (EU) 2023/1791)

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke
s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

EGS	Evropska gospodarska skupnost / European Economic Community (EEC)
EIB	European Investment Bank / Evropska investicijska banka
ENER	Generalni direktorat Evropske komisije za energijo / Directorate-General for Energy
ENV	Generalni direktorat Evropske komisije za okolje / Directorate-General for Environment
EPBD	Energy Performance of Buildings Directive / Direktiva o energetske učinkovitosti stavb
EPR	Extended Producer Responsibility / Razširjena odgovornost proizvajalcev
ES	Evropska skupnost / European Community (EC)
ESPR	Ecodesign for Sustainable Products Regulation / Uredba o ekodizajnu za trajnostne izdelke (Uredba (EU) 2024/1781)
ESR	Effort Sharing Regulation / Uredba o delitvi prizadevanj (Uredba (EU) 2023/857)
ESRR	Evropski sklad za regionalni razvoj / European Regional Development Fund (ERDF)
ESS+	European Social Fund Plus / Evropski socialni sklad plus
ETS	Emissions Trading System / Sistem trgovanja z emisijami EU
EU	Evropska unija / European Union

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke
s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

EUR	Evro / Euro
EZG	Evropski zeleni dogovor / European Green Deal (COM(2019) 640)
F2F	Farm to Fork Strategy / Strategija »Od vil do vilic« (COM(2020) 381)
Fit for 55	Sveženj zakonodajnih predlogov EU za zmanjšanje emisij za 55 % do leta 2030
GHG	Greenhouse Gases / Toplogredni plini (TGP)
GPP	Green Public Procurement / Zeleno javno naročanje (ZEJN)
GRE	Gorenjske elektrarne (projektni upravičenec)
GROW	Generalni direktorat Evropske komisije za notranji trg, industrijo, podjetništvo in MSP / Directorate-General for Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs
IED	Industrial Emissions Directive / Direktiva o industrijskih emisijah (Direktiva 2010/75/EU, novelirana z Direktivo (EU) 2024/1785)
IKT	Informacijsko-komunikacijska tehnologija / Information and Communication Technology (ICT)
IPPC	Integrated Pollution Prevention and Control / Celovito preprečevanje in nadzor onesnaževanja
IRA	Inflation Reduction Act (ZDA, 2022)
JEK 2	Drugi blok jedrske elektrarne Krško / Second unit of Krško Nuclear Power Plant

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke
s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

JTF	Just Transition Fund / Sklad za pravični prehod (Uredba (EU) 2021/1056)
KOPOP	Kmetijsko-okoljska in podnebna izplačila / Agri-environment-climate payments
LIFE	Finančni instrument EU za okolje in podnebje / EU Programme for Environment and Climate Action (Uredba (EU) 2021/783)
MECE	Ministry of the Environment, Climate and Energy / Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo (MOPE)
MF	Ministrstvo za finance / Ministry of Finance
MGTŠ	Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport / Ministry of the Economy, Tourism and Sport
MKGP	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano / Ministry of Agriculture, Forestry and Food
MNVP	Ministrstvo za naravne vire in prostor / Ministry of Natural Resources and Spatial Planning
MOPE	Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo / Ministry of the Environment, Climate and Energy (MECE)
MSP	Mala in srednje velika podjetja / Small and Medium-sized Enterprises (SMEs)
MVZI	Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije / Ministry of Higher Education, Science and Innovation
MZI	Ministrstvo za infrastrukturo / Ministry of Infrastructure

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke
s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

NECP	National Energy and Climate Plan / Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt (NEPN)
NEPN	Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt / National Energy and Climate Plan (NECP)
NO₂	Dušikov dioksid / Nitrogen dioxide
NOO	Načrt za okrevanje in odpornost / Recovery and Resilience Plan (RRP)
NPVN	Nacionalni program varstva narave / National Nature Conservation Programme
NPVO	Nacionalni program varstva okolja / National Environmental Protection Programme
NRL	Nature Restoration Law / Uredba EU o obnovi narave (Uredba (EU) 2024/1991)
NRP	Member State Nature Restoration Plan / Nacionalni načrt za obnovo narave
NUV	Načrt upravljanja voda 2022–2027 / Water Management Plan 2022–2027
NZIA	Net-Zero Industry Act / Uredba EU o industriji neto-ničelnih izdelkov (Uredba (EU) 2024/1735)
NZPO	Načrt obvladovanja poplavne ogroženosti / Flood Risk Management Plan
PRO&PPO	Operativni program ravnanja z odpadki s programom preprečevanja odpadkov / Waste Management Plan and Waste Prevention Programme (WMPP)
OVE	Obnovljivi viri energije / Renewable Energy Sources (RES)

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke
s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

PC2	Politični cilj 2 — »Bolj zelena Slovenija« v Operativnem programu evropske kohezijske politike 2021–2027 / Policy Objective 2 — »A greener Slovenia«
PC4	Politični cilj 4 — »Bolj socialna Evropa« v Operativnem programu evropske kohezijske politike 2021–2027 / Policy Objective 4 — »A more social Europe«
PM2.5	Drobni delci s premerom do 2,5 mikrometra / Fine particulate matter ($\leq 2.5 \mu\text{m}$)
PoZ	Podnebni zakon / Climate Act (CA)
PPWR	Packaging and Packaging Waste Regulation / Uredba EU o embalaži in odpadni embalaži (Uredba (EU) 2025/40)
PRO	Producer Responsibility Organisation / Organizacija proizvajalčeve odgovornosti (kolektivna shema)
REACH	Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals / Uredba EU o kemikalijah
RED III	Renewable Energy Directive III / Revidirana Direktiva o obnovljivih virih energije (Direktiva (EU) 2023/2413)
ReNGP	Resolucija o nacionalnem gozdnem programu / Resolution on the National Forest Programme
ReNPVO20–30	Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020–2030 / Resolution on the National Environmental Protection Programme 2020–2030
RES	Renewable Energy Sources / Obnovljivi viri energije (OVE)

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke
s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

RRF	Recovery and Resilience Facility / Mehanizem za okrevanje in odpornost (Uredba (EU) 2021/241)
RRP	Recovery and Resilience Plan / Načrt za okrevanje in odpornost (NOO)
S5	Slovenska strategija pametne specializacije (verzija 5, 2024) / Slovenian Smart Specialisation Strategy (S5)
SCF	Social Climate Fund / Socialni sklad za podnebne ukrepe (Uredba (EU) 2023/955)
SDS	Resolucija o Dolgoročni podnebni strategiji Slovenije do leta 2050 / Long-Term Climate Strategy of Slovenia until 2050
SID	SID banka — Slovenska izvozna in razvojna banka / Slovene Export and Development Bank
SKP	Skupna kmetijska politika EU / Common Agricultural Policy (CAP)
SN SKP	Strateški načrt skupne kmetijske politike Republike Slovenije 2023–2027
SPIRIT	Javna agencija Republike Slovenije za spodbujanje podjetništva, internacionalizacije, tujih investicij in tehnologije
SRS 2030	Strategija razvoja Slovenije 2030 / Slovenian Development Strategy 2030
SUD	Sustainable Use of Pesticides Directive / Direktiva o trajnostni uporabi pesticidov
TGP	Toplogredni plini / Greenhouse Gases (GHG)

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke
s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

UL EU	Uradni list Evropske unije / Official Journal of the European Union
UL RS	Uradni list Republike Slovenije / Official Gazette of the Republic of Slovenia
UNFCCC	United Nations Framework Convention on Climate Change / Okvirna konvencija Združenih narodov o spremembi podnebja
UWWTD	Urban Waste Water Treatment Directive / Direktiva o čiščenju komunalne odpadne vode
VOD	Vodna okvirna direktiva / Water Framework Directive (Direktiva 2000/60/ES)
WHO	World Health Organization / Svetovna zdravstvena organizacija
WMPP	Waste Management Plan and Waste Prevention Programme / Operativni program ravnanja z odpadki s programom preprečevanja odpadkov (PRO&PPO)
ZAG	Zavod za gradbeništvo Slovenije (projektni upravičenec) / Slovenian National Building and Civil Engineering Institute
ZEJN	Zeleno javno naročanje / Green Public Procurement (GPP)
ZIUOPZP	Zakon o interventnih ukrepih za odpravo posledic poplav in zemeljskih plazov
ZON-F	Zakon o ohranjanju narave (novela F, 2025) / Nature Conservation Act (Amendment F)
ZOPVOOV	Zakon o oskrbi s pitno vodo ter odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke
s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

ZP	Zero Pollution Action Plan / Akcijski načrt EU za ničelno onesnaženje (COM(2021) 400)
ZUNPEOVE	Zakon o uvajanju naprav za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije
ZVO-2	Zakon o varstvu okolja (2022) / Environmental Protection Act
ZOPVOOV	Zakon o oskrbi s pitno vodo ter odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode
ZP	Zero Pollution Action Plan / Akcijski načrt EU za ničelno onesnaženje (COM(2021) 400)

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke
s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

6. POVZETEK IZROČKA V SLOVENSKEM IN ANGLEŠKEM JEZIKU / DELIVERABLE OVERVIEW IN ENGLISH AND SLOVENIAN

(Največ 3500 znakov / *Maximum of 3500 characters*)

Izroček D.C.2.1 predstavlja prvi sistematični politološki pregled napredka pri razvoju in sprejemanju strateških in političnih dokumentov za prehod v krožno gospodarstvo na nacionalni ravni v Republiki Sloveniji. Težišče poročila je analiza političnih in strateških dokumentov, ne pa zakonodajnih aktov (ti so predmet izročka D.C.3.1), ki na ravni Evropske unije in Slovenije oblikujejo politični okvir za krožni prehod v obdobju 2021–2026.

Na evropski ravni poročilo analizira ključne politične dokumente, ki tvorijo politični arhitekturni okvir krožnega prehoda: Evropski zeleni dogovor (COM(2019) 640) kot krovni razvojni narativ, novi Akcijski načrt EU za krožno gospodarstvo (CEAP II, COM(2020) 98), sveženj »Pripravljeni na 55« (Fit for 55), Akcijski načrt za ničelno onesnaženje (Zero Pollution Action Plan), Strategijo EU za biotsko raznovrstnost do 2030, Strategijo »Od vil do vilic« (Farm to Fork), Strategijo EU za trajnostne in krožne tekstilije ter posodobljeno Industrijsko strategijo EU.

Na nacionalni ravni so v fokusu Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020–2030 (ReNPVO20–30), Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt (NEPN, prvotno sprejet februarja 2020, posodobljen decembra 2024), Resolucija o Dolgoročni podnebni strategiji Slovenije do 2050, Načrt za okrevanje in odpornost (NOO), Strategija razvoja Slovenije 2030, Slovenska industrijska strategija 2021–2030, Strategija pametne specializacije S5 (sprejeta marca 2024), Načrt upravljanja voda 2022–2027 in Načrt obvladovanja poplavne ogroženosti.

Poročilo ne ponavlja zakonodajnih analiz iz D.C.3.1, temveč obravnava politike kot samostojen analitični okvir: politične izbire med alternativami, politološko trajektorijo, instrumente izvajanja, finančne mehanizme, ciljne strukture in časovnice ter razmerja do drugih politik. Operativni program ravnanja z odpadki (PRO&PPO) je predmet akcije C1 in v tem izročku ni samostojno obravnavan, a se nanj sklicujemo pri analizi drugih dokumentov.

Sintezna analiza identificira ključne paradigmatske premike v politikah za krožni prehod od sektorske k integrirani politiki, od linearne h krožni logiki gospodarjenja, od izoliranih ciljev k povezanim strateškim ciljem, od reaktivnega k proaktivnemu pristopu. Poročilo opredeli tudi prioriteta področja in vstopne

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

točke za delo Političnih skupin akcije C2 ter povezave z drugimi akcijami projekta LIFE IP RESTART. Ugotovitve neposredno podpirajo cilje PRO&PPO in krožni prehod ter služijo kot izhodiščna analitična podlaga za izročke D.C.2.2, D.C.2.3 in D.C.2.4.

The D.C.2.1 deliverable presents the first systematic political-science review of progress in the development and adoption of strategic and policy documents for the circular economy transition at the national level in the Republic of Slovenia. The focus is on policy and strategic documents, not legislative acts (which are addressed in deliverable D.C.3.1) which at the European Union and Slovenian levels shape the political framework for the circular transition in the period 2021–2026.

At the European level, the report analyses key policy documents that form the political architecture: the European Green Deal (COM(2019) 640), the new EU Circular Economy Action Plan (CEAP II, COM(2020) 98), the Fit for 55 package, the Zero Pollution Action Plan, the EU Biodiversity Strategy for 2030, the Farm to Fork Strategy, the EU Strategy for Sustainable and Circular Textiles and the updated EU Industrial Strategy.

At the national level, the focus is on the Resolution on the National Environmental Protection Programme 2020–2030, the National Energy and Climate Plan (NECP, originally 2020, updated December 2024), the Resolution on the Long-Term Climate Strategy until 2050, the Recovery and Resilience Plan, the Slovenian Development Strategy 2030, the Slovenian Industrial Strategy 2021–2030, the Smart Specialisation Strategy S5 (March 2024), the Water Management Plan 2022–2027 and the Flood Risk Management Plan.

The report does not duplicate the legislative analyses from D.C.3.1 but treats policies as an autonomous analytical framework. The Waste Management Programme (WMPP / PRO&PPO) is the subject of Action C1 and is not addressed as a separate chapter; it is referred to where policies implement or complement WMPP objectives. The synthetic analysis identifies key paradigmatic shifts and defines priority areas for the work of the Policy Groups of Action C2.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke
s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

7. KAZALO VSEBINE

1. Podatki o projektu / <i>Project data</i>	2
2. Podatki o dokumentu / izročku / <i>Document / Deliverable details</i>	2
3. Raven razširjanja / <i>Dissemination level</i>	4
4. Zgodovina izročka / <i>Document history</i>	4
5. Akronimi in okrajšave / <i>Acronyms and Abbreviations</i>	5
6. Povzetek izročka v slovenskem in angleškem jeziku / <i>Deliverable overview in English and Slovenian</i>	15
8. namen in pristop k pripravi dokumenta	25
8.1. Namen	25
8.2. Izhodišča	26
8.3. Metodološki pristop	27
9. KAŽIPOT PREHODA V KROŽNO GOSPODARSTVO SLOVENIJE (2018): politološka analiza prvega nacionalnega krožnega strateškega dokumenta	28
9.1. Politološki kontekst nastanka Kažipota	28
9.2. Politološka vsebina in dosežki Kažipota	29
9.3. Politološka zastarelost Kažipota v razmerju do sodobnega okvira: sistematična analiza	30
9.3.1. Zastarelost glede na evropsko zakonodajno in politološko podlago	31
9.3.2. Zastarelost glede na slovenski strateški in zakonodajni okvir	32
9.3.3. Zastarelost glede na institucionalni okvir	32
9.3.4. Zastarelost glede na podatkovni in indikatorski okvir	33
9.3.5. Zastarelost glede na opredelitev prednostnih področij	33
9.3.6. Zastarelost glede na razmerje do drugih ključnih politik	34

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

9.4.	Politološka ocena ohranjene aktualnosti Kažipota	34
9.5.	Implikacije politološke analize Kažipota za nadaljnje delo akcije C2	35
10.	Kontekst evropskih politik za krožni prehod	35
10.1.	Evropski zeleni dogovor: krovni politični narativ	36
10.1.1.	Strateška vizija in narativ	36
10.1.2.	Strukturni stebri Evropskega zelenega dogovora	37
10.1.3.	Politološka recepcija in implementacija	38
10.1.4.	Implikacije za slovenski politični okvir	39
10.2.	CEAP II: Akcijski načrt EU za krožno gospodarstvo (2020)	39
10.2.1.	Konceptualni okvir CEAP II	40
10.2.2.	Sektorske prioritete: sedem ključnih vrednostnih verig	40
10.2.3.	Horizontalne politološke prioritete CEAP II	41
10.2.3.	Implementacijski cikel CEAP II in ključni mejniki	42
10.2.4.	Implikacije CEAP II za slovenski politični okvir	43
10.3.	Sveženj »Pripravljeni na 55« (Fit for 55)	44
10.3.1.	Politološka struktura svežnja	44
10.3.2.	Ključni akti svežnja	44
10.3.3.	Implikacije Fit for 55 za krožni prehod	45
10.3.4.	Implikacije za slovenski politični okvir	46
10.4.	Akcijski načrt za ničelno onesnaževanje	47
10.4.1.	Strateška logika in narativ	47
10.4.2.	Ključne prioritete in cilji	48
10.4.3.	Politološki instrumenti in zakonodajni paket	48

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

10.4.4.	Implikacije za slovenski politični okvir in povezave s krožnim gospodarstvom	49
10.5.	Sklep: politološka logika EU okvira za krožni prehod.....	50
11.	širši evropski politični okvir	51
11.1.	Strategija EU za biotsko raznovrstnost do 2030.....	51
11.1.1.	Strateška logika in narativ	51
11.1.2.	Ključni politološki cilji do 2030	52
11.1.3.	Uredba o obnovi narave (Nature Restoration Law)	53
11.1.4.	Implikacije za slovenski politični okvir in krožni prehod	54
11.2.	Strategija »Od vil do vilic« (Farm to Fork)	55
11.2.1.	Strateška logika in narativ	55
11.2.2.	Ključni cilji do 2030	55
11.2.3.	Politološki instrumenti in povezave	56
11.2.4.	Implikacije za slovenski politični okvir	57
11.3.	Strategija EU za trajnostne in krožne tekstilne izdelke.....	58
11.3.1.	Strateška logika in narativ	58
11.3.2.	Ključni politološki instrumenti in zakonodajni paket	58
11.3.3.	Implikacije za slovenski politični okvir	59
11.4.	Posodobljena Industrijska strategija EU	60
11.4.1.	Strateška logika: »twin transition« in strateška avtonomija	60
11.4.2.	Akt o neto-ničelnih industrijah in akt o kritičnih surovinah.....	61
11.4.3.	Implikacije za slovenski politični okvir	62
11.5.	Finančni instrumenti za krožni prehod	62
11.5.1.	Mehanizem za okrevanje in odpornost (RRF)	63

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

11.5.2.	Sklad za pravični prehod (JTF)	63
11.5.3.	Drugi pomembni finančni instrumenti.....	64
11.5.4.	Implikacije za slovenski politični okvir	65
11.6.	Sinteza politološke logike EU okvira za krožni prehod	65
11.6.1.	Krožno gospodarstvo kot horizontalna paradigma	66
11.6.2.	Tristebrna instrumentalna logika	66
11.6.3.	Postopna krepitev politološke ambicioznosti.....	66
11.6.4.	Politološka tveganja in nasprotja	67
11.6.5.	Implikacije za slovenski politični okvir	67
11.6.6.	Institucionalna infrastruktura EU za krožni prehod	68
11.6.6.1.	Evropska komisija — politološki vzvod krožnega prehoda.....	68
11.6.6.2.	Evropska agencija za okolje (EEA) in monitoring.....	68
11.6.6.3.	Evropska investicijska banka (EIB) in zeleno financiranje	69
12.	Pregled slovenskega strateškega okvira.....	69
12.1.	Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020–2030 (ReNPVO20–30) 70	
12.1.1.	Strateška vizija in narativ	70
12.1.2.	Štirje tematski sklopi	71
12.1.3.	Krožno gospodarstvo v ReNPVO20–30.....	71
12.1.4.	Politološke vrzeli in razvojne potrebe	72
12.2.	Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt (NEPN)	73
12.2.1.	Politološka logika NEPN.....	73
12.2.2.	Prvi NEPN (2020) in posodobitev (2024): primerjava.....	74
12.2.3.	Krožno gospodarstvo v NEPN	75

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

12.2.4.	Implikacije za krožni prehod	75
12.3.	Resolucija o Dolgoročni podnebni strategiji Slovenije do 2050	76
12.3.1.	Strateška vizija in dolgoročna logika	76
12.3.2.	Politološko razmerje s Podnebnim zakonom	77
12.3.3.	Krožno gospodarstvo v Dolgoročni podnebni strategiji	77
12.4.	Načrt za okrevanje in odpornost (NOO)	78
12.4.1.	Politološka logika in šest stebrov	78
12.4.2.	Krožno gospodarstvo v NOO	79
12.4.3.	Implikacije za krožni prehod	79
12.5.	Strategija razvoja Slovenije 2030 in Slovenska industrijska strategija 2021–2030	80
12.5.1.	Strategija razvoja Slovenije 2030	80
12.5.2.	Slovenska industrijska strategija 2021–2030 (SIS)	80
12.5.2.1.	Pet prebojnih programov DSI	81
12.5.3.	Implikacije za delo Političnih skupin C2	81
12.6.	Slovenska strategija pametne specializacije (S5) in nacionalni načrti vodnega upravljanja	82
12.6.1.	Strategija pametne specializacije S5	82
12.6.2.	Načrt upravljanja voda 2022–2027 (NUV)	83
12.6.3.	Načrt obvladovanja poplavne ogroženosti (NZPO)	83
12.7.	Sinteza slovenskega strateškega okvira za krožni prehod	84
12.7.1.	Politološka arhitektura: tri ravni dokumentov	84
12.7.2.	Politološke vrzeli in razvojne prioritete	85
13.	Sistematčne povezave med strateškimi dokumenti in PRO&PPO	86
13.1.	Politološka vloga PRO&PPO v slovenskem strateškem okviru	86

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

13.2.	Razmerje PRO&PPO ↔ ReNPVO20–30: hierarhija.....	87
13.3.	Razmerje PRO&PPO ↔ NEPN: komplementarnost.....	87
13.4.	Razmerje PRO&PPO ↔ DSI: industrijska razsežnost.....	88
13.5.	Razmerje PRO&PPO ↔ S5: raziskovalno-razvojna razsežnost.....	88
13.6.	Razmerje PRO&PPO ↔ NOO: finančna razsežnost.....	89
13.7.	Sintezna ocena povezav PRO&PPO z drugimi dokumenti	89
14.	Dodatne sektorske politološke analize.....	90
14.1.	Resolucija o nacionalnem programu za prehrano in telesno dejavnost za zdravje 2024–2030.....	90
14.2.	Strateški načrt skupne kmetijske politike 2023–2027.....	91
14.3.	Resolucija o nacionalnem gozdnem programu.....	91
14.4.	Operativni program za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027.....	92
15.	institucionalni okvir za krožni prehod v Sloveniji.....	92
15.1.	Vlada Republike Slovenije in resorna razdelitev	93
15.2.	Specializirani organi in agencije v podrobnostih	94
15.2.1.	Agencija Republike Slovenije za okolje (ARSO)	94
15.2.2.	Direkcija Republike Slovenije za vode (DRSV)	94
15.2.3.	Slovenski okoljski javni sklad (Eko sklad)	95
15.2.4.	SPIRIT Slovenija	95
16.	Politične skupine akcije C2: 5 specifičnih krožnih politik	96
16.1.	Predlog specifičnih politik za obravnavo.....	96
16.1.1.	Trajnostni viri.....	96
16.1.2.	Krožno gospodarstvo.....	98
16.1.3.	Energetika in mobilnost.....	99

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

16.1.4.	Industrija in kmetijstvo	100
16.1.5.	Krepitev kapacitet in pristojnosti.....	101
17.	Zaključki	102
17.1.	Ključne ugotovitve izročka	102
17.2.	Paradigmatski premiki, ugotovljeni v izročku	104
17.3.	Politološka ocena slovenskega institucionalnega okvira	105
17.4.	Implikacije za delo političnih skupin akcije C2.....	105
17.5.	Povezave z drugimi akcijami in izročki projekta LIFE IP RESTART	107
17.6.	Argument za močnejšo medresorsko koordinacijo.....	107
17.7.	Izhodišče za razmislek o novem nacionalnem akcijskem načrtu za krožno gospodarstvo.....	109
17.8.	Sklepna refleksija	110
18.	zakonodaja, viri in literatura	111
18.1.	Zakonodaja in viri EU	111
18.2.	Zakonodaja in viri Republike Slovenije	116
18.3.	Mednarodne pogodbe in konvencije	117
18.4.	Strokovna literatura.....	118
19.	Aneks A: Pregledni zemljevid politik in dokumentov, ki vplivajo na krožno gospodarstvo	119
19.1.	Evropski zeleni dogovor (COM(2019) 640).....	119
19.2.	CEAP II (COM(2020) 98)	119
19.3.	Uredba ESPR (EU) 2024/1781	120
19.4.	Uredba PPWR (EU) 2025/40	120
19.5.	Uredba CRMA (EU) 2024/1252	121
19.6.	Soil Monitoring Law – Direktiva (EU) 2025/2360.....	121

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

19.7.	ReNPV020–30 (UL RS, št. 31/20).....	122
19.8.	NEPN (posodobljen december 2024).....	122
19.9.	Resolucija o Dolgoročni podnebni strategiji do 2050	123
19.10.	N00 (peta sprememba odobrena 27. 4. 2026).....	123
19.11.	DSI – Slovenska industrijska strategija 2021–2030.....	123
19.12.	S5 – Strategija pametne specializacije 2021–2027.....	124
19.13.	PRO&PPO (operativni program, akcija C1)	124
19.14.	Strategija F2F (COM(2020) 381)	125
19.15.	Strategija EU za tekstilne izdelke (COM(2022) 141)	125
19.16.	NUV 2022–2027 in revidirana UWWTD	126
20.	Aneks B: Povzetek za deležnike (executive summary)	126
20.1.	Občine in lokalne skupnosti.....	127
20.2.	Javna podjetja (komunala, vodno in energetska gospodarstvo)	127
20.3.	Industrija in gospodarstvo	128
20.4.	Raziskovalne in razvojne organizacije	128
20.5.	Nevladne organizacije in civilna družba	129

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

8. NAMEN IN PRISTOP K PRIPRAVI DOKUMENTA

8.1. Namen

Akcija C2 »Priprava strokovnih ocen in predlogov deležnikov za izboljšave politik za trajnostni razvoj in krožni prehod« je ena temeljnih vzvodnih aktivnosti projekta LIFE IP RESTART. Njen namen je pretvoriti strokovna spoznanja in ugotovljene vrzeli v operative predloge za izboljšave politik in zakonodaje, ki urejajo ravnanje z odpadki, preprečevanje odpadkov in širše področje prehoda v krožno gospodarstvo v Sloveniji. Akcija je zasnovana z namenom, da skozi sedemletno obdobje sistematično spremlja in podpira razvoj politik na nacionalni ravni, pri tem pa aktivno vključuje ključne deležnike prek petih Političnih skupin, ki pokrivajo deset specifičnih krožnih politik.

Predmetni izroček D.C.2.1 — Poročilo o napredku razvoja in/ali sprejema izboljšav politik za prehod v krožno gospodarstvo na nacionalni ravni — predstavlja prvi sistematični politološki pregled stanja nacionalne in evropske politične krajine v polju krožnega prehoda. Izroček dokumentira, kateri politični in strateški dokumenti so bili v obdobju od začetka projekta do konca leta 2025 oblikovani, sprejeti ali revidirani, kakšna je njihova politološka vsebina, kakšne so njihove strateške implikacije za razumevanje varstva okolja in krožnega gospodarstva ter kakšne so politološko-operative posledice za delovanje upravnih organov, deležnikov in gospodarstva.

Izroček je hkrati izhodiščna analitična podlaga za nadaljnje delo Političnih skupin v okviru akcije C2 (izročki D.C.2.2, D.C.2.3 in D.C.2.4) ter predstavlja neposredno povezavo z akcijo C1 (Operativni program ravnanja z odpadki — PRO&PPO), z akcijo C3 (Strokovne ocene in predlogi deležnikov za izboljšave zakonodaje) in z akcijo C4 (Izboljšave krožnega upravljanja). Razmejitev z izročkom D.C.3.1 je sistematična: D.C.3.1 obravnava zakonodajni okvir (Zakon o varstvu okolja ZVO-2 in spremljevalne zakonodajne ter podzakonske akte), medtem ko se D.C.2.1 osredotoča na politični okvir (strateške in politične dokumente, ki te zakone usmerjajo, dopolnjujejo ali izvajajo).

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.

8.2. Izhodišča

Prehod v krožno gospodarstvo predstavlja eno najzahtevnejših družbenih, ekonomskih in regulatornih transformacij sodobnega časa. Za pravilno razumevanje politološkega okvira tega prehoda je nujno razlikovati med tremi ravni:

- (i) zakonodajno raven (zakoni in podzakonski predpisi, ki materialno-pravno urejajo obveznosti subjektov),
- (ii) politično raven (strateški in politični dokumenti, ki opredeljujejo cilje, prioritete, vizije in usmeritve), in
- (iii) izvedbeno raven (operativni programi, akcijski načrti, finančni instrumenti). Pričujoče poročilo se osredotoča na drugo, politično raven, medtem ko prvo (zakonodajno) sistematično obravnava izroček D.C.3.1 v okviru akcije C3, in del tretje (operativno raven, zlasti PRO&PPO) izroček akcije C1.

Politološka analiza krožnega prehoda zahteva drugačno metodološko izhodišče od pravne analize zakonodaje. Strateški in politični dokumenti niso pravno zavezujoči v enakem pomenu kot zakoni, vendar imajo izjemno pomembno usmerjevalno funkcijo, saj določajo cilje, ki morajo biti operativizirani v zakonodaji, prioritete, ki usmerjajo razdelitev javnih sredstev, in indikatorje, ki služijo kot merilo uspešnosti. Poleg tega imajo politični dokumenti, zlasti tisti, ki izvajajo zaveze EU prava (kot je NEPN po Uredbi (EU) 2018/1999), formalni mednarodno-pravni status, ki zavezuje državo članico v razmerju do Evropske komisije.

V obdobju, ki ga zajema to poročilo (2021–2026, s težiščem 2022–2025), se je v Republiki Sloveniji oblikoval gost politični splet, ki je nastal kot odziv na evropski politični val (Evropski zeleni dogovor, CEAP II, Fit for 55, Zero Pollution, biotska raznovrstnost) in na nacionalne potrebe (energetska tranzicija, prilagajanje podnebnim spremembam, sanacija po naravnih nesrečah, krepitev industrijske konkurenčnosti). Vsak od teh dokumentov ima svojo politološko logiko, vsi skupaj pa naj bi tvorili koherenten okvir. Cilj te analize je preveriti, ali ta koherenca v praksi obstaja, ali pa se v politikah

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.

pojavljajo notranje napetosti, prekrivanja ali vrzeli, ki bi jih bilo treba pri nadaljnjem razvoju politik odpraviti.

8.3. Metodološki pristop

Analiza temelji na kombinaciji štirih metod, ki so prilagojene politološki in ne pravno-tehnični obravnavi predmeta:

1. Metoda politološke analize: razčlenitev posameznega strateškega dokumenta z identifikacijo njegove vizije, ciljev, politično-strateških prioritet, akterjev, finančnih instrumentov in časovnic. Pri tem se posebej osredotočamo na politološko utemeljitev (kakšen je politološki narativ, ki utemeljuje izbrano smer), na alternativne poti, ki so bile morebiti spregledane, in na trade-off-e med različnimi cilji.
2. Komparativna metoda: primerjava slovenskih dokumentov z evropskimi (zlasti CEAP II, EZG, Fit for 55) ter primerjava med slovenskimi dokumenti samimi (npr. razmerje med ReNPVO20–30, NEPN in Dolgoročno podnebno strategijo do 2050). Cilj je identificirati skladnost, prekrivanja in vrzeli ter oceniti, kako učinkovito slovenski politični okvir prenaša evropske politične signale v nacionalno raven.
3. Politološko-trajektorijska metoda: analiza časovnice razvoja vsake politike; kdaj je bila zasnovana, kdaj sprejeta, kdaj posodobljena, kakšen je predviden nadaljnji cikel revizij. Ta metoda omogoča identifikacijo politoloških ciklov in razumevanje, ali je politika v fazi izgradnje, stabilizacije, posodobitve ali zatona.
4. Funkcionalno-implementacijska metoda: presoja praktičnih posledic posameznih politik za delovanje upravnih organov, gospodarskih subjektov, lokalnih skupnosti in civilne družbe ter za doseganje ciljev PRO&PPO. Ta metoda povezuje politološko analizo z operativnimi potrebami projekta LIFE IP RESTART in zlasti z delom Političnih skupin v naslednjih izročkih akcije C2.

Politološki okvir analize obsega uradno objavljene strateške in politične dokumente Vlade Republike Slovenije, Ministrstva za okolje, podnebje in energijo, Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport,

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter drugih pristojnih organov. Dokumenti EU vključujejo sporočila Evropske komisije (COM dokumenti), strategije, akcijske načrte in priporočila Sveta EU ter resolucije Evropskega parlamenta.

Poročilo sistematično razlikuje med tremi ravnmi politološke analize:

- (i) deskriptivno-analitično ravno, ki povzema vsebino posameznega dokumenta;
- (ii) interpretativno ravno, ki identificira politološki narativ, vizijo in trade-off-e; ter
- (iii) sintezno-prospektivno ravno, ki izvleče implikacije za nadaljnje delo Političnih skupin in povezave z PRO&PPO. Ta trojna logika omogoča povezavo med politološko teorijo in operativnimi potrebami projekta.

Pomembno metodološko opozorilo, ki ga je potrebno izpostaviti, je da kjer obstaja vsebinsko prekrivanje med strateškim dokumentom in zakonodajnim aktom (npr. Podnebni zakon PoZ in Resolucija o Dolgoročni podnebni strategiji do 2050), se v tem izročku obravnava politološka razsežnost, medtem ko se zakonodajna razsežnost obravnava v izročku D.C.3.1. Sklicevanje na zakonodajne akte je v tem izročku omejeno na nujne kontekstualne navedbe in eksplicitno povezavo s pripadajočo politiko.

9. KAŽIPOT PREHODA V KROŽNO GOSPODARSTVO SLOVENIJE (2018): POLITOLOŠKA ANALIZA PRVEGA NACIONALNEGA KROŽNEGA STRATEŠKEGA DOKUMENTA

9.1. Politološki kontekst nastanka Kažipota

Kažipot prehoda v krožno gospodarstvo Slovenije, sprejet aprila 2018 pod okriljem Ministrstva za okolje in prostor ter Kabineta predsednika Vlade Republike Slovenije dr. Mira Cerarja, je politološko pomemben dokument, saj predstavlja prvi sistematični nacionalni dokument, ki krožno gospodarstvo obravnava kot samostojen strateški okvir in ne zgolj kot tematsko podpoglavje znotraj širših okoljskih ali industrijskih strategij. Naročnik dokumenta je bilo Ministrstvo za okolje in prostor, projektno ekipo so sestavljali predstavniki podjetja Circular Change (mag. Ladeja Godina Košir, mag. Niko Korpar), nekdanji evropski

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

komisar za okolje dr. Janez Potočnik in dr. Robert Kocjančič z Instituta Jožef Stefan; med soavtorji je tudi Tadej Žurman, ki je pozneje sodeloval pri pripravi pričujočega izročka v okviru projekta LIFE IP RESTART. Politološka linija med Kažipotom (2018) in delom akcije C2 projekta LIFE IP RESTART (2022–2030) je torej ne samo vsebinska, temveč tudi kadrovska, kar omogoča kontinuiteto razumevanja razvoja krožne politike v Sloveniji. Pri tem je treba poudariti, da Kažipot ni bil formalno sprejet s strani Vlade Republike Slovenije kot zavezujoč pravni akt ali uradna vladna uredba, temveč je deloval kot strateško-usmerjevalni in priporočilni dokument (orodje), ki je usmerjal nadaljnji razvoj krožne politike, ne da bi vzpostavljala neposredne pravne obveznosti.

Pomembnost Kažipota izhaja iz štirih razlogov. Prvič, dokument je nastal v institucionalnem okviru Partnerstva za zeleno gospodarstvo, ki je v obdobju 2016–2018 povezovalo več kot 3 000 deležnikov in je predstavljalo zgodnji poskus medresorske in deležniške koordinacije krožne politike v Sloveniji. Drugič, dokument je politološko zasnovan kot proces, ne kot enkratni zaključen dokument, ampak kot izhodišče za sistematični deležniški dialog, ki naj bi v naslednjih letih privedel do akcijskega načrta za krožni prehod. Tretjič, Kažipot je metodološko temeljil na tako imenovanem »krožnem trikotniku«, ki je krožni prehod razdelil na tri prepletene razsežnosti: krožno gospodarstvo (gospodarske družbe kot jedro), krožno spremembo (javni sektor kot jedro) in krožno kulturo (državljeni kot jedro) in s tem politološko vzpostavil sistemski model, ki je krožni prehod razumel kot horizontalno paradigmo, ne kot sektorsko politiko. Četrtič, Kažipot je opredelil štiri prednostna področja za krožni prehod Slovenije, i.e. prehranski sistem, gozdne verige vrednosti, predelovalne dejavnosti in mobilnost ter sklep zaokrožil s sedemindvajsetimi konkretnimi priporočili, razdeljenimi po treh ogliščih krožnega trikotnika.

9.2. Politološka vsebina in dosežki Kažipota

Politološko jedro Kažipota tvori prepoznavna krožnega gospodarstva kot »civilizacijske nuje«, ki je utemeljena v štirih sklopih argumentov. Prvi sklop je globalni, tj. soočanje s planetarnimi mejami, prekoračitvami v sferah biodiverzitete in biokemijskih tokov, naraščajočo svetovno potrošnjo in nevzdržnim razmerjem med razvitostjo in ekološkim odtisom. Drugi sklop je evropski, tj. povezovanje

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

krožnega gospodarstva s Svežnjem o krožnem gospodarstvu (2015), s Strategijo razvoja Slovenije 2030 in z Akcijskim načrtom EU za krožno gospodarstvo, ki je v politološkem smislu predstavljal najbolj konkretno politično podlago v času priprave Kažipota. Tretji sklop je nacionalni, tj. opredelitev specifičnih slovenskih prednosti, med katerimi so visoka stopnja gozdnatosti (60 %), močna tradicija recikliranja komunalnih odpadkov, razvita civilna družba in »zeleni DNK« slovenske kulture. Četrti sklop je instrumentalni, tj. analiza orodij za uveljavljanje krožnosti, vključno z eko-dizajnom, sodelovalno ekonomijo, digitalizacijo, industrijsko simbiozo in tehnologijami veriženja blokov.

Politološki dosežek Kažipota je bil tudi v tem, da je prvič na nacionalni ravni sistematično povezal krožno gospodarstvo s Cilji trajnostnega razvoja Agende 2030 in s takratno Strategijo pametne specializacije ter njenimi Strateškimi razvojno-inovacijskimi partnerstvi (SRIP), pri čemer je SRIP – Mreža za prehod v krožno gospodarstvo dobil v politološkem smislu vlogo horizontalnega koordinatorja drugih SRIP-ov. S tem je Kažipot vzpostavil prvi nacionalni okvir, znotraj katerega so se krožno gospodarstvo, raziskovalno-razvojna politika, industrijska politika in trajnostni razvoj politološko obravnavali kot soodvisni elementi enotne razvojne arhitekture.

Politološko pomemben je tudi nabor 27 priporočil, ki jih Kažipot oblikuje za vlado, gospodarstvo in civilno družbo. Med njimi izstopajo priporočila, ki napovedujejo poznejše evropske in nacionalne ureditve: aktivnejša davčna politika za spodbujanje krožnih modelov, prilagoditev sistema subvencij, vključitev krožnega gospodarstva v izobraževalno vertikalno, krepitev zelenih javnih naročil, razvoj zelenih delovnih mest, prilagajanje politike investicij in priprava nacionalnega akcijskega načrta za krožno gospodarstvo. Ta priporočila so v politološkem smislu predstavljala napovedni okvir, ki je v naslednjih letih le delno postal predmet konkretne politike, kar je eden ključnih razlogov za politološko oceno o zastarelosti dokumenta v razmerju do današnjega evropskega in nacionalnega okvira.

9.3. Politološka zastarelost Kažipota v razmerju do sodobnega okvira: sistematična analiza

Pričujoči izroček D.C.2.1, ki analizira slovenski politološki okvir za prehod v krožno gospodarstvo v obdobju 2021–2026, je nastal v bistveno drugačnem evropskem in nacionalnem regulatornem ter

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.

strateškem okolju, kot je bil Kažipot iz aprila 2018. Politološka primerjava med obema dokumentoma z razmikom približno osem let pokaže, da je Kažipot v vrsti razsežnosti politološko zastarel, kar pa ne zmanjšuje njegove zgodovinske in metodološke vrednosti kot izhodiščnega dokumenta. Zastarelost Kažipota se izraža v šestih sklopih, ki jih je smiselno politološko sistematično pregledati.

9.3.1. Zastarelost glede na evropsko zakonodajno in politološko podlago

Kažipot se naslanja na »Sveženj o krožnem gospodarstvu« iz leta 2015 ter na akcijski načrt »Zaprtje zanke« iz decembra 2015 kot na osrednji evropski politološki referenci. V času nastanka Kažipota (2017–2018) je bil to dejansko aktualni okvir; ključne uredbe, ki danes tvorijo jedro evropske krožne arhitekture, takrat še niso bile sprejete ali so bile šele v zelo zgodnji predlagateljski fazi.

V obdobju, na katerega se nanaša pričujoči izroček, je evropski politološki okvir doživel temeljito prenovu: Evropski zeleni dogovor (COM(2019) 640) iz decembra 2019 je krožno gospodarstvo umestil v krovni razvojni narativ podnebne nevtralnosti, novi Akcijski načrt EU za krožno gospodarstvo (CEAP II, COM(2020) 98) iz marca 2020 je nadomestil prejšnji akcijski načrt, na katerega se opira Kažipot, in določil sedem prednostnih vrednostnih verig, ki jih Kažipot ne pozna. Evropski podnebni zakon (Uredba (EU) 2021/1119) je krožni prehod prvič pravno zavezujoče povezal s ciljem podnebne nevtralnosti do leta 2050.

Najpomembnejše pa je, da so bile po sprejetju Kažipota sprejete temeljne zavezujoče uredbe, ki strukturirajo krožno gospodarstvo na ravni EU: Uredba o ekološkem oblikovanju za trajnostne izdelke ESPR (Uredba (EU) 2024/1781), Uredba o embalaži in odpadni embalaži PPWR (Uredba (EU) 2025/40), Uredba o kritičnih surovinah CRMA (Uredba (EU) 2024/1252), Uredba o industriji neto-ničelnih izdelkov NZIA (Uredba (EU) 2024/1735), Uredba o baterijah (Uredba (EU) 2023/1542) in Uredba o obnovi narave NRL (Uredba (EU) 2024/1991). Niti eden od teh aktov ni omenjen v Kažipotu, kar je razumljivo, saj so bili vsi sprejeti po njegovi objavi, vendar to pomeni, da Kažipot kot politološki kompas za delo Političnih skupin akcije C2 projekta LIFE IP RESTART v letih 2022–2030 ne more služiti kot zadosten okvir.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.

9.3.2. Zastarelost glede na slovenski strateški in zakonodajni okvir

Kažipot se na nacionalni ravni opira na Strategijo razvoja Slovenije 2030 (sprejeto decembra 2017), Vizijo Slovenije 2050, Strategijo pametne specializacije (verzija S4 iz leta 2015), Okvirni program za prehod v zeleno gospodarstvo (2015) ter na takratni Operativni program ravnanja s komunalnimi odpadki (2013). Ta sklop dokumentov je v obdobju, ki ga obravnava pričujoči izroček, doživel pomembne nadgradnje ali zamenjave: sprejeta je bila posodobljena Slovenska strategija pametne specializacije S5 (marec 2024), sprejet je bil Zakon o varstvu okolja ZVO-2 (2022), ki je nadomestil prejšnji ZVO-1, sprejet je bil Energetski zakon EZ-2 (2024), Zakon o uvajanju naprav za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije ZUNPEOVE (2023), Podnebni zakon PoZ (2025) in Resolucija o Dolgoročni podnebni strategiji Slovenije do leta 2050 (2021). Posodobljen je bil Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt NEPN (december 2024), pripravljena je bila Slovenska industrijska strategija 2021–2030 (DSI, sprejeta septembra 2021) in Načrt za okrevanje in odpornost NOO (april 2021), ki je predstavljal popolnoma novo finančno arhitekturo za krožne investicije. Ničesar od navedenega Kažipot ne pozna, kar pomeni, da njegove politološke opredelitve glede slovenskega strateškega in finančnega okvira danes ne odražajo dejanskega stanja.

9.3.3. Zastarelost glede na institucionalni okvir

Kažipot je nastal v institucionalnem okviru, v katerem so resorne pristojnosti za krožno gospodarstvo razdeljene med Ministrstvo za okolje in prostor (MOP), Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (MGRT), Ministrstvo za infrastrukturo (MZI), Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) ter Službo Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko (SVRK). Po reorganizaciji 16. vlade Republike Slovenije v letu 2023 je prišlo do pomembnih institucionalnih premikov: vzpostavljeno je bilo Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo (MOPE), ki je politološko združilo okoljsko, podnebno in energetsko politiko v enem resorju; ustanovljeno je bilo Ministrstvo za naravne vire in prostor (MNVP) za prostor in naravne vire; vzpostavljeno je bilo Ministrstvo za visoko šolstvo,

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.

znanost in inovacije (MVZI). Kažipot pri svojih institucionalnih priporočilih te razdelitve ne pozna in operira z institucionalno arhitekturo, ki je danes ne najdemo več.

9.3.4. Zastarelost glede na podatkovni in indikatorski okvir

Kažipot v prilogi C predstavlja kazalnike krožnega gospodarstva, ki temeljijo na okviru za spremljanje krožnega gospodarstva, ki ga je Evropska komisija predlagala januarja 2018. Ta okvir je vključeval deset kazalnikov, razvrščenih v štiri področja (proizvodnja in poraba, ravnanje z odpadki, sekundarne surovine, konkurenčnost in inovativnost). V vmesnem obdobju je Evropska komisija ta okvir politološko nadgradila. V letu 2023 je bil sprejet posodobljen okvir, ki obsega kazalnike za odpornost (resilience), digitalizacijo krožnega gospodarstva ter razogljčenje skozi krožnost. Vrednosti kazalnikov, ki jih Kažipot navaja (stanje 2015–2017), so danes politološko zgolj zgodovinske; aktualne vrednosti za Slovenijo so v nekaterih dimenzijah (npr. stopnja recikliranja komunalnih odpadkov, snovna produktivnost, krožna raba materialov) bistveno drugačne, v drugih dimenzijah pa Slovenija še vedno zaostaja, kar je politološko relevanten razvojni signal.

9.3.5. Zastarelost glede na opredelitev prednostnih področij

Kažipot opredeli štiri prednostna področja krožnega prehoda Slovenije: prehrambni sistem, gozdne verige vrednosti, predelovalne dejavnosti in mobilnost. Ta opredelitev je politološko legitimna in v veliki meri še vedno relevantna, vendar je pomanjkljiva v razmerju do sodobnega evropskega okvira, ki politološko izpostavlja sedem prednostnih vrednostnih verig CEAP II (elektronika in IKT, baterije in vozila, embalaža, plastika, tekstil, gradbeništvo in stavbe, živila, voda in hranila) ter dodatno odpira področja, ki jih Kažipot ne obravnava sistematično: tekstilna industrija, gradbeništvo (kot specifična vrednostna veriga, ne le kot del predelovalnih dejavnosti), upravljanje hranil iz čistilnih naprav, ravnanje z odpadnimi sončnimi paneli, vetrnimi turbinami in baterijami električnih vozil ter izrabljenimi vozili. Kažipot tudi politološko ne obravnava sistemsko vprašanja kritičnih surovin in urbanega rudarjenja, ki je v sodobnem okviru CRMA postalo eno najpomembnejših področij krožne politike.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

9.3.6. Zastarelost glede na razmerje do drugih ključnih politik

Kažipot je nastal v obdobju, ko podnebna nevtralnost še ni bila pravno zavezujoč cilj EU, ko cilj zmanjšanja emisij toplogrednih plinov za 55 % do leta 2030 še ni bil sprejet, ko Direktiva o industrijskih emisijah IED še ni bila revidirana, ko revidirana Direktiva o čiščenju komunalne odpadne vode UWWTD še ni vključevala zahteve po energetske nevtralnosti čistilnih naprav, ko strategija »Od vil do vilic« (F2F) še ni postavila cilja 50-odstotnega zmanjšanja izgub hranil do leta 2030 in ko Direktiva o krepitvi vloge potrošnikov pri zelenem prehodu še ni bila sprejeta. Vsa ta politološka razmerja, ki so danes osrednji elementi krožnega prehoda, v Kažipotu niso obravnavana ali so obravnavana zgolj v zelo splošni obliki. Kažipot prav tako ne obravnava politoloških vprašanj državnih pomoči, mehanizma za ogledno prilagoditev na meji CBAM, taksonomije trajnostnih financ, sistema trgovanja z emisijami ETS in Socialnega sklada za podnebne ukrepe SCF, ki so v sodobnem okviru ključni instrumenti za uresničevanje krožnih ciljev.

9.4. Politološka ocena ohranjene aktualnosti Kažipota

Kljub navedenim politološkim razsežnostim zastarelosti Kažipot ohranja nekatere razsežnosti aktualnosti, ki jih je smiselno politološko pripoznati. Model krožnega trikotnika, ki sistemsko povezuje gospodarstvo, javni sektor in državljane, je še vedno politološko relevanten metodološki okvir, ki lahko služi kot izhodišče za sistemski pristop k oblikovanju nadaljnjih politik. Politološka prepoznava, da krožnega prehoda ne more izvesti zgolj vlada in da je potreben vključujoč deležniški pristop, je politološko aktualna; v okviru projekta LIFE IP RESTART je ta princip izražen skozi delovanje političnih skupin in krožnih zakonodajnih forumov. Politološka prepoznava, da Slovenija razpolaga s pomembnim »preobrazbenim kapitalom« v krožni kulturi, torej v vrednotah, navadah in obstoječih praksah državljanov je še vedno utemeljena. Tudi pet od sedmindvajsetih priporočil Kažipota (zlasti tista, ki se nanašajo na medresorsko sodelovanje, zelena javna naročila, kazalnike krožnega prehoda in povezovanje krožnega gospodarstva z bio-ekonomijo) so še vedno politološko aktualna in se vsebinsko prekrivajo s prioritetskimi politološkimi vprašanji, opredeljenimi v poglavju 16 pričujočega izročka.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke
s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

9.5. Implikacije politološke analize Kažipota za nadaljnje delo akcije C2

Politološka analiza Kažipota ima za nadaljnje delo političnih skupin akcije C2 projekta LIFE IP RESTART tri konkretne implikacije:

- I. Kažipot je smiselno politološko obravnavati kot zgodovinski izhodiščni dokument, ki ga politične skupine ne morejo uporabljati kot operativno podlago za pripravo predlogov za izboljšave politik v obdobju 2026–2030, lahko pa ga uporabljajo kot referenco za razumevanje politološke trajektorije slovenske krožne politike.
- II. Politološko se kaže potreba po pripravi posodobljenega nacionalnega strateškega dokumenta za krožno gospodarstvo, ki bi nadomestil Kažipot in vzpostavil sodoben politološki okvir, usklajen z evropskim CEAP II ter sodobnimi uredbami ESPR, PPWR, CRMA, NZIA in NRL. Ta predlog je vsebinsko skladen s politološko razpravo iz poglavja 16.1.2, ki obravnava smiselnost samostojnega slovenskega akcijskega načrta za krožno gospodarstvo.
- III. Politološka kontinuiteta med Kažipotom in pričujočim izročkom, vsebinska in deloma kadrovska, je sama po sebi politološka vrednota, saj kaže, da v Sloveniji obstaja stabilna skupina strokovnjakov, ki dolgoročno spremlja in soustvarja krožno politiko, kar lahko v naslednjih letih projekta LIFE IP RESTART predstavlja pomemben politološki vir za nadaljnje delo.

10. KONTEKST EVROPSKIH POLITIK ZA KROŽNI PREHOD

Slovenska politološka dinamika v obdobju 2021–2026 ni rezultat izključno notranjepolitičnih dejavnikov, temveč je tesno povezana s paralelnim političnim valom na ravni Evropske unije. Razumevanje evropskega okvira je zato nujen kontekstualni izhodiščni korak, saj večina nacionalnih političnih premikov, ki so predmet tega poročila, odraža bodisi prenos, dopolnjevanje ali konkretizacijo političnih usmeritev iz evropskih strateških dokumentov.

Evropska politološka arhitektura krožnega prehoda je v zadnjem desetletju prešla pomembno transformacijo. Od prvotnega Akcijskega načrta za krožno gospodarstvo iz leta 2015 (CEAP I), ki je bil v

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

veliki meri osredotočen na ravnanje z odpadki in recikliranje, je EU napredovala k celovitemu sistemskemu okviru, ki obravnava celotni življenjski cikel izdelkov in materialnih tokov. Ta premik je politološko zelo pomemben, saj krožno gospodarstvo ni več obravnavano kot ena izmed sektorskih politik, temveč kot horizontalna razvojna paradigma, ki preči vse sektorje gospodarstva in vse dimenzije politik EU.

V nadaljevanju so predstavljene ključne evropske politike, ki tvorijo politološki okvir za krožni prehod v obdobju 2019–2026. Sledi vrstni red politološke logike: od krovnega narativa (Evropski zeleni dogovor) prek osrednjega akcijskega načrta za krožno gospodarstvo (CEAP II), podnebno-energetskega svežnja (Fit for 55), strategije ničelnega onesnaženja, biotske raznovrstnosti, prehranskih in tekstilnih politik, do industrijske strategije, ki povezuje vse navedene dimenzije v industrijski preobrazbeni okvir.

10.1. Evropski zeleni dogovor: krovni politični narativ

Evropski zeleni dogovor (Sporočilo Komisije COM(2019) 640) je politološki dokument, ki ga je Evropska komisija pod predsedstvom Ursule von der Leyen predstavila 11. decembra 2019 kot krovni razvojni načrt EU za obdobje od leta 2019 dalje. Dokument je bil oblikovan kot politološki odgovor na trojno globalno krizo, i.e. podnebno, biotsko-raznovrstno in onesnaževalno in je hkrati postavil temelje za novo razvojno paradigmo Evropske unije, ki povezuje gospodarsko rast z okoljskimi in podnebnimi cilji.

10.1.1. Strateška vizija in narativ

Politološka inovativnost Evropskega zelenega dogovora je v tem, da okoljskih in podnebnih izzivov ne obravnava kot omejitev gospodarskemu razvoju, temveč kot priložnost za novo razvojno paradigmo. Komisija je dogovoru namensko dodelila status nove »strategije rasti« (growth strategy), s čimer se je politološko postavila proti tradicionalni opoziciji med okoljem in gospodarstvom. Ta narativni premik ima izjemno pomembne politološke posledice, saj utemelji integracijo okoljskih ciljev v vse sektorske politike EU (kmetijstvo, energetiko, promet, industrijo, finance, trgovino) ter mobilizira javna in zasebna sredstva v podporo zelenega prehoda.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Ključni politološki cilji Evropskega zelenega dogovora so:

- (i) doseganje podnebne nevtralnosti EU do leta 2050 — cilj, ki je bil naknadno pravno zavezujoč z Evropskim podnebnim zakonom (Uredba (EU) 2021/1119);
- (ii) ločitev (decoupling) gospodarske rasti od porabe virov;
- (iii) zagotavljanje pravičnega in vključujočega prehoda, da v zelenem prehodu ne ostane noben državljan, regija ali sektor zapuščen (»just transition«);
- (iv) krepitev globalne vodilne vloge EU pri okoljskih in podnebnih politikah;
- (v) povezava zelenega prehoda z digitalno transformacijo (»twin transition«).

10.1.2. Strukturni stebri Evropskega zelenega dogovora

Evropski zeleni dogovor je politološko strukturiran okrog osmih medsebojno povezanih stebrov, od katerih je za krožni prehod posebej relevanten šesti — Akcijski načrt za krožno gospodarstvo (CEAP II), ki je predmet samostojnega poglavja v nadaljevanju. Drugi stebri pa zagotavljajo politološko konsistenten kontekst, v katerem krožni prehod deluje, to so:

- Podnebna ambicija: Postavitev pravno zavezujočega cilja podnebne nevtralnosti do 2050 z Evropskim podnebnim zakonom in vmesni cilj zmanjšanja emisij toplogrednih plinov za najmanj 55 % do leta 2030 glede na 1990. Ta cilj je bil operativiziran skozi sveženj »Pripravljeni na 55« iz leta 2021.
- Čista, dostopna in zanesljiva oskrba z energijo: Krepitev energetske učinkovitosti, dekarbonizacija oskrbe z energijo, integracija energetskih sistemov, povečanje deleža obnovljivih virov energije.
- Mobilizacija industrije za čisto in krožno gospodarstvo: Industrijska strategija EU, prenova zakonodaje o industrijskih emisijah (IED), spodbujanje industrijske krožnosti.
- Energetsko in z viri učinkovita izgradnja in obnova stavb: Val obnove (Renovation Wave), prenova Direktive o energetske učinkovitosti stavb (EPBD).

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.

- Pospešitev premika v trajnostno in pametno mobilnost: Strategija za pametno in trajnostno mobilnost, revizija standardov emisij CO₂ za vozila, alternativne vrste goriv.
- Strategija »Od vil do vilic« (Farm to Fork): Pravičen, zdrav in okolju prijazen prehranski sistem.
- Ohranjanje in obnova ekosistemov in biotske raznovrstnosti: Strategija EU za biotsko raznovrstnost do 2030, Uredba o obnovi narave.
- Cilj ničelnega onesnaženja za okolje brez strupov: Akcijski načrt za ničelno onesnaženje, prenova zakonodaje o kemikalijah, prenova zakonodaje o industrijskih emisijah.

10.1.3. Politološka recepcija in implementacija

Evropski zeleni dogovor je doživel kompleksno politološko recepcijo. V prvih treh letih (2019–2022) je dogovor užival močno politično podporo Evropske komisije, Sveta EU in Evropskega parlamenta, kar se je odrazilo v hitrem sprejemanju ključnih predlogov: Evropski podnebni zakon (2021), sveženj »Pripravljeni na 55« (2021), CEAP II (2020). Po energetske krizi 2022 in v luči ruske invazije v Ukrajino je nastal sveženj REPowerEU (maj 2022), ki je dodatno krepil cilje energetske neodvisnosti EU prek pospešene energetske tranzicije.

V kasnejšem obdobju (2023–2026) je politični momentum delno popustil zaradi naraščajočega ekonomskega pritiska, energetskih stroškov, kmetijskih protestov in geopolitičnih napetosti. Politološka analiza kaže, da je Evropski zeleni dogovor v tem obdobju prešel v fazo »politične normalizacije«, od ambicioznega narativa k operativnemu izvajanju, kjer se posamezni elementi (kot je Uredba o obnovi narave) srečujejo z ostro politološko opozicijo, hkrati pa drugi (kot je CBAM in revidirani EU ETS) napredujejo skladno z načrtom. Za D.C.2.1 je to opažanje pomembno, saj vpliva na hitrost in obseg prenosa evropskih političnih signalov v slovenski okvir.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

10.1.4. Implikacije za slovenski politični okvir

Evropski zeleni dogovor je politološko-okvirno vplival na vse ključne slovenske strateške dokumente sprejete v obdobju 2021–2026: na ReNPVO20–30 (sprejet marca 2020, torej že po objavi EZG), na posodobljen NEPN (december 2024), na Resolucijo o Dolgoročni podnebni strategiji do 2050 (julij 2021), na slovenski Načrt za okrevanje in odpornost (NOO) ter na Slovensko industrijsko strategijo 2021–2030. Politološko gledano je EZG zagotovil ne samo ciljno strukturo (podnebna nevtralnost, krožno gospodarstvo, biotska raznovrstnost), temveč tudi narativni okvir, tj. povezavo gospodarstva, okolja in pravičnega prehoda, ki ga slovenski strateški dokumenti sprejemajo in operativizirajo na nacionalni ravni.

Hkrati pa Evropski zeleni dogovor kot tak ni bil samostojno operativiziran v slovenskem političnem okviru, saj ni bila sprejeta posebna nacionalna strategija e.g. »Zeleni dogovor za Slovenijo«. Namesto tega so bili posamezni elementi EZG porazdeljeni med različne sektorske dokumente. To politološko izbiro je mogoče tolmačiti kot pragmatično (slovenski politični okvir je sprejel vsebino EZG brez dodatne narativne plasti) ali kot oslabitveno (manj jasna integralna nacionalna vizija, ki bi lahko mobilizirala širše družbene deležnike).

10.2. CEAP II: Akcijski načrt EU za krožno gospodarstvo (2020)

Akcijski načrt EU za krožno gospodarstvo (Sporočilo Komisije COM(2020) 98), znan tudi kot CEAP II, je politični dokument, ki ga je Evropska komisija sprejela 11. marca 2020 kot enega ključnih izvedbenih stebrov Evropskega zelenega dogovora. Dokument je politološko zelo pomemben, ker pomeni preboj v razumevanju krožnega gospodarstva od pretežno odpadkovne politike, ki je bila značilna za prvi CEAP iz leta 2015, k celostnemu življenjsko-cikličnemu pristopu, ki obravnava izdelek od zasnove do konca življenjske dobe.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

10.2.1. Konceptualni okvir CEAP II

CEAP II izhaja iz ugotovitve, da je za doseganje podnebne nevtralnosti, izpolnjevanje ciljev Pariškega sporazuma in zaustavitev izgube biotske raznovrstnosti potrebno korenito spremeniti način, kako EU proizvaja, uporablja in odstranjuje izdelke. Statistični podatki, ki jih navaja Komisija, so politološko ilustrativni: pridobivanje in obdelava virov povzročita približno polovico globalnih emisij toplogrednih plinov ter več kot 90 % izgube biotske raznovrstnosti in vodnega stresa. To pomeni, da brez sistematičnega prehoda v krožno gospodarstvo cilj podnebne nevtralnosti ne more biti dosežen.

Konceptualni okvir CEAP II je strukturiran okrog dveh osnovnih konceptov: prvič, krožno gospodarstvo mora biti »mainstreamed« — torej preneseno iz domene specializiranih pionirskih akterjev v glavni gospodarski tok, kar zahteva sistemski regulatorni okvir; in drugič, krožni prehod mora obravnavati celotni življenjski cikel izdelkov, ne le konca življenjske dobe (odpadkovne politike). Iz teh dveh izhodišč izhajajo konkretne prioritete CEAP II.

10.2.2. Sektorske prioritete: sedem ključnih vrednostnih verig

CEAP II je politološko inovativen tudi po tem, da prioritete identificira ne le horizontalno (čez vse sektorje), temveč zlasti sektorsko, in sicer skozi sedem vrednostnih verig, ki so po mnenju Komisije ključne za uspešen krožni prehod EU:

- Elektronika in IKT: Iniciativa za krožno elektroniko, pravica do popravila, izboljššan izkoristek materialov, posebne zahteve za mobilne telefone, prenosnike in tablice. Politološko je ta sektor prioritetiziran zato, ker porabi velike količine kritičnih surovin, ima visoko stopnjo zastarevanja izdelkov in je tehnološko zahteven za recikliranje.
- Baterije in vozila: Nova Uredba o baterijah (Uredba (EU) 2023/1542), ki nadomešča prejšnjo direktivo, uvaja celovit krožni okvir od dobaviteljskih verig do recikliranja. Pri vozilih je v razvoju nova zakonodaja o krožnosti vozil (End-of-Life Vehicles Regulation), ki povezuje fazo zasnovne in fazo razgradnje.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.

- **Embalaža in odpadki embalaže:** Politološki cilj je, da bo do leta 2030 vsa embalaža na trgu EU recikleabilna na ekonomsko vzdržen način. Uredba (EU) 2025/40 (PPWR) zamenjuje dosedanje Direktivo 94/62/ES in uvaja striktno zahteve za reciklirano vsebnost, sistemske ponovne uporabe in zmanjšanje embalažnih odpadkov.
- **Plastika:** Nadaljnje izvajanje Strategije EU za plastiko, omejitev mikroplastike, posebne zahteve za bio-osnovane in razgradljive plastike. Politološko je plastika simbolno najmočnejši sektor krožnega prehoda zaradi visoke javne ozaveščenosti o problematiki morskih odpadkov.
- **Tekstil:** Strategija EU za trajnostne in krožne tekstilije (sprejeta marca 2022) bo kombinirana z razširjeno odgovornostjo proizvajalcev in zahtevami iz Uredbe o ekodizajnu (ESPR). Politološko je tekstil identificiran kot sektor z izjemno visokim potencialom krožne preobrazbe in hkrati visoko stopnjo socialnih izzivov v globalnih dobaviteljskih verigah.
- **Gradbeništvo in stavbe:** Strategija za trajnostno grajeno okolje, prenova Uredbe o gradbenih proizvodih (CPR), zahteve za digitalne potne liste izdelkov in povezovanje s pravili o energetski učinkovitosti stavb (EPBD). Sektor gradbeništva ustvarja največji delež odpadkov v EU (cca 35 %) in je zato politološko ključen.
- **Hrana, voda in hranila:** Cilji za zmanjšanje izgub hrane, povezava s strategijo Farm to Fork, krožnost hranil v kmetijskih sistemih, zaprtje hranilnih ciklov med urbanimi in podeželskimi območji.

10.2.3. Horizontalne politološke prioritete CEAP II

Poleg sektorskih prioritet CEAP II uvaja vrsto horizontalnih politološko-regulatornih instrumentov, ki služijo kot temeljni okvir krožnega prehoda:

- **Iniciativa za trajnostne izdelke:** Politološko najambicioznejši element CEAP II, ki je bil operativiziran skozi Uredbo o ekodizajnu za trajnostne izdelke (ESPR — Uredba (EU) 2024/1781). Cilj je razširiti načela ekodizajna iz energetsko-povezanih izdelkov na praktično

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

vse izdelke na trgu EU, z zahtevami glede trajnosti, popravljivosti, reciklabilnosti, vsebnosti recikliranih materialov in energetske učinkovitosti.

- Krepitev pravic potrošnikov in informiranje: »Pravica do popravila« (Right to Repair), prepoved zelenih zavajanj (greenwashing), digitalni potni list izdelkov (DPP), ki se uvaja postopno prek delegiranih aktov v okviru Uredbe o ekološkem oblikovanju za trajnostne izdelke (ESPR). Delovni načrt ESPR za obdobje 2025–2030 prednostno zajema izbrane skupine izdelkov, kot so jeklo in aluminij, tekstil, pohištvo, pnevmatike, vzmetnice ter energijsko povezani izdelki; obveznost DPP se torej ne uvaja hkrati za vse izdelke na trgu EU, temveč se širi postopoma, glede na sprejemanje delegiranih aktov za posamezne prioritete kategorije.
- Preusmeritev javnih naročil v krožnost: Spodbujanje zelenega javnega naročanja (GPP), uvajanje obveznih krožnih meril za nekatere kategorije naročil, povezovanje GPP z industrijsko politiko EU.
- Manj odpadkov, več vrednosti: Cilji za zmanjšanje skupnih količin odpadkov, krepitev priprave za ponovno uporabo, vzpostavitev dobro delujočega trga sekundarnih surovin EU, zmanjšanje odlaganja odpadkov.
- Globalna razsežnost: Krepitev vloge EU v globalnih krožnih dogovorih, mednarodno partnerstvo za krožno gospodarstvo, vključitev krožnih klavzul v trgovinske sporazume EU.

10.2.3. Implementacijski cikel CEAP II in ključni mejniki

CEAP II je politološko zasnovan kot dolgoročni okvir, ki bo skozi posamezne zakonodajne predloge in akcijske načrte operativiziran v obdobju 2020–2030 in dalje. Pomembni mejniki, ki so do konca leta 2025 že izvedeni ali napredujejo, so naslednji. V letu 2022 je bil predstavljen prvi paket predlogov za izvajanje CEAP II, ki je vključeval predlog ESPR (sprejet kot Uredba (EU) 2024/1781), Strategijo za trajnostne tekstilije, prenovu Uredbe o gradbenih proizvodih in pobudo za krepitev pravic potrošnikov v zelenem prehodu. V letu 2023 je sledil drugi paket s prenovljeno Uredbo o pošiljkah odpadkov,

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.

predlogom Uredbe o krožnosti vozil in revidirano Direktivo o industrijskih emisijah (IED). V letu 2024 in 2025 so bili sprejeti ključni akti: Uredba o ekodizajnu (ESPR), Uredba o kritičnih surovinah (CRMA — Uredba (EU) 2024/1252), Uredba o embalaži (PPWR — Uredba (EU) 2025/40).

10.2.4. Implikacije CEAP II za slovenski politični okvir

CEAP II ni bil v slovenskem političnem okviru samostojno transponiran v nacionalni dokument enakovrednega obsega, kar je politološko opazno. Slovenija namreč nima nove posebne »Strategije za krožno gospodarstvo Republike Slovenije« niti »Akcijskega načrta za krožno gospodarstvo« kot samostojnega strateškega dokumenta. Namesto tega so cilji CEAP II bili razdeljeni med različne nacionalne strateške dokumente: ReNPVO20–30 vključuje krožno gospodarstvo kot prečno temo, NEPN obravnava krožnost zlasti v energetskega sektorju, Slovenska industrijska strategija 2021–2030 vsebuje krožno gospodarstvo kot enega prebojnih programov, Strategija pametne specializacije S5 (sprejeta marca 2024) pa vključuje krožno gospodarstvo kot prioriteto področja pametne specializacije.

PRO&PPO, ki je predmet akcije C1 projekta LIFE IP RESTART, je v slovenskem političnem okviru najpomembnejši operativni dokument, ki neposredno izvaja del ciljev CEAP II — zlasti tiste, ki se nanašajo na ravnanje z odpadki in preprečevanje odpadkov. Za D.C.2.1 to pomeni, da pri analizi vsakega slovenskega strateškega dokumenta sistematično iščemo povezave s CEAP II in ocenjujemo, ali skupna slika nacionalnih politik dovolj celovito odraža ambicijo CEAP II ali pa obstajajo politološke vrzeli, ki bi jih bilo smiselno odpraviti.

Predhodna politološka ocena, ki je nadalje razdelana v naslednjih poglavjih, je naslednja: slovenski politični okvir vsebuje vse ključne elemente CEAP II (krožno gospodarstvo, ekodizajn, ravnanje z odpadki, sekundarne surovine, ponovno uporabo), vendar so ti elementi razdrobljeni med različne sektorske dokumente, kar zmanjšuje politično vidnost in koherenco. Politološko priporočilo, ki bo razdelano v izročku, gre v smeri konsolidacije krožnih elementov v koherentnejši nacionalni okvir, kar bo mogoče predmet dela Političnih skupin akcije C2.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.

10.3. Sveženj »Pripravljeni na 55« (Fit for 55)

Sveženj zakonodajnih predlogov »Pripravljeni na 55« (Fit for 55) je Evropska komisija predstavila 14. julija 2021 kot najobsežnejši zakonodajni paket v zgodovini EU okoljske in podnebne politike. Politološka logika svežnja izhaja iz Evropskega podnebne zakona (Uredba (EU) 2021/1119), ki je določil pravno zavezujoč cilj zmanjšanja neto emisij toplogrednih plinov za vsaj 55 % do leta 2030 glede na 1990. Ta cilj je zahteven, ker pomeni več kot podvojitev tempa zmanjševanja emisij v primerjavi z dotedanjim ciljem 40-odstotnega zmanjšanja.

10.3.1. Politološka struktura svežnja

Sveženj »Pripravljeni na 55« je strukturiran okrog štirih osnovnih osi:

- (i) krepitev sistema EU za trgovanje z emisijami (EU ETS) in razširitev na nove sektorje (gradbeništvo in promet – t. i. ETS 2);
- (ii) krepitev nacionalnih ciljev za zmanjšanje emisij v sektorjih izven ETS (revidirana Uredba o delitvi prizadevanj – ESR);
- (iii) pospeševanje obnovljivih virov energije in energetske učinkovitosti;
- (iv) uvedba mehanizma za ogljično prilagoditev na meji (CBAM) za zaščito konkurenčnosti EU industrije.

Vsi štirje stebri so neposredno povezani z krožnim gospodarstvom – sekundarne surovine imajo manjši ogljični odtis, ekodizajn zmanjšuje porabo energije skozi življenjski cikel izdelkov, krožni poslovni modeli omogočajo zmanjšanje emisij brez izgube ekonomske dejavnosti.

10.3.2. Ključni akti svežnja

Politološko najpomembnejši akti svežnja »Pripravljeni na 55«, ki so bili do konca leta 2025 že sprejeti in delno implementirani, so:

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

- Direktiva (EU) 2023/959: Revizija Direktive 2003/87/ES o EU ETS, ki krepi tempo zmanjševanja emisij v ETS sistemu, postopno opušča brezplačne pravice do emisije, vključuje ladijski promet v EU ETS in ustanavlja drugi sistem trgovanja z emisijami (ETS 2) za gradbeništvo in cestni promet, ki bo začel veljati leta 2027.
- Uredba (EU) 2023/857: Revizija Uredbe (EU) 2018/842 o delitvi prizadevanj (ESR), ki vsaki državi članici določa nacionalni cilj zmanjšanja emisij v sektorjih izven ETS. Slovenski cilj je bil okrepljen na vsaj 27-odstotno zmanjšanje emisij do 2030 glede na 2005 (prej 15 %).
- Direktiva (EU) 2023/2413 (RED III): Revizija Direktive o obnovljivih virih energije, ki povečuje cilj deleža OVE v EU na 42,5 % končne porabe energije do 2030 (z indikativnim ciljem 45 %). Direktiva uvaja koncept »renewables acceleration areas« (območja pospeševanja OVE), ki je bil v slovenskem pravnem redu prenesen z Zakonom o uvajanju naprav za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije (ZUNPEOVE, 2023).
- Direktiva (EU) 2023/1791: Revizija Direktive o energetske učinkovitosti (EED), ki povečuje cilj zmanjšanja porabe energije in določa zavezujoče letne stopnje obnove zgradb javnega sektorja.
- Uredba (EU) 2023/956: Mehanizem za ogljično prilagoditev na meji (CBAM), ki uvaja ogljično dajatev za uvoz energetske intenzivnih izdelkov (jeklo, aluminij, cement, gnojila, električna energija, vodik) iz tretjih držav. CBAM bo postopno popolnoma deloval do leta 2034.
- Uredba (EU) 2023/955: Vzpostavitev Socialnega sklada za podnebne ukrepe, ki bo z dodelitvami sredstev iz ETS 2 podpiral ranljive gospodinjstva in mikropodjetja v gradbeništvi in prometnem sektorju.

10.3.3. Implikacije Fit for 55 za krožni prehod

Sveženj »Pripravljeni na 55« je politološko zelo tesno povezan z agendo krožnega prehoda, čeprav ta povezava na prvi pogled morda ni očitna. Politološka logika je naslednja: doseganje 55-odstotnega

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

zmanjšanja emisij do 2030 zahteva masovno transformacijo gospodarskih dejavnosti, ki proizvajajo emisije. Krožno gospodarstvo je eden glavnih političnih instrumentov za to transformacijo, ker zmanjšuje potrebo po pridobivanju novih primarnih surovin (energetsko intenzivne dejavnosti), spodbuja energetsko učinkovitost skozi celotni življenjski cikel izdelkov in mobilizira sektorske industrije v smeri neto-ničelnih emisij.

Politološka analiza pokaže tri ključne medsebojne povezave: prvič, EU ETS in CBAM ustvarjata ekonomski signal, ki nagrajuje krožne in nizko-ogljične proizvodne procese; drugič, ESR sili države članice, da v sektorjih izven ETS (gradbeništvo, promet, kmetijstvo, odpadki, mali industriji) iščejo dodatne načine zmanjševanja emisij, kar pogosto vodi v krožne rešitve; tretjič, povečan delež OVE in energetska učinkovitost zmanjšujeta povpraševanje po energetsko intenzivnih primarnih materialih, kar dolgoročno krepi tržni položaj sekundarnih surovin.

10.3.4. Implikacije za slovenski politični okvir

Sveženj »Pripravljeni na 55« je imel močan vpliv na slovenske strateške dokumente, ki so bili posodobljeni v obdobju 2023–2025. Najpomembnejši primer je posodobljen NEPN (sprejet 18. decembra 2024), ki je v primerjavi s prvotnim NEPN iz februarja 2020 znatno okrepil cilje: cilj zmanjšanja skupnih emisij TGP do 2030 je dvignjen, cilj OVE povečan na vsaj 33,3 % končne rabe energije, cilj ESR (sektorji izven ETS) na vsaj 27 %, cilj energetske učinkovitosti pa skladen z novim okvirom EED. Politološko je posodobljen NEPN dokument, ki najbolj neposredno izraža slovenski odziv na sveženj Fit for 55.

Drugi pomemben primer je Podnebni zakon (PoZ, UL RS št. 56/25), ki je politološki okvir za doseganje ciljev Fit for 55 na zakonodajni ravni. Čeprav je PoZ predmet zakonodajne analize v D.C.3.1, je njegova razsežnost, i.e. vzpostavitev medsektorske podnebne arhitekture s podnebnim svetom, podnebnim skladom, izvajanjem dolgoročne podnebne strategije predmet sklicevanj v naslednjih poglavjih te analize. Resolucija o Dolgoročni podnebni strategiji Slovenije do 2050 (sprejeta julija 2021) pa je politološki okvir, ki ga PoZ pravno-formalno operativizira.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Politološka ocena: slovenski politični okvir za odziv na Fit for 55 obstaja in je v fazi aktivnega razvoja, vendar bo njegova konkretna učinkovitost odvisna od izvedbenih akcij v naslednjih letih (zlasti od izvedbe NEPN ukrepov, podnebnih instrumentov PoZ in dodatnih zakonodajnih posegov v sektorjih izven ETS). Krožno gospodarstvo kot instrument doseganja Fit for 55 ciljev v slovenskih dokumentih še ni eksplicitno povezano z emisijskimi cilji, kar je politološka vrzel, ki bo predmet razprav v sklepnem delu izročka.

10.4. Akcijski načrt za ničelno onesnaževanje

Akcijski načrt EU za ničelno onesnaženje za zrak, vodo in tla (Zero Pollution Action Plan — Sporočilo Komisije COM(2021) 400) je bil sprejet 12. maja 2021 kot eden od ključnih izvedbenih dokumentov Evropskega zelenega dogovora. Politološko cilj akcijskega načrta je do leta 2050 zmanjšati onesnaževanje zraka, vode in tal v EU na ravni, ki več niso škodljive za zdravje ljudi in naravne ekosisteme, torej »ničelno onesnaženje«. Vmesni cilj za leto 2030 je niz konkretnih političnih indikatorjev: 55-odstotno zmanjšanje predčasnih smrti zaradi onesnaženja zraka, 50-odstotno zmanjšanje plastičnih odpadkov v morju in 30-odstotno zmanjšanje mikroplastike, ki se sprošča v okolje, in podobno.

10.4.1. Strateška logika in narativ

Politološka inovativnost akcijskega načrta za ničelno onesnaženje je v tem, da onesnaženje obravnava kot horizontalni izziv, ki preči vse okoljske medije (zrak, voda, tla) in vse sektorje gospodarstva. To je premik od dotedanje sektorske obravnave (kakovost zraka, kakovost voda, kakovost tal so bili obravnavani v ločenih političnih in zakonodajnih okvirih) k integriranemu pristopu, ki vrednoti onesnaženje kot sistemski izziv. Politološko gledano je ta premik v skladu z drugimi premiki v evropski okoljski politiki: od fragmentirane k sistemski, od reaktivne k preventivni, od izoliranih ciljev k povezanim.

Drugi pomemben politološki element akcijskega načrta je povezovanje onesnaženja s podnebnimi cilji in cilji biotske raznovrstnosti. Onesnaženje zraka in podnebne spremembe imata pogosto skupne vzroke (izgorevanje fosilnih goriv), zato so odzivne strategije lahko sinergične. Onesnaženje tal in vode pa neposredno ogrožata biotsko raznovrstnost, zato sta strategiji medsebojno povezani. Akcijski načrt

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

politološko izhaja iz predpostavke, da bo doseganje podnebne nevtralnosti samodejno prispevalo k znatnemu zmanjšanju onesnaženja, in obratno.

10.4.2. Ključne prioritete in cilji

Akcijski načrt postavlja niz konkretnih politoloških ciljev za leto 2030, ki služijo kot indikatorji napredka:

- Onesnaženje zraka: 55-odstotno zmanjšanje predčasnih smrti zaradi izpostavljenosti drobnim delcem (PM_{2.5}).
- Onesnaženje tal: 50-odstotno zmanjšanje uporabe pesticidov v EU in 50-odstotno zmanjšanje izgub hranil (predvsem dušika in fosforja) iz kmetijskih tal.
- Onesnaženje voda: 50-odstotno zmanjšanje plastičnih odpadkov v morju, 30-odstotno zmanjšanje mikroplastike v okolju, znatno zmanjšanje farmacevtskih ostankov in mikroonesnaževal v vodah.
- Hrupno onesnaženje: 30-odstotno zmanjšanje deleža prebivalstva, ki je kronično izpostavljeno cestnemu hrupu.
- Ekosistemi: 25-odstotno zmanjšanje ekosistemov EU, kjer onesnaženje zraka ogroža biotsko raznovrstnost.

10.4.3. Politološki instrumenti in zakonodajni paket

Akcijski načrt za ničelno onesnaženje je politološko realiziran skozi vrsto zakonodajnih revizij in novih predlogov. Najpomembnejši v obdobju 2021–2026 so naslednji:

- Revizija direktiv o kakovosti zraka (Direktiva 2008/50/ES in Direktiva 2004/107/ES, dec. 2024) okrepi mejne vrednosti za PM_{2.5}, NO₂ in druge onesnaževalce, jih usklajuje z najnovejšimi smernicami Svetovne zdravstvene organizacije (WHO 2021) in razširja pravice javnosti do dostopa do informacij in pravnega varstva v primeru kršitev.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

- Revizija Direktive o industrijskih emisijah (Direktiva (EU) 2024/1785), ki spremeni IED 2010/75/EU, razširja zaveze BAT in zožuje mejne vrednosti emisij za številne onesnaževalce.
- Revizija Direktive o čiščenju komunalne odpadne vode (UWWTD), ki je bila sprejeta novembra 2024, uvaja energetska nevtralnost čistilnih naprav in razširjeno odgovornost proizvajalcev za farmacevtike in osebne nego.
- Direktiva (EU) 2025/2360 o spremljanju in odpornosti tal, znana kot Zakon o spremljanju tal (Soil Monitoring Law), je stopila v veljavo 16. decembra 2025. Gre za sploh prvi usklajeni pravni okvir na ravni EU, ki je namenjen izključno zaščitni, ocenjevanju in trajnostnemu upravljanju tal. S tem je zaščita tal postala pravno enakovredna že obstoječim evropskim zakonom za čistočo zraka in vode.

10.4.4. Implikacije za slovenski politični okvir in povezave s krožnim gospodarstvom

Akcijski načrt za ničelno onesnaževanje vpliva na slovenski politični okvir prek več kanalov. Na ravni strateških dokumentov se odraža v ReNPVO20–30 (sprejet še pred akcijskim načrtom, vendar že vključuje vidike kakovosti zraka, voda in tal), v Načrtu upravljanja voda 2022–2027 in v Načrtu obvladovanja poplavne ogroženosti. Na izvedbeni ravni Slovenija pri izvajanju teh politik sodeluje v evropskih, pa tudi OECD sistemih spremljanja stanja okolja, zlasti z zbiranjem in poročanjem podatkov o kakovosti zraka, voda in tal, poroča Evropski agenciji za okolje (EEA) in se skozi Direkcijo Republike Slovenije za vode (DRSV) ter Agencijo Republike Slovenije za okolje (ARSO) udejanja zaveze.

Pomembne nove zaveze, ki izhajajo iz revizije zakonodaje na podlagi akcijskega načrta, bodo v naslednjih letih zahtevale tudi odzive na ravni strateških dokumentov. Posebej kritično bo področje kakovosti zraka, kjer slovenski podatki kažejo, da v posameznih območjih (zlasti v zimskih mesecih v ljubljanski kotlini) prihaja do prekoračitev mejnih vrednosti delcev in dušikovih oksidov, kar bo z novimi strožjimi mejnimi vrednostmi predstavljalo še večji izziv. Drugo občutljivo področje je onesnaženje tal in voda iz kmetijskih

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.

virov, kjer cilj 50-odstotnega zmanjšanja uporabe pesticidov ni neposredno transponiran v slovenski strateški okvir kmetijskih politik.

Krožni prehod in akcijski načrt za ničelno onesnaževanje—sta medsebojno tesno povezana. Pri preprečevanju onesnaževanja ~~voda~~ je krožno gospodarstvo neposreden instrument: ponovna uporaba prečiščene odpadne vode, recikliranje hranil iz čistilnih naprav, krožno ravnanje s farmacevtskimi odpadki. Pri kakovosti zraka krožni pristop vključuje zmanjšanje primarnih emisij iz proizvodnih procesov skozi BAT, ki so povezani z industrijsko predelavo sekundarnih surovin. Pri varstvu tal krožni pristop vključuje preprečevanje kontaminacije tal iz industrijskih obratov in odpadnih procesov.

10.5. Sklep: politološka logika EU okvira za krožni prehod

Predstavljeno poglavje izročka D.C.2.1 je opredelilo politološki okvir, v katerem deluje slovenski politični sistem v zvezi s krožnim prehodom. Štirje analizirani politični stebri, i.e. Evropski zeleni dogovor, CEAP II, sveženj Fit for 55 in Akcijski načrt za ničelno onesnaženje tvorijo politološko arhitekturo EU, ki ima naslednje skupne značilnosti:

- I. Vsi štirje politični stebri obravnavajo svojo specifično tematiko (rast, krožno gospodarstvo, podnebje, onesnaženje) iz perspektive sistemske transformacije, ne pa kot izolirano sektorsko politiko. To je politološko zelo pomemben premik, ki se v zadnjih letih izraža kot »twin transition« (zeleni in digitalna preobrazba) ali kot »wellbeing economy« (gospodarstvo blaginje), kjer je gospodarstvo eden od več soodvisnih elementov politološkega okvira.
- II. Vsi štirje stebri vključujejo elemente krožnega gospodarstva, čeprav je samo CEAP II eksplicitno krožno-gospodarski. Evropski zeleni dogovor postavlja krožno gospodarstvo med osem stebrov; sveženj Fit for 55 implicitno spodbuja krožne rešitve skozi cenovni signal EU ETS in CBAM; Akcijski načrt za ničelno onesnaženje povezuje krožnost z zmanjšanjem onesnaževanja. To pomeni, da krožni prehod v evropskem politološkem okviru ni samostojna politika, temveč prečna dimenzija, ki preči vse glavne politike.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

- III. Vsi štirje stebri uporabljajo podobno politološko-instrumentalno logiko: kombinacijo zavezujočih ciljev (cilji do 2030 in 2050), zakonodajnih instrumentov (uredbe, direktive), finančnih instrumentov (ETS dohodki, RRF, LIFE program, kohezijska sredstva, Inovacijski sklad) in monitoring sistemov (Evropska agencija za okolje, evropski semester, mehanizmi nacionalnega poročanja). Ta instrumentalna kombinacija je politološko dokaj robustna, vendar zahteva visoko institucionalno zmogljivost na nacionalni ravni, kar je za manjše države članice, kot je Slovenija, lahko izziv.
- IV. Vsi štirje stebri imajo izraženo razsežnost pravičnega prehoda, bodisi skozi Sklad za pravični prehod (JTF), Socialni sklad za podnebne ukrepe (SCF), zaščito ranljivih gospodinjstev v energetske tranziciji ali zaščito javnega zdravja prek strožjih okoljskih standardov. To je odločitev, ki zelenim politikam dodaja socialno dimenzijo in s tem krepi politično legitimnost prehoda.

11. ŠIRŠI EVROPSKI POLITIČNI OKVIR

11.1. Strategija EU za biotsko raznovrstnost do 2030

Strategija EU za biotsko raznovrstnost do 2030 (Sporočilo Komisije COM(2020) 380) je dokument, ki ga je Evropska komisija sprejela 20. maja 2020 kot enega ključnih izvedbenih stebrov Evropskega zelenega dogovora. Politološko je cilj strategije do leta 2030 ustaviti izgubo biotske raznovrstnosti v EU in postaviti Evropo v vodilno globalno vlogo v varstvu narave. Strategija je politološko izjemno pomembna, ker prvič v zgodovini okoljske politike EU vzpostavlja pravno zavezujoče cilje za obnovo narave, kar je bilo do tega trenutka rezervirano za onesnaževanje in podnebje.

11.1.1. Strateška logika in narativ

Politološka inovativnost Strategije za biotsko raznovrstnost je v premiku od pretežno varstvenega pristopa (zaščita ohranjenih območij) k aktivni obnovi degradiranih ekosistemov. Komisija v strategiji izhaja iz ugotovitve, da zaščita ohranjenih območij ni dovolj, saj je sodobno stanje degradacije

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

ekosistemov tako napredovalo, da je za doseganje ciljev podnebne nevtralnosti, ohranjanja vodnih virov in zagotavljanja ekosistemskih storitev (vključno s prehransko varnostjo) potrebna sistematična obnova naravnih sistemov. Politološko ta premik pomeni preoblikovanje politike biotske raznovrstnosti iz izolirane okoljske politike v horizontalno politiko, ki pokriva kmetijstvo, gozdarstvo, urbanistično načrtovanje, vodno upravljanje in industrijsko regulacijo.

Drugi politološki narativni element je povezovanje biotske raznovrstnosti z gospodarstvom: strategija eksplicitno obravnava biotsko raznovrstnost kot temelj ekonomskega blagostanja, pri čemer je ocenjena vrednost ekosistemskih storitev v EU več sto milijard evrov letno. Ta narativ je pomemben za mobilizacijo političnih akterjev, ki bi sicer biotsko raznovrstnost obravnavali kot strošek, in ne kot razvojno priložnost. Krožno gospodarstvo se s strategijo povezuje skozi koncept »naravnih virov kot temelja gospodarstva«, saj je krožno gospodarstvo instrument za zmanjšanje pritiska na naravne ekosisteme.

11.1.2. Ključni politološki cilji do 2030

Strategija postavlja niz politoloških ciljev, ki so ambiciozni, vendar tudi politično občutljivi:

- Pravno zaščiteni območja: Razširitev mreže zaščitenih območij na vsaj 30 % kopenskih in 30 % morskih območij EU, od katerih bo vsaj tretjina (10 % skupne površine) pod strogim varstvom. Slovenija ima že zdaj nadpovprečen delež zaščitenih območij — Natura 2000 pokriva približno 38 % ozemlja Slovenije.
- Obnova ekosistemov: Obnova vsaj 30.000 km vodnih tokov v naravno stanje (odstranitev pregrad), obnova mokrišč, krepitev gozdov z visoko biotsko raznovrstnostjo, povečanje urbanega zelenega prostora. Ti cilji so bili pravno operativizirani z Uredbo (EU) 2024/1991 o obnovi narave (Nature Restoration Law — NRL).
- Kmetijska biotska raznovrstnost: Vsaj 25 % kmetijskih zemljišč pod ekološkim kmetovanjem do 2030 (sedaj okoli 10 % EU povprečja, v Sloveniji okoli 11 %). 50-odstotno zmanjšanje uporabe pesticidov in 50-odstotno zmanjšanje izgub hranil iz kmetijstva, kar se sklada s strategijo Farm to Fork.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

- Drevesa in gozdovi: Zasaditev vsaj 3 milijard novih dreves v EU do 2030, krepitev mreže starih in pragozdov, vključitev biotske raznovrstnosti v gozdarsko načrtovanje.
- Opraševalci in kmetijska krajina: Stabilizacija oziroma rast populacij divjih opraševalcev, krepitev kmetijske krajine, agrogozdarski sistemi.

11.1.3. Uredba o obnovi narave (Nature Restoration Law)

Politološko najpomembnejši izvedbeni instrument Strategije za biotsko raznovrstnost je Uredba (EU) 2024/1991 o obnovi narave (Nature Restoration Law — NRL), ki je bila po **po zahtevnem in politično občutljivem zakonodajnem postopku** sprejeta junija 2024. Uredba prvič v zgodovini EU okoljske politike vzpostavlja pravno zavezujoče cilje za obnovo ekosistemov, ne le za njihovo varstvo. Politološka pomembnost NRL je trojna:

- (i) **operativizira politološki** cilj 30 % obnovljenih degradiranih ekosistemov do 2030 in 60 % do 2040;
- (ii) uvaja merljive nacionalne načrte obnove (Member State Nature Restoration Plans — NRP), ki morajo biti pripravljeni in predloženi Komisiji do leta 2026;
- (iii) vzpostavlja sistem za spremljanje napredka.

Kontroverznost NRL je politološko ilustrativna. Predlog Komisije iz junija 2022 je bil v Evropskem parlamentu prvotno zavržen s tesno večino (julija 2023), kasneje pa odobren v okrnjeni različici. Opozicija je prihajala zlasti iz kmetijskih in gozdarskih sektorjev, ki so opozarjali na prevelike obremenitve in stroške obnove. Pripombe so bile delno upoštevane v končni različici, ki vsebuje izjemne klavzule (»emergency brake«) in fleksibilnost pri izvajanju za države članice. Za Slovenijo bo to pomembno izhodišče pri pripravi nacionalnega načrta obnove narave do leta 2026.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.

11.1.4. Implikacije za slovenski politični okvir in krožni prehod

Strategija EU za biotsko raznovrstnost in NRL imata močne politološke implikacije za slovenski politični okvir. Slovenski Nacionalni program varstva okolja 2020–2030 (ReNPVO20–30) je bil sprejet marca 2020, torej dva meseca pred sprejemom strategije EU, in zato strategijo le delno upošteva. ReNPVO20–30 vsebuje sklop o biotski raznovrstnosti, ki povzema načela Direktive o habitatih (92/43/EGS), Direktive o pticah (2009/147/ES) in Bernske konvencije, vendar ne vsebuje eksplicitnih zavez za obnovo ekosistemov v obsegu, ki ga zahteva strategija EU za biotsko raznovrstnost.

V luči sprejema NRL bo Slovenija morala v obdobju 2024–2026 pripraviti nacionalni načrt obnove narave, ki bo politološki dokument z merljivimi cilji in časovnicami. Ta priprava bo predmet samostojne razprave in zahtevala koordinacijo med MOPE, Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP), Ministrstvom za naravne vire in prostor (MNVP) ter Direkcijo Republike Slovenije za vode (DRSV). Z vidika ZON-F (novela Zakona o ohranjanju narave, ki je bila sprejeta v letu 2025), je razsežnost zakona predmet sklicevanj v naslednjih razpravah, medtem ko zakonodajni vidiki ostajajo predmet D.C.3.1.

Povezava biotske raznovrstnosti s krožnim gospodarstvom je subtilnejša kot pri drugih elementih EZG, vendar pomembna. Krožno gospodarstvo posredno krepi biotsko raznovrstnost prek treh kanalov: prvič, zmanjšuje pritisk na primarne surovine in s tem zmanjšuje rudarjenje in posekanje gozdov, ki uničujejo habitate; drugič, krožno ravnanje s hranili (zlasti dušikom in fosforjem) zmanjšuje izgube hranil v okolje, ki povzročajo eutrofikacijo vodnih ekosistemov; tretjič, krožni pristop v kmetijstvu (agroekologija, krožno upravljanje hranil, naravne kontrole škodljivcev) povezuje cilje krožnega gospodarstva s cilji ohranjanja biotske raznovrstnosti. Te povezave so v slovenskem strateškem okviru še šibko razvite in predstavljajo pomembno vstopno točko za delo Političnih skupin akcije C2.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

11.2. Strategija »Od vil do vilic« (Farm to Fork)

Strategija »Od vil do vilic« (Farm to Fork — Sporočilo Komisije COM(2020) 381) je dokument, ki ga je Evropska komisija sprejela 20. maja 2020 sočasno s Strategijo EU za biotsko raznovrstnost. Strategija je politološko izjemno pomembna, ker prvič v zgodovini EU postavlja celovit okvir za prehranski sistem od pridelave (»vile«) do potrošnje (»vilice«) kot integriran sistem, ki preseka vrsto sektorskih politik (kmetijstvo, ribolov, varstvo okolja, javno zdravje, varstvo potrošnikov, trgovina).

11.2.1. Strateška logika in narativ

Strateška logika strategije Farm to Fork temelji na razumevanju, da prehranski sistem EU prispeva približno 31 % skupnih emisij toplogrednih plinov, predstavlja pomemben pritisk na biotsko raznovrstnost, vire vode in zdravje tal, in hkrati ne zagotavlja optimalnih zdravstvenih izidov za potrošnike. Politološki narativ strategije je trojni:

- (i) prehranski sistem mora postati trajnostnejši s krepitvijo agroekologije, ekološkega kmetovanja, lokalne pridelave in krožnih hranilnih ciklov;
- (ii) potrošniki morajo dobiti boljše informacije in dostop do zdravih, trajnostnih izbir z razširjeno ozaveščenostjo, novimi standardi označevanja in spremembami v javnih nabavah;
- (iii) celotna prehranska veriga mora biti pravičnejša s krepitvijo položaja kmetov, manjših pridelovalcev in MSP-jev v prehranski verigi.

11.2.2. Ključni cilji do 2030

Strategija Farm to Fork vsebuje niz ciljev, ki so v izrazitem dialogu s Strategijo za biotsko raznovrstnost:

- 50-odstotno zmanjšanje uporabe pesticidov: Zmanjšanje uporabe in tveganja pesticidov za 50 % do 2030, vključno z 50-odstotnim zmanjšanjem uporabe najbolj nevarnih pesticidov.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.

- 50-odstotno zmanjšanje izgub hranil: Zmanjšanje izgub hranil (zlasti dušika in fosforja) iz kmetijstva za 50 % do 2030, hkrati z zagotavljanjem rodovitnosti tal — kar pomeni vsaj 20-odstotno zmanjšanje uporabe gnojil.
- 50-odstotno zmanjšanje uporabe antimikrobnih sredstev: V kmetijstvu in akvakulturi zaradi naraščajoče rezistence.
- Vsaj 25 % kmetijskih zemljišč pod ekološkim kmetovanjem: Krepitev sektorja ekološkega kmetovanja kot enega ključnih instrumentov trajnostne kmetijske transformacije.
- Zmanjšanje izgub hrane in odpadkov: Pravno zavezujoči cilji za zmanjšanje izgub hrane v predelovalnih obratih za 10 % in odpadkov hrane v trgovini, gostinstvu in gospodinjstvih za 30 % do leta 2030 (na osebo).

11.2.3. Politološki instrumenti in povezave

Predlog: Strategija »Od vil do vilic« se z drugimi politikami EU povezuje prek skupnih ciljev in izvedbenih ukrepov, zlasti na področjih kmetijstva, varstva okolja, podnebnih ukrepov, varstva potrošnikov in krožnega gospodarstva.. Skupna kmetijska politika EU (SKP), ki se za obdobje 2023–2027 izvaja na podlagi nacionalnih strateških načrtov, mora prispevati k ciljem F2F (zlasti glede ekološkega kmetovanja, agroekologije, dobrobiti živali). Strategija za trajnostno uporabo pesticidov (predlog Komisije iz junija 2022) je politološki instrument za doseganje cilja 50-odstotnega zmanjšanja, vendar je bil v letu 2024 umaknjen iz političnih razlogov. Direktiva o trajnostni uporabi pesticidov (SUD) je trenutno v postopku revizije.

Drug pomemben instrument je napovedani okvir EU za trajnostno označevanje živil (sustainable food labelling framework), ki ga je Komisija predvidela v okviru strategije »Od vil do vilic« kot orodje za informirano izbiro potrošnikov. Ta zakonodajni predlog do konca obravnavanega obdobja ni bil sprejet in ostaja v fazi priprave oziroma odložen, kar pomeni, da na ravni EU še ni vzpostavljen enoten obvezni sistem trajnostnega označevanja živil. Strateška razsežnost tega okvira je v tem, da bi sistemsko označevanje omogočilo potrošnikom informirano izbiro za bolj trajnostne izdelke in s tem prek

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

povpraševanja vplivalo na trajnostnost celotnega prehranskega sistema. Tretji instrument je krepitev javnega naročanja zdrave in trajnostne hrane, zlasti v šolah, bolnišnicah in javnih ustanovah. To je strateško pomembno, ker javni sektor predstavlja velik del celotnega trga in lahko s svojim povpraševanjem vpliva na celotni prehranski sistem.

11.2.4. Implikacije za slovenski politični okvir

Strategija Farm to Fork ima v slovenskem političnem okviru več kanalov implementacije. Najpomembnejši je Strateški načrt Skupne kmetijske politike Republike Slovenije za obdobje 2023–2027, ki ga je Vlada sprejela in poslala Evropski komisiji v skladu z Uredbo (EU) 2021/2115. Ta načrt vključuje sklop intervencij za ekološko kmetovanje, kmetijsko-okoljska in podnebna plačila (KOPOP), naložbe v trajnostno proizvodnjo in podporo mlajšim kmetom. Cilj 25 % ekološkega kmetovanja je v slovenskem strateškem okviru opredeljen kot ambiciozen, Slovenija sedaj dosega okoli 11 % delež ekološko obdelanih kmetijskih zemljišč.

Politološko-krožni vidik strategije F2F za D.C.2.1 izhaja iz povezave prehranskega sistema s krožnim gospodarstvom. Hrana, voda in hranila so eden od sedmih sektorjev v CEAP II. Slovenske politike na področju izgub hrane in odpadkov hrane so še šibko razvite; Resolucija o nacionalnem programu o prehrani in telesni dejavnosti za zdravje 2024–2030 vsebuje sklicevanje na cilje F2F, vendar konkretni nacionalni operativni program za zmanjšanje odpadkov hrane v Sloveniji še ni samostojno sprejet. To je pomembna politološka vrzel.

Druga pomembna povezava je krožnost hranil. Slovenija ima zaradi živinorejske dejavnosti znatno količino organskih gnojil in gnojevke, katere upravljanje predstavlja okoljski in ekonomski izziv. Krožno upravljanje hranil, z bioplinom, kompostiranjem, recikliranjem fosforja iz čistilnih naprav je v slovenskih strateških dokumentih obravnavano razpršeno (NEPN obravnava bioplin, ZOPVOOV obravnava odpadno vodo, PRO&PPO obravnava bio-odpadke), vendar manjka integriran politološki okvir za krožno upravljanje hranil. Tudi to je vstopna točka za delo Političnih skupin C2.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke
s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

11.3. Strategija EU za trajnostne in krožne tekstilne izdelke

Strategija EU za trajnostne in krožne tekstilne izdelke (Sporočilo Komisije COM(2022) 141) je dokument, ki ga je Evropska komisija sprejela 30. marca 2022 kot enega od ključnih izvedbenih dokumentov CEAP II. Tekstil je v CEAP II identificiran kot eden sedmih ključnih sektorjev krožnega prehoda, in je politološko posebej zanimiv zaradi svoje zapletenosti: globalne dobaviteljske verige, hitra moda, visoka stopnja zavržkov in nizka stopnja recikliranja.

11.3.1. Strateška logika in narativ

Politološka inovativnost strategije je v tem, da problem »hitre mode« naslavlja s strukturnim odgovorom, ne le z apeli k spremembam navad potrošnikov. Komisija ugotavlja, da v EU kupimo povprečno 14 kg tekstilnih izdelkov na osebo letno, od katerih je velik del nošen le nekajkrat in kasneje zavržen. Globalna proizvodnja tekstilij je močno prekomerna v primerjavi s sposobnostjo recikliranja — manj kot 1 % tekstilij v svetovnem merilu se reciklira v nove tekstilne izdelke.

Strategija izhaja iz petih osnovnih ciljev:

- (i) tekstilni izdelki na trgu EU naj bodo trajnostnejši, popravljivi in reciklabilni;
- (ii) hitra moda in destruktivni poslovni modeli naj bodo manj privlačni;
- (iii) potrošniki naj imajo boljši dostop do informacij in trajnostnih izbir;
- (iv) trg EU za sekundarne tekstilne surovine naj se okrepi;
- (v) razširjena odgovornost proizvajalcev (EPR) naj sistemsko podpre krožni tekstilni model.

11.3.2. Ključni politološki instrumenti in zakonodajni paket

Strategija se operativizira skozi vrsto instrumentov, ki so v različnih fazah razvoja:

- Zahteve ekodizajna za tekstil v okviru ESPR: Uredba (EU) 2024/1781 (ESPR) je v veljavi od julija 2024 in tekstil je izrecno naveden kot prioritarna kategorija izdelkov, za katero bodo

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.

postopoma določene zahteve trajnosti, popravljivosti, recikliranosti, vsebnosti recikliranih materialov, varnosti za zdravje in okolje. Prvi delegirani akti za tekstil so napovedani za obdobje 2025–2027.

- Razširjena odgovornost proizvajalcev (EPR) za tekstil: Predlog spremembe Direktive 2008/98/ES o odpadkih, ki uvaja obvezno EPR shemo za tekstilne izdelke v vseh državah članicah. Politološko bo to neposredno vplivalo na slovenski sistem ravnanja z odpadki.
- Digitalni potni list izdelka (DPP) za tekstil: Operativizacija ESPR bo zahtevala digitalne potne liste, ki bodo informacije o sestavi, izvoru, recikliranosti in posegih življenjskega cikla tekstilnega izdelka naredili javno dostopne potrošnikom in strokovnjakom.
- Boj proti »greenwashingu«: Direktiva (EU) 2024/825 o krepitvi vloge potrošnikov v zelenem prehodu in revizija direktive o nepoštenih poslovnih praksah omejujejo zavajajoče tekstilne tržne navedbe (»eko«, »zelen«, »trajnosten« brez dokazov).
- Mikroplastika: Omejevanje izpustov mikroplastike iz tekstilnih izdelkov med pranjem skozi predpise Komisije in Uredbo o omejitvah uporabe mikroplastike (delegirani akt po REACH, sprejet september 2023).

11.3.3. Implikacije za slovenski politični okvir

Slovenski politični okvir za tekstil je razmeroma slabo razvit v primerjavi z drugimi sektorji krožnega gospodarstva. Tekstilna industrija v Sloveniji predstavlja manjši delež BDP (cca 1 %) v primerjavi z evropskim povprečjem, vendar pa je gospodinjska potrošnja tekstilij primerljiva z evropskimi povprečji. Trenutno v Sloveniji ne obstaja samostojen strateški dokument za tekstilni sektor; tekstilni odpadki so obravnavani v okviru splošne ureditve odpadkov (Uredba o odpadkih) in v PRO&PPO.

Politološka vrzel, ki bo v naslednjih letih morala biti zapolnjena, je vzpostavitev nacionalne EPR sheme za tekstilne odpadke, ki bo skladna z bodočo direktivo EU. Slovenski politični okvir mora izoblikovati politološki odziv, ki bo:

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.

- (i) operativiziral EPR za tekstil v koordinaciji z že obstoječimi PRO shemami za druge tokove odpadkov;
- (ii) razvil infrastrukturo za ločeno zbiranje tekstilnih odpadkov, ki je v Sloveniji še skromna;
- (iii) povezal politiko tekstilnih odpadkov s ciljnim politikami CEAP II in z dejavnostmi LIFE IP RESTART.

V kontekstu PRO&PPO je tekstil v zadnjih različicah operativnega programa identificiran kot pomemben tok odpadkov, vendar bo v skladu z evropskim razvojem politik potreben dodatni operativni načrt. Politološka analiza za D.C.2.1 ugotavlja, da je tekstilna politika tipičen primer področja, kjer slovenski politični okvir zaostaja za evropskim valom in kjer bo delovanje Političnih skupin akcije C2 imelo pomembno vlogo pri pripravi predlogov zaopolnitev te vrzeli.

11.4. Posodobljena Industrijska strategija EU

Industrijska strategija EU se je oblikovala v dveh fazah: najprej s strategijo iz marca 2020, nato pa z njeno posodobitvijo maja 2021, ki je upoštevala izkušnje pandemije COVID-19 in povečano potrebo po večji odpornosti ter strateški avtonomiji EU. Prvi dokument je bila Industrijska strategija EU iz marca 2020 (Sporočilo COM(2020) 102), drugi dokument je bila njena posodobitev iz maja 2021 (Sporočilo COM(2021) 350) v luči izkušenj iz pandemije COVID-19 in geopolitičnih sprememb. Strategija je zelo pomembna za D.C.2.1, ker tvori politološki most med okoljskimi in podnebnimi ambicijami EZG ter industrijsko konkurenčnostjo, kar je politično občutljiva tema.

11.4.1. Strateška logika: »twin transition« in strateška avtonomija

Strateška logika Industrijske strategije EU temelji na konceptu »dvojne preobrazbe« (twin transition), na povezavi zelene preobrazbe (zeleni cilji) in digitalne preobrazbe (digitalni cilji). Komisija politološko izhaja iz predpostavke, da imata ti dve preobrazbi sinergijske učinke: digitalna tehnologija (zlasti umetna inteligenca, internet stvari, blockchain) je instrument za krožno gospodarstvo (digitalni potni list izdelkov, optimizacija dobaviteljskih verig, predvidevanje potreb po popravilih), medtem ko zeleni

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

prehod ustvarja povpraševanje po digitalnih rešitvah. Ta politološka konstrukcija pa zahteva industrijsko zmogljivost, ki jo je treba aktivno graditi.

Drugi politološki koncept je »strateška avtonomija«, tj. ugotovitev, da je EU prekomerno odvisna od uvoza ključnih surovin, polizdelkov, energetskih virov in tehnologij. Pandemija COVID-19 in ruska invazija v Ukrajino sta to ugotovitev močno pospešili. Posodobljena strategija iz 2021 zato uvaja koncept »strateške avtonomije«, ki ne pomeni protekcionizma, temveč krepitev domačih zmogljivosti v ključnih tehnoloških in industrijskih ekosistemih. Krožno gospodarstvo je v tem okviru obravnavano kot instrument strateške avtonomije: domače recikliranje surovin zmanjšuje uvozno odvisnost.

11.4.2. Akt o neto-ničelnih industrijah in akt o kritičnih surovinah

Industrijska strategija je pomembno operativizirana skozi dva ključna akta, sprejeta v letih 2023 in 2024:

1. Uredba (EU) 2024/1735 o vzpostavitvi okvira za krepitev industrije neto-ničelnih izdelkov (Net-Zero Industry Act — NZIA), sprejeta junija 2024, postavlja cilj, da bo do leta 2030 vsaj 40 % proizvodnje neto-ničelnih tehnologij (fotovoltaika, vetrne turbine, baterije, toplotne črpalke, vodik) v EU. NZIA uvaja prioritetne stroke za projekte, hitrejše dovoljevanje in posebne finančne mehanizme. Politološko gledano je NZIA neposreden odgovor na ameriški Inflation Reduction Act (IRA) iz leta 2022, ki je z izdatnimi subvencijami povzročil zaskrbljenost glede konkurenčnosti EU.
2. Uredba (EU) 2024/1252 o kritičnih surovinah (Critical Raw Materials Act — CRMA), sprejeta aprila 2024, postavlja cilje za zagotavljanje zanesljive in trajnostne oskrbe EU s kritičnimi surovinami. Cilji so: (i) do 2030 vsaj 10 % letnega povpraševanja EU pokrito z domačo ekstrakcijo; (ii) vsaj 40 % povpraševanja EU pokrito z domačo predelavo; (iii) vsaj 25 % povpraševanja EU pokrito z recikliranjem (s posebnim poudarkom na strateških kritičnih surovinah); (iv) ne več kot 65 % povpraševanja iz ene tretje države. Inovativnost CRMA je v izrecnem priznanju recikliranja kot stebra strateške avtonomije, kar je legitimacija krožnega gospodarstva kot industrijske politike.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke
s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

11.4.3. Implikacije za slovenski politični okvir

Slovenska industrijska strategija 2021–2030 je bila sprejeta 30. septembra 2021 na Vladi Republike Slovenije in predstavlja slovenski odziv na evropsko industrijsko strategijo. Dokument bo v naslednjem delu izročka podrobneje obravnavan, na tem mestu pa je pomembno povzeti politološke povezave: slovenska strategija eksplicitno povezuje krožno gospodarstvo z industrijsko konkurenčnostjo in opredeljuje krožno gospodarstvo kot enega od prebojnih programov nacionalne industrijske politike.

Politološka analiza pokaže, da je v slovenskem industrijskem strateškem okviru krožno gospodarstvo bolj vidno kot v okoljskem strateškem okviru. To je politološko zanimiv pojav: Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport je v zadnjih letih krožno gospodarstvo začelo sistematično obravnavati kot industrijsko-konkurenčno temo, in ne le kot okoljsko temo. Ta transformacija je v skladu z evropsko logiko, ki krožno gospodarstvo umešča v industrijsko strategijo. Hkrati pa to odpira izziv koordinacije med okoljsko in industrijsko politiko, ki je zahtevna naloga.

V kontekstu CRMA bo Slovenija morala v naslednjih letih razviti odziv na področju kritičnih surovin. Slovenski geološki potencial za nekatere kritične surovine (zlasti za litijevo rudo v Mežiški dolini, ki je bila politično zelo občutljiva tema v letu 2022) bo zahteval celovit pristop, ki bo uravnoteženo obravnaval okoljske, ekonomske in lokalne socialne razsežnosti. Krožno gospodarstvo (recikliranje kritičnih surovin iz odpadne elektronike, baterij, OVE komponent) je v tem kontekstu alternativa rudarstvu in zasluži sistematično obravnavo v slovenskih strateških dokumentih.

11.5. Finančni instrumenti za krožni prehod

Učinkovitost katerekoli politike je odvisna od finančnih instrumentov, ki jo podpirajo. Krožni prehod EU je podprt z obsežnim sklopom finančnih instrumentov, ki delujejo na različnih ravneh: na ravni proračuna EU (večletni finančni okvir 2021–2027), na ravni izrednih instrumentov (Mehanizem za okrevanje in odpornost — RRF), na ravni specializiranih skladov (Sklad za pravični prehod — JTF, Sklad za inovacije, LIFE program) in na ravni zasebnega kapitala (taksonomija EU, zelene obveznice).

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke
s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

Razumevanje teh finančnih instrumentov je ključno, ker njihova razpoložljivost in pogoji uporabe pomembno oblikujejo nacionalne politološke izbire.

11.5.1. Mehanizem za okrevanje in odpornost (RRF)

Mehanizem za okrevanje in odpornost (Uredba (EU) 2021/241), ki je bil sprejet februarja 2021 kot odgovor na pandemijo COVID-19, je najpomembnejši EU finančni instrument za zeleni prehod v obdobju 2021–2026. Skupni obseg RRF je 723,8 milijarde evrov (385,8 milijarde posojil in 338 milijard nepovratnih sredstev), od katerih mora vsaj 37 % biti namenjenih podnebnim ciljem in vsaj 20 % digitalnim ciljem. Slovenski Načrt za okrevanje in odpornost (NOO), ki bo predmet obravnave v nadaljevanju izročka, je dokument, ki te EU usmeritve operativizira na nacionalni ravni z obsegom 2,08 milijarde evrov (po peti spremembi NOO, ki jo je Svet EU odobril 27. aprila 2026, od tega 1,61 milijarde evrov nepovratnih sredstev in 469 milijonov evrov posojil).

Politološka inovativnost RRF je v tem, da finančna sredstva veže na izvajanje strukturnih reform in posebnih mejnikov (»milestones and targets«). Ta mehanizem zagotavlja, da se sredstva ne porabljajo le za infrastrukturne investicije, temveč tudi za reforme, ki krepijo dolgoročno odpornost gospodarstva. Za krožno gospodarstvo to pomeni, da je v slovenskem NOO zelo pomembno povezovanje konkretnih investicij (npr. v reciklažne obrate, v energetske sanacije stavb, v razvoj OVE) s strukturnimi reformami.

11.5.2. Sklad za pravični prehod (JTF)

Sklad za pravični prehod (Uredba (EU) 2021/1056) je instrument, ki naj bi zagotovil, da nobena regija EU ne ostane »zapuščena« v zelenem prehodu. Politološka logika JTF temelji na ugotovitvi, da bodo nekatere regije EU (zlasti tiste z močno odvisnostjo od premoga, fosilnih goriv ali energetske intenzivne industrije) v zelenem prehodu doživele večje strukturne pretese in zato potrebujejo posebno finančno podporo. JTF v Sloveniji podpira zlasti Savinjsko-šaleško regijo, kjer je razsežnost povezana z zaprtjem Premogovnika Velenje in Termoelektrarne Šoštanj ter zelenim prestrukturiranjem regije.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.

Politološka pomembnost JTF za D.C.2.1 izhaja iz dejstva, da JTF tako finančno kot politološko spodbuja krožno gospodarstvo kot enega instrumentov regionalne preobrazbe. Investicije v krožne sektorje (recikliranje, krožne dobaviteljske verige, sekundarne surovine) so v okviru JTF prioritete, ker prispevajo tako k zelenim ciljem kot k regionalnemu zaposlovanju. Slovenski Teritorialni načrt za pravični prehod za Savinjsko-šaleško regijo (sprejet 2022) je dokument, ki to operativizira.

11.5.3. Drugi pomembni finančni instrumenti

Analiza krožnega prehoda mora upoštevati tudi naslednje finančne instrumente, ki vsak na svoj način prispevajo k politološki arhitekturi:

- Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR) in Kohezijski sklad: V obdobju 2021–2027 ta sklada zagotavljata več kot 100 milijard evrov za podnebne ukrepe in več kot 30 milijard za krožno gospodarstvo. Sloveniji je v sklopu kohezijske politike 2021–2027 namenjenih približno 3,3 milijarde evrov, od katerih je pomemben delež namenjen zelenemu prehodu in krožnemu gospodarstvu.
- LIFE program (Uredba (EU) 2021/783): Specializiran finančni instrument EU za okolje in podnebje s skupnim proračunom 5,4 milijarde evrov za obdobje 2021–2027. Projekt LIFE IP RESTART, v okviru katerega nastaja ta izroček, je primer integriranega projekta LIFE z obsegom približno 17 milijonov evrov v devetih letih.
- Obzorja Evrope (Uredba (EU) 2021/695): Raziskovalno-razvojni program EU s skupnim proračunom 95,5 milijarde evrov za obdobje 2021–2027. Krožno gospodarstvo je ena prioriteta programa, zlasti v okviru Cluster 6 »Hrana, biogospodarstvo, naravni viri, kmetijstvo in okolje«.
- Sklad za inovacije (Innovation Fund): Sklad financiran iz EU ETS prihodkov z obsegom približno 38 milijard evrov v obdobju 2020–2030 za financiranje inovativnih nizko-ogljičnih tehnologij in industrijskih projektov.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

- Taksonomija EU za trajnostne dejavnosti: Uredba (EU) 2020/852 vzpostavlja klasifikacijski sistem trajnostnih gospodarskih dejavnosti, ki usmerja zasebne investicijske tokove. Krožno gospodarstvo je eden šestih okoljskih ciljev taksonomije.

11.5.4. Implikacije za slovenski politični okvir

Politološka analiza finančnih instrumentov za D.C.2.1 zaobjema tri pomembne ugotovitve:

- I. Slovenski politični okvir je v zadnjih letih dobil pomembno politološko-finančno arhitekturo skozi NOO, kohezijska sredstva, JTF in druge instrumente, ki je brez primere v slovenski zgodovini. Skupni obseg »zelenih« finančnih sredstev za obdobje 2021–2027 v Sloveniji je ocenjen na več kot 5 milijard evrov.
- II. Politološka učinkovitost teh finančnih instrumentov je odvisna od institucionalne zmogljivosti slovenskih organov za absorpcijo, izvedbo in monitoring projektov. Analiza kaže, da je slovenska absorpcijska zmogljivost zlasti v krožnem gospodarstvu v fazi izgradnje; projekti so razmeroma majhni, kompleksni in zahtevajo medsektorsko koordinacijo, ki je politološko šibka. Krepitev te zmogljivosti je pomembna politološka prioriteta.
- III. Povezava med finančnimi instrumenti in strateškimi dokumenti je politološko ključnega pomena. Učinkovitost denarja je bistveno višja, če je investicija povezana s strukturno reformo. Slovenski PRO&PPO, NEPN, NOO, slovenska industrijska strategija in S5 so dokumenti, ki bi morali biti v bolj integriran politološki okvir povezani z finančnimi instrumenti. Razdrobljenost slovenskih strateških dokumentov, ki jo izpostavljamo v naslednjih poglavjih, se odraža tudi v razdrobljenosti finančnih usmeritev.

11.6. Sinteza politološke logike EU okvira za krožni prehod

Predstavljen pregled evropskih politik za krožni prehod omogoča naslednjo politološko sintetično analizo, ki je pomembna kot izhodišče za obravnavo slovenskih strateških dokumentov v naslednjem delu.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

11.6.1. Krožno gospodarstvo kot horizontalna paradigma

Ključna politološka ugotovitev je, da krožno gospodarstvo v evropskem političnem okviru ni samostojna sektorska politika, temveč horizontalna paradigma, ki pokriva vse glavne politike: podnebne (Fit for 55, podnebna nevtralnost), industrijske (industrijska strategija, NZIA, CRMA), kmetijske (F2F, biotska raznovrstnost), zdravstvene (ničelno onesnaženje), socialne (pravični prehod) in zunanje (globalna razsežnost EZG). Ta horizontalna razsežnost je politološka prednost, saj krepi vidnost krožnega gospodarstva kot strateškega cilja in hkrati izziv, saj zahteva močno medsektorsko koordinacijo, ki je politološko zahtevna.

11.6.2. Tristebrna instrumentalna logika

Politološka instrumentalna logika EU okvira temelji na tristebrnem modelu:

- (i) cilji (CO₂ cilji, krožni cilji, biotsko-raznovrstni cilji, ničelni cilji);
- (ii) zakonodajni instrumenti (uredbe, direktive);
- (iii) finančni instrumenti (RRF, JTF, ESRR, LIFE, Sklad za inovacije, taksonomija).

Ta tristebrna logika je politološko močna, ker zagotavlja, da se cilji operativizirajo skozi konkretne instrumente. Šibkost pa je politološka kompleksnost, saj se mora slovenski politični okvir simultano odzivati na vse tri stebre, kar zahteva zelo razvito politološko-administrativno zmogljivost.

11.6.3. Postopna krepitev politološke ambicioznosti

Politološka analiza časovnice (2019–2026) pokaže postopno krepitev ambicioznosti okvira EU. V letih 2019–2020 so bili sprejeti krovni narativni dokumenti (EZG, CEAP II, F2F, Strategija za biotsko raznovrstnost, Industrijska strategija). V letih 2021–2022 so postali cilji pravno zavezujoči (Evropski podnebni zakon, Fit for 55). V letih 2023–2025 so prišle ambiciozne sektorske uredbe (ESPR, NRL, CRMA, NZIA, PPWR), ki cilje prenašajo v konkretne tržne in regulatorne pogoje. To politološko

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

stopnjevanje je pomembno za razumevanje slovenskega odziva; slovenski politični okvir mora spremljati ta tempo, kar zahteva sistematično posodabljanje strateških dokumentov.

11.6.4. Politološka tveganja in nasprotja

Politološka analiza pa mora upoštevati tudi tveganja in nasprotja v okviru EU. Najpomembnejša napetost je med ambicijo zelenega prehoda in industrijsko konkurenčnostjo, ki se v zadnjih letih (2023–2026) krepi v luči ameriškega IRA in kitajske industrijske politike. Politološko gledano se EU okvir vse bolj nagiba k »industrijski politiki znotraj zelenega prehoda« (kar potrjujeta NZIA in CRMA), kar je za krožno gospodarstvo pretežno koristno (recikliranje kot steber strateške avtonomije), vendar lahko v določenih trenutkih ustvarja politične kompromise (npr. prehodni roki za določene sektorje).

Druga napetost je med okoljsko ambicijo in socialno sprejemljivostjo. Kmetijski protesti v EU v letu 2024, kontroverze okoli NRL, umik strategije za pesticide so primeri kompromisov, ki kažejo, da pot zelenega prehoda ni linearna. Politološka modrost slovenskega strateškega okvira bo v tem, da bo te dinamike preudarno upošteval pri pripravi nacionalnih dokumentov.

11.6.5. Implikacije za slovenski politični okvir

Politološke implikacije za slovenski okvir, ki se izpostavljajo predhodno, so naslednje:

- I. Slovenski politični okvir mora aktivno sledi evropskemu valu; ni dovolj reaktivno odzivanje na zakonodajne predloge, temveč je potreben proaktivni odziv na strateški ravni.
- II. Slovenski politološki okvir se mora konsolidirati; razpršenost krožnih elementov med različnimi sektorskimi dokumenti zmanjšuje vidnost in koordinacijo.
- III. Slovenski politološki okvir mora razviti finančno-strateške povezave; povezovanje strateških dokumentov s finančnimi instrumenti je prioriteta.
- IV. Slovenski politološki okvir mora razviti monitoring sistem, ki bo omogočal refleksijo in posodabljanje.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

11.6.6. Institucionalna infrastruktura EU za krožni prehod

V predhodnih razdelkih so bile obravnavane ključne politike EU za krožni prehod. Politološka analiza pa mora upoštevati tudi institucionalno infrastrukturo, ki podpira izvajanje teh politik. Ta razdelek sistematizira ključne EU institucije, agencije in mehanizme, ki delujejo na področju krožnega prehoda.

11.6.6.1. Evropska komisija — politološki vzvod krožnega prehoda

Evropska komisija je politološko najpomembnejši akter pri oblikovanju EU politik za krožni prehod. Pristojnost je porazdeljena med več generalnih direktorats: DG ENV (Generalni direktorat za okolje) — vodi krovne okoljske strategije in zakonodajo o odpadkih; DG CLIMA (za podnebne ukrepe) — vodi podnebne politike, ki podpirajo krožno gospodarstvo; DG GROW (za notranji trg, industrijo, podjetništvo in MSP) — vodi industrijsko politiko in standarde, vključno z ekodizajnom; DG ENER (za energijo) — vodi energetske politike; DG AGRI (za kmetijstvo in razvoj podeželja) — vodi kmetijske politike in F2F.

Politološka inovativnost organizacijske strukture je v vlogi izvršnega podpredsednika za Evropski zeleni dogovor (od 2019 do 2023 je bil to Frans Timmermans, kasneje Maroš Šefčovič). Funkcija tega položaja je zagotoviti horizontalno koordinacijo med različnimi DG-ji in ohranjanje enotne politološke smeri zelenega prehoda. V naslednjih letih se pričakuje nadaljnji razvoj te funkcije, kar je primer, ki bi ga lahko slovenski okvir upošteval pri vzpostavitvi medministrske koordinacije.

11.6.6.2. Evropska agencija za okolje (EEA) in monitoring

Evropska agencija za okolje (EEA) je agencija, ki zagotavlja podatkovno in analitično podlago za okoljske politike EU. Funkcija EEA je v zbiranju, analizi in razširjanju podatkov o stanju okolja v EU. EEA izdaja periodična poročila o krožnem gospodarstvu (Circular Economy Indicators in Europe), ki opredeljujejo evropske trende in primerjajo države članice.

Politološka pomembnost EEA za D.C.2.1 izhaja iz tega, da je Slovenija polnopravna članica EEA in poroča prek Agencije Republike Slovenije za okolje (ARSO). Slovenski monitoring podatki za EEA vključujejo:

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke
s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

kazalnike krožnega gospodarstva (krožna materialna stopnja, sekundarni tokovi, recikliranje), kazalnike kakovosti zraka, voda in tal, kazalnike biotske raznovrstnosti. Prioriteta je krepitev slovenskih zmogljivosti za zbiranje in analizo teh podatkov, kar je naloga ARSO in MOPE.

11.6.6.3. Evropska investicijska banka (EIB) in zeleno financiranje

Evropska investicijska banka (EIB) je ena ključnih institucij za izvajanje finančne razsežnosti EU politik za krožni prehod. EIB se je v zadnjih letih opredelila kot »Climate Bank EU« — banka, ki prioretizira financiranje podnebnih in zelenih projektov. Politološki cilj EIB je, da bi do leta 2025 vsaj 50 % njenih operacij podpiralo podnebne in okoljske cilje, in da bi v obdobju 2021–2030 EIB mobilizirala 1 bilijon evrov za zelene investicije.

Razsežnost EIB za Slovenijo izhaja iz dveh kanalov. Prvi kanal je neposredno financiranje slovenskih projektov skozi EIB posojila, ki so razpoložljiva za zelene investicije v javnem in zasebnem sektorju. Drugi kanal je podpora InvestEU programu, ki deluje skozi nacionalne razvojne banke (v Sloveniji SID banko) in financira projekte v okviru garancijskih shem. Prioriteta je razvoj mehanizmov, ki bi mobilizirali EIB sredstva za slovenske krožne projekte, zlasti za MSP-je in lokalne skupnosti.

12. PREGLED SLOVENSKEGA STRATEŠKEGA OKVIRA

Slovenski strateški okvir za krožni prehod je v obdobju 2020–2025 doživel pomembno transformacijo. Pred letom 2020 je bil slovenski okoljski strateški okvir relativno fragmentiran in primarno usmerjen v sektorske politike (varstvo voda, varstvo zraka, ravnanje z odpadki). Sprejem Evropskega zelenega dogovora (december 2019), CEAP II (marec 2020), pa tudi pandemija COVID-19 in posledični Mehanizem za okrevanje in odpornost (RRF, 2021), so ustvarili pritisk za sistematično konsolidacijo nacionalnega strateškega okvira.

Sedanji slovenski strateški okvir za krožni prehod je sestavljen iz devetih ključnih dokumentov, ki so predmet sistematične obravnave v tem delu izročka. Razdelitev sledi tematski logiki: najprej krovni okoljski dokument (ReNPVO20–30), nato podnebno-energetska arhitektura (NEPN in Dolgoročna

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.

podnebna strategija), nato finančno-razvojna arhitektura (NOO, SRS 2030), nato industrijsko-inovacijska arhitektura (Slovenska industrijska strategija 2021–2030, S5), nazadnje sektorski načrti vodnega upravljanja (NUV, NZPO). Operativni program ravnanja z odpadki s programom preprečevanja odpadkov (PRO&PPO), ki je predmet akcije C1 projekta LIFE IP RESTART, v tem izročku ni samostojno obravnavan, vendar se nanj sklicujemo, kjer je politološko relevanten.

Pomembno politološko opozorilo je, da ima vsak od obravnavanih dokumentov drugačno pravno naravo (resolucija Državnega zbora, načrt Vlade, strategija Vlade, dokument predložen Evropski komisiji), drugačen časovni horizont (2030, 2040, 2050) in drugačno funkcionalno težišče (krovno strateško, sektorsko strateško, operativno-finančno). Politološka analiza zato za vsak dokument identificira njegovo logiko, vsebino, časovnico, instrumente, povezave z drugimi dokumenti in implikacije za krožni prehod ter za delo Političnih skupin akcije C2.

12.1. Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020–2030 (ReNPVO20–30)

Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020–2030 (UL RS, št. 31/20) je politološko najpomembnejši krovni okoljski dokument Republike Slovenije. Sprejel ga je Državni zbor 5. marca 2020 kot resolucijo, kar mu daje status visoke ravni političnega dokumenta z desetletnim horizontom. ReNPVO20–30 je nadomestil Resolucijo o NPVO 2005–2012 (UL RS, št. 2/06), pri čemer je v vmesnem obdobju (2012–2020) Slovenija ostala brez veljavnega krovnega okoljskega strateškega dokumenta, kar je politološka anomalija, ki je bila s ReNPVO20–30 odpravljena.

12.1.1. Strateška vizija in narativ

Politološka vizija ReNPVO20–30 je opredeljena kot »ohranjena narava in zdravo okolje v Sloveniji in zunaj nje, ki omogočata kakovostno življenje zdajšnjim in prihodnjim generacijam«. Ta narativna konstrukcija je pomembna iz več razlogov. Prvič, vzpostavlja medgeneracijsko perspektivo, ki je osnova za trajnostni razvoj. Drugič, povezuje nacionalno (Slovenija) in transnacionalno (zunanje) razsežnost, kar

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

je priznanje dejstva, da okoljskih izzivov ni mogoče reševati znotraj nacionalnih meja. Tretjič, koncept »kakovostnega življenja« je preboj od tradicionalnega okoljevarstvenega narativa (varstvo narave kot omejitve) k pozitivni razvojni paradigmi (varstvo narave kot pogoj kakovostnega življenja).

12.1.2. Štirje tematski sklopi

ReNPVO20–30 je strukturiran v štirih tematskih sklopih, ki sistematično pokrivajo glavne razsežnosti varstva okolja:

- I. Podnebne spremembe in energija: Cilj zmanjšanja toplogrednih emisij, povečanja deleža obnovljivih virov, povečanja energetske učinkovitosti, prilagajanja podnebnim spremembam.
- II. Krožno gospodarstvo in ravnanje z odpadki: Clji za zmanjšanje nastajanja odpadkov, povečanje recikliranja, krepitev krožnega gospodarstva. Ta sklop je izhodišče za PRO&PPO (akcija C1 LIFE IP RESTART), ki ga operativno razdeli.
- III. Kakovost okolja: Cilji za izboljšanje kakovosti zraka, voda, tal, biotske raznovrstnosti, krepitev varstva narave (Natura 2000, divje vrste, naravne vrednote). Ta sklop vključuje pomembne sklicevanja na Direktivo o habitatih, Direktivo o pticah, Konvencijo o biotski raznovrstnosti.
- IV. Vključevanje vidikov varstva okolja v druge sektorske politike: Ambiciozni cilj integracije okoljskih razsežnosti v kmetijstvo, promet, industrijo, prostorsko načrtovanje. Politološka šibkost je v tem, da konkretni mehanizmi integracije niso operativizirani v sami resoluciji, temveč so prepuščeni sektorskim dokumentom.

12.1.3. Krožno gospodarstvo v ReNPVO20–30

Krožno gospodarstvo je v ReNPVO20–30 obravnavano kot eden štirih osrednjih stebrov. Resolucija opredeljuje krožno gospodarstvo kot »gospodarstvo, ki ohranja vrednost izdelkov, materialov in virov v gospodarstvu kar najdlje, hkrati pa zmanjšuje nastajanje odpadkov«. Ta opredelitev je skladna z evropskim CEAP I (2015) in CEAP II (2020), čeprav je ReNPVO20–30 sprejet le nekaj dni pred CEAP II in zato ne vsebuje neposrednih sklicevanj nanj.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Cilji ReNPVO20–30 o krožnem gospodarstvu vključujejo: zmanjšanje nastajanja komunalnih odpadkov za 5 % do 2030 glede na 2018, povečanje recikliranja komunalnih odpadkov na vsaj 65 % do 2035, povečanje recikliranja embalaže (z različnimi cilji za posamezne tokove), zmanjšanje odlaganja na deponije pod 10 % do 2035, krepitev priprave za ponovno uporabo. Ti cilji so skladni z direktivami EU iz leta 2018 (Direktiva (EU) 2018/851 o odpadkih, Direktiva (EU) 2018/852 o embalaži), vendar v luči CEAP II in revidiranih EU politik (PPWR, ESPR, NRL) lahko v naslednjih letih postanejo zastareli.

Politološka razsežnost PRO&PPO se izrecno povezuje z ReNPVO20–30: PRO&PPO je operativna nadgradnja krožnih ciljev iz ReNPVO20–30, kar pomeni, da je PRO&PPO izvedbeni dokument, ki strateške cilje resolucije pretvarja v konkretne ukrepe. To hierarhijo bo treba upoštevati pri pripravi naslednjega ReNPVO (verjetno za obdobje 2031–2040) in pri morebitni posodobitvi PRO&PPO.

12.1.4. Politološke vrzeli in razvojne potrebe

Politološka analiza ReNPVO20–30 v luči razvoja evropskega okvira (2020–2025) razkrije več vrzeli, ki bi jih bilo smiselno obravnavati v naslednji posodobitvi ali v naslednjem ReNPVO:

- Pomanjkljivo upoštevanje CEAP II in ESPR: ReNPVO20–30 še ne vsebuje elementov, ki jih CEAP II uvaja: ekodizajn za vse izdelke, sedem sektorskih vrednostnih verig, digitalni potni list izdelkov. To je vrzel, ki bo morala biti zapolnjena z nadgradnjo strateškega okvira.
- Šibka integracija s podnebnim okvirom: ReNPVO20–30 in Dolgoročna podnebna strategija sta bila pripravljena ločeno, kar se odraža v šibki integraciji ciljev. V evropskem okviru sta podnebje in krožno gospodarstvo sistemsko integrirana, v slovenskem strateškem okviru pa je integracija razdrobljena.
- Pomanjkljivo upoštevanje NRL: Uredba EU o obnovi narave (NRL, 2024) bo zahtevala odziv, ki ga ReNPVO20–30 ne vsebuje v pravem obsegu. Slovenija bo morala do 2026 pripraviti nacionalni načrt obnove narave, kar je prioriteta.
- Ničelno onesnaženje: Politološki cilji EU akcijskega načrta za ničelno onesnaženje (2021) niso v polnem obsegu prevzeti v ReNPVO20–30, kar je vrzel zlasti na področju kakovosti zraka

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

(kjer Slovenija ima občasne prekoračitve mejnih vrednosti) in onesnaženja kmetijskega izvora.

12.2. Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt (NEPN)

Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN) je dokument, ki ga Slovenija pripravlja v skladu z Uredbo (EU) 2018/1999 o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov. Politološka pomembnost NEPN je izjemna: dokument operativizira evropske podnebne in energetske cilje na nacionalni ravni, povezuje sektorske politike v koherenten okvir in je formalno predložen Evropski komisiji, kar mu daje status mednarodnopravnega dokumenta. Slovenija je prvi NEPN sprejela 27. februarja 2020, posodobljen NEPN pa je Vlada sprejela 18. decembra 2024.

12.2.1. Politološka logika NEPN

NEPN je strukturiran okrog petih razsežnosti energetske unije, ki so konstrukcija EU iz leta 2015 in predstavljajo celovit okvir energetske politike:

- (i) razogljičenje, ki vključuje cilje za TGP in obnovljive vire energije;
- (ii) energetska učinkovitost;
- (iii) energetska varnost;
- (iv) notranji energetski trg;
- (v) raziskave, inovacije in konkurenčnost.

Ta pet-steberna struktura je politološko močna, ker zagotavlja celovito obravnavo energetske in podnebnih izzivov, hkrati pa je zahtevna, ker zahteva koordinacijo med različnimi resorji (okolje, energetika, gospodarstvo, promet, kmetijstvo, finance).

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke
s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

12.2.2. Prvi NEPN (2020) in posodobitev (2024): primerjava

Politološka analiza pokaže pomemben napredek med prvim NEPN (2020) in posodobljenim NEPN (2024). Pomembni premiki so:

Tabela 1: Primerjava NEPN (2020) in NEPN (2024)

Razsežnost	NEPN (feb 2020)	Posodobljen NEPN (dec 2024)
Skupne emisije TGP do 2030 (vs 2005)	vsaj –36 %	okrepljen cilj v skladu s svežnjem Fit for 55
Emisije TGP v sektorjih izven ETS (ESR)	vsaj –20 %	vsaj –27 % (skladno z Uredbo (EU) 2023/857)
Delež OVE v končni rabi energije	vsaj 27 %	vsaj 33,3 % (skladno z RED III)
Energetska učinkovitost	primarna raba energije – 35 %	okrepljen cilj v skladu z EED 2023
Politološki narativ	postopno razogljichenje, ohranjanje fosilnih virov v prehodnem obdobju	pospešen prehod, opuščanje fosilnih virov, jedrska razprava (JEK 2)

Politološko najpomembnejša sprememba med NEPN 2020 in NEPN 2024 je v ambicioznosti. NEPN 2020 je bil pripravljen, ko je bil cilj EU za zmanjšanje emisij do 2030 še 40 % (glede na 1990). NEPN 2024 mora upoštevati cilj 55 %, ki je bil postavljen z Evropskim podnebnim zakonom (2021), in ambicije svežnja Fit for 55. Ta preskok je v slovenskem strateškem okviru relativno težak, ker zahteva sistemske spremembe v energetiki, prometu, gradbeništvu in industriji, ki imajo dolge implementacijske cikle.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.

12.2.3. Krožno gospodarstvo v NEPN

Krožno gospodarstvo je v NEPN obravnavano predvsem skozi prizmo energetske in podnebne cilje. NEPN priznava, da krožno gospodarstvo prispeva k zmanjšanju emisij na več načinov:

- (i) zmanjšanje energetske porabe v proizvodnji s sekundarnimi surovinami (recikliranje aluminija prihrani 95 % energije v primerjavi s primarno proizvodnjo);
- (ii) zmanjšanje emisij iz odlagališč skozi krepitev recikliranja in energetske rabe odpadkov;
- (iii) krepitev bioplina kot OVE iz organskih odpadkov;
- (iv) podaljševanje življenjske dobe izdelkov, kar zmanjšuje povpraševanje po novih, energetsko intenzivnih izdelkih.

Politološka šibkost NEPN je, da krožno gospodarstvo ni obravnavano kot samostojen cilj, temveč kot pomožni instrument energetske in podnebne cilje. To je razlika v primerjavi s CEAP II, ki krožno gospodarstvo obravnava kot horizontalno paradigmo. Slovenski politološki okvir bi lahko v nadaljnjih posodobitvah NEPN bolj eksplicitno integriral krožne cilje (npr. cilje recikliranja, ekodizajna, ponovne uporabe) v energetsko-podnebni okvir.

12.2.4. Implikacije za krožni prehod

NEPN je pomemben za krožni prehod skozi tri kanale: prvič, NEPN določa investicijski okvir (energetska sanacija stavb, OVE infrastruktura, čisti promet), ki je pomemben za krožno gospodarstvo, ker investicije v te sektorje pogosto vključujejo krožne elemente (recikliranje gradbenih materialov, krožnost OVE komponent, krožnost baterij). Drugič, NEPN določa regulatorni okvir (Akcijski načrt za OVE, Akcijski načrt za energetsko učinkovitost), ki posredno vpliva na krožno gospodarstvo. Tretjič, NEPN je predmet rednega monitoringa, kar ustvarja pritisk za izvajanje in posodabljanje, kar lahko pomaga tudi krožnim politikam.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Pomembna prioriteta za delo Političnih skupin akcije C2 je razvoj operativnega okvira za sinergije med NEPN in PRO&PPO oziroma med energetske-podnebnimi cilji in krožnimi cilji. Trenutno sta okvira politološko ločena, kar zmanjšuje učinkovitost obeh.

12.3. Resolucija o Dolgoročni podnebni strategiji Slovenije do 2050

Resolucija o Dolgoročni podnebni strategiji Slovenije do leta 2050 (UL RS, št. 119/21) je bila sprejeta 13. julija 2021 v Državnem zboru in predstavlja najambicioznejši dolgoročni dokument slovenske podnebne politike. Resolucija določa zavezo Slovenije, da bo do leta 2050 dosegla podnebno nevtralnost, torej netoničelne emisije toplogrednih plinov, kar pomeni ravnotežje med antropogenimi emisijami in naravnimi ponori.

12.3.1. Strateška vizija in dolgoročna logika

Politološka inovativnost Dolgoročne podnebne strategije je v izrecnem dolgoročnem horizontu (2050), ki presega tradicionalni cikel strateškega načrtovanja (najpogosteje desetletni). Ta dolgoročnost je pomembna iz več razlogov. Prvič, omogoča usklajeno politološko-ekonomsko načrtovanje za sektorje z dolgimi investicijskimi cikli (energetika, gradbeništvo, težka industrija). Drugič, ustvarja signal trgu in investitorjem, da bo Slovenija dolgoročno spremljala evropsko pot k podnebni nevtralnosti. Tretjič, postavlja okvir, na katerega se naslanja kratkoročnejši NEPN. Strategija razlikuje pet stebrov:

- (i) razogljičenje energetike (postopno opuščanje premoga, prehod k OVE in po potrebi jedrski energiji);
- (ii) trajnostni promet (elektrifikacija, javni promet, alternativna goriva);
- (iii) energetske učinkoviti stavbni fond (sistematična energetska sanacija);
- (iv) razogljičenje industrije in krožno gospodarstvo;
- (v) trajnostno kmetijstvo, gozdarstvo in raba zemljišč.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.

Vsi stebri so medsebojno povezani; uspeh enega je odvisen od uspeha drugih, kar je politološka kompleksnost slovenskega prehoda.

12.3.2. Politološko razmerje s Podnebnim zakonom

Resolucija je bila politološko izhodišče za pripravo Podnebnega zakona (PoZ — UL RS, št. 56/25), ki je bil sprejet v letu 2025 in pravno-formalno operativizira zavezo o podnebni nevtralnosti. Razdelitev vlog je naslednja: Resolucija je strateški narativni dokument z dolgoročno vizijo in usmeritvami, NEPN je srednjeročni operativni dokument z izvedbenimi ukrepi do 2030, PoZ pa je pravni okvir, ki vse to operativizira z institucionalnimi mehanizmi (podnebni svet, podnebni sklad, sektorski emisijski cilji). Ta trojna arhitektura je politološko sodobna in skladna z najboljšimi praksami v EU.

Pomembno politološko opozorilo: v tem izročku obravnavamo zgolj razsežnost Resolucije in PoZ, medtem ko je zakonodajna analiza PoZ predmet izročka D.C.3.1. Politološka in zakonodajna razsežnost se v praksi seveda prepletata, vendar zaradi metodološke jasnosti tega izročka striktno obravnavamo le politološko stran.

12.3.3. Krožno gospodarstvo v Dolgoročni podnebni strategiji

Krožno gospodarstvo je v Resoluciji obravnavano kot eden od stebrov razogljičenja industrije. Politološka logika je naslednja: industrija proizvaja približno 25 % slovenskih emisij TGP, zato je njeno razogljičenje prioriteta. Krožno gospodarstvo je v tem kontekstu identificirano kot eden ključnih instrumentov razogljičenja, saj zmanjšuje povpraševanje po primarnih, energetsko intenzivnih surovinah. Resolucija opredeljuje cilje za krepitev sekundarnih surovin, krepitev recikliranja, krepitev industrijske simbioze in razvoj krožnih dobaviteljskih verig.

Šibkost dokumenta pa je, da krožno gospodarstvo v Resoluciji ni operativizirano s konkretnimi cilji ali časovnicami, saj to je prepuščeno NEPN in PRO&PPO. Prednost pa je, da je krožno gospodarstvo izrecno

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

priznано kot strateški instrument podnebne nevtralnosti, kar daje legitimnost vsem nadaljnjim krožnim politikam.

12.4. Načrt za okrevanje in odpornost (NOO)

Načrt za okrevanje in odpornost (NOO) je slovenski dokument, ki je bil pripravljen v okviru EU Mehanizma za okrevanje in odpornost (RRF — Uredba (EU) 2021/241). NOO je bil potrjen julija 2021 in je v naslednjih letih doživel več posodobitev; Svet Evropske unije je 27. aprila 2026 odobril peto spremembo slovenskega Načrta za okrevanje in odpornost. Pomembnost NOO je izjemna, saj dokument po peti spremembi mobilizira 2,08 milijarde evrov sredstev iz Mehanizma za okrevanje in odpornost (od tega nespremenjena višina nepovratnih sredstev v vrednosti 1,61 milijarde evrov in 469 milijonov evrov posojil) za izvajanje strateških investicij in reform v obdobju 2021–2026.

12.4.1. Politološka logika in šest stebrov

NOO je strukturiran okrog šestih stebrov v skladu z evropskim okvirom RRF:

- (i) zeleni prehod;
- (ii) digitalni prehod;
- (iii) pametna, trajnostna in vključujoča rast;
- (iv) socialna in teritorialna kohezija;
- (v) zdravstvena in gospodarska, socialna in institucionalna odpornost;
- (vi) politike za naslednjo generacijo.

Politološka logika je, da se vsi stebri medsebojno krepijo in skupaj tvorijo okvir za odpornost slovenskega gospodarstva po pandemiji COVID-19 in v luči zelenega in digitalnega prehoda.

Pomemben indikator je delež sredstev, namenjenih podnebnim ciljem. EU zahteva vsaj 37 %, slovenski NOO presega ta minimum s približno 42 % zelenih sredstev. To pomeni, da je NOO eden najpomembnejših finančnih instrumentov za krožni prehod v Sloveniji v obdobju 2021–2026.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke
s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

12.4.2. Krožno gospodarstvo v NOO

Krožno gospodarstvo je v NOO obravnavano v okviru zelenega prehoda. Konkretno komponente NOO, ki neposredno ali posredno podpirajo krožno gospodarstvo, vključujejo: investicije v energetske sanacije stavb (krožni gradbeni materiali, ponovna uporaba), investicije v alternativne vire energije (krožnost OVE komponent), investicije v krožno gospodarstvo (sistematične investicije v reciklažne obrate, krepitev sekundarnih surovin, podpora MSP-jem v krožnih dobaviteljskih verigah), digitalizacija (digitalni potni listi izdelkov, sledenje materialov).

Politološka pomembna razdelitev NOO je razlikovanje med »reformami« in »investicijami«. Reforme so zakonodajno-institucionalni ukrepi, ki krepijo dolgoročno odpornost, investicije pa konkretne fizične in finančne ukrepe. Krožno gospodarstvo je v NOO obravnavano predvsem skozi investicije, manj pa skozi reforme, kar je šibkost, ki bi jo bilo smiselno odpraviti v naslednji posodobitvi NOO ali v naslednjem načrtu.

12.4.3. Implikacije za krožni prehod

NOO je izjemno pomemben za krožni prehod, ker zagotavlja konkretne finančne vire za investicije v krožne sektorje. Izziv pa je v institucionalni zmogljivosti za absorpcijo teh sredstev, saj so krožni projekti pogosto razmeroma majhni, kompleksni in zahtevajo medsektorsko koordinacijo. Slovenska absorpcijska zmogljivost je v fazi izgradnje, kar je predmet politološke pozornosti tako za nacionalne organe kot za projekt LIFE IP RESTART.

Politološka prioriteta za delo Političnih skupin akcije C2 je analiza, kako lahko sredstva NOO najučinkoviteje podprejo krožni prehod, in kako lahko nadaljnji nacionalni politični okvir (po izčrpanju NOO sredstev v 2026) ohrani zagon krožnih investicij.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke
s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

12.5. Strategija razvoja Slovenije 2030 in Slovenska industrijska strategija 2021–2030

12.5.1. Strategija razvoja Slovenije 2030

Strategija razvoja Slovenije 2030 (sprejeta 7. decembra 2017) je krovni razvojni dokument Republike Slovenije z desetletnim horizontom. Politološka vizija SRS 2030 je »kakovostno življenje za vse«, kar je narativna konstrukcija, ki povezuje gospodarsko, socialno in okoljsko dimenzijo razvoja. Strategija določa pet strateških usmeritev (vključujoča, zdrava, varna in odgovorna družba; učenje za in skozi vse življenje; gospodarstvo, ki ustvarja vrednost za vse; ohranjeno zdravo naravno okolje; visoka stopnja sodelovanja, usposobljenosti in učinkovitosti upravljanja) ter 12 razvojnih ciljev, ki te usmeritve operativizirajo.

Politološka razsežnost krožnega gospodarstva v SRS 2030 je izrecna, čeprav ne dominantna. Razvojni cilj 8 (»Nizkoogljično krožno gospodarstvo«) je najpomembnejši za krožni prehod. Cilj poudarja prehod k »učinkovitemu krožnemu sistemu« in »trajnostnemu modelu gospodarjenja«. Šibkost je, da SRS 2030 ne vsebuje konkretnih krožnih ciljev ali kazalnikov, kar je prepuščeno sektorskim dokumentom (NEPN, ReNPVO20–30, PRO&PPO). Prednost pa je, da je krožno gospodarstvo izrecno postavljeno med ključne razvojne cilje, kar daje legitimnost vsem krožnim politikam.

12.5.2. Slovenska industrijska strategija 2021–2030 (SIS)

Slovenska industrijska strategija 2021–2030 (sprejeta na Vladi RS 30. septembra 2021) je dokument, ki opredeljuje slovenski odziv na evropsko industrijsko strategijo (COM(2020) 102). Politološka pomembnost DSI je izjemna iz več razlogov. Prvič, DSI je prvi celoviti dokument industrijske politike Slovenije po dolgem obdobju razdrobljenih sektorskih strategij. Drugič, DSI eksplicitno povezuje industrijsko konkurenčnost z zelenim in digitalnim prehodom, kar je novost v slovenskem industrijskem strateškem okviru. Tretjič, DSI vsebuje pet prebojnih programov, od katerih je eden (Krožno gospodarstvo) ključen za D.C.2.1.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke
s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

12.5.2.1. Pet prebojnih programov DSI

DSI določa pet prebojnih programov, ki so jedra slovenske industrijske transformacije:

- I. Krožno in nizkoogljično gospodarstvo: Osrednja tema, ki povezuje industrijsko konkurenčnost s krožnimi cilji. Vključuje cilje za sekundarne surovine, industrijsko simbiozo, krožne poslovne modele.
- II. Industrija 4.0: Digitalna preobrazba industrije, povezana z »twin transition« konceptom EU.
- III. Tovarne za prihodnost: Visoka tehnologija, robotika, industrijski biotehnološki procesi.
- IV. Mobilnost: Razvoj domačih industrijskih kompetenc na področju trajnostne mobilnosti (e-mobilnost, alternativna goriva, baterije).
- V. Zdravje, varovanje in vključujoča družba: Industrijske kompetence v farmaciji, zdravstveni tehnologiji, socialnih inovacijah.

Politološka inovativnost DSI je v izrecni povezavi industrijske politike z PRO&PPO. Strategija eksplicitno navaja, da je krožno gospodarstvo »prepleteno« z PRO&PPO, kar je koordinacijska zaveza. To je primer dobre rešitve, ki jo lahko v naslednjih posodobitvah strateških dokumentov razvijemo še sistematično.

12.5.3. Implikacije za delo Političnih skupin C2

Politološka analiza SRS 2030 in DSI razkriva, da slovenski razvojni in industrijski okvir krožno gospodarstvo obravnavata kot strateško prioriteto. To je prednost, ki bi jo bilo smiselno izkoristiti pri delu Političnih skupin akcije C2; zlasti pri vključevanju gospodarskih deležnikov in pri pripravi predlogov za nadaljnji razvoj politik. Šibkost je v razdrobljenosti operativnih ciljev; krožni cilji so razpršeni med različne dokumente (DSI, PRO&PPO, NEPN, ReNPVO20–30), kar zmanjšuje vidnost in koordinacijo.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

12.6. Slovenska strategija pametne specializacije (S5) in nacionalni načrti vodnega upravljanja

12.6.1. Strategija pametne specializacije S5

Slovenska strategija pametne specializacije za obdobje 2021–2027 (S5 — sprejeta marca 2024) je dokument, ki opredeljuje raziskovalno-razvojne in inovacijske prioritete Slovenije. Politološka logika pametne specializacije izhaja iz kohezijske politike EU in zahteva, da vsaka država članica identificira omejeno število prioritetenih raziskovalnih in inovacijskih področij, kjer ima Slovenija primerjalno prednost in razvojni potencial. Krožno gospodarstvo je v S5 izrecno prepoznano kot prioriteten področje, kar je pomembna potrditev krožnega prehoda kot razvojne paradigme.

Struktura S5 vključuje deset prioritetenih področij:

- (i) pametna mesta in skupnosti;
- (ii) pametne stavbe in dom z lesno verigo;
- (iii) mreže za prehod v krožno gospodarstvo;
- (iv) trajnostna pridelava hrane;
- (v) trajnostni turizem;
- (vi) tovarne prihodnosti;
- (vii) zdravje–medicina;
- (viii) mobilnost;
- (ix) razvoj materialov kot končnih izdelkov.
- (x) horizontalna mreža informacijsko-komunikacijskih tehnologij.

Izrecno mesto krožnega gospodarstva v tej strukturi je pomembno, saj je krožni prehod obravnavan kot samostojno prioriteten področje, ne le kot prečni element. Politološka pomembna razlika je, da S5 ni primarno regulatorni instrument, temveč instrument usmerjanja R&I in inovacijskih sredstev (zlasti ESRR). Vpliv S5 je v tem, da so javna sredstva za R&I ter inovacije v glavnem usmerjena v pet prioritetenih

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke
s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

področij, kar krepi krožno gospodarstvo skozi inovacijski kanal. To je dopolnilni instrument, ki delo na regulatorni strani (zakonodaja, PRO&PPO) podpira z razvojem znanja, tehnologij in poslovnih modelov.

12.6.2. Načrt upravljanja voda 2022–2027 (NUV)

Načrt upravljanja voda za obdobje 2022–2027 je sektorski strateški dokument, ki ga Slovenija pripravlja v skladu z Direktivo 2000/60/ES o vodah (Vodna okvirna direktiva – VOD) in Direktivo 2007/60/ES o ocenjevanju in obvladovanju poplavne ogroženosti. Logika NUV je celovito upravljanje vodnih virov v slovenskih povodjih (Donavsko in Jadransko povodje) z namenom doseganja »dobrega stanja vodnih teles« in učinkovitega obvladovanja vodnih izzivov.

Razsežnost NUV za krožni prehod izhaja iz več kanalov. Prvič, NUV obravnava ravnanje z odpadno vodo, vključno z ureditvijo komunalne odpadne vode (sklic na ZOPVOOV in revidirano UWWTD direktivo) in z industrijsko odpadno vodo. Krožni vidiki vključujejo ponovno uporabo prečiščene vode in recikliranje hranil iz čistilnih naprav. Drugič, NUV obravnava varstvo vodnih virov pred onesnaženjem (kmetijsko, industrijsko), kar je povezano z agrokemikalijami, mikroplastiko in farmacevtskimi ostanki, kar so vse teme, ki imajo v Akcijskem načrtu EU za ničelno onesnaženje pomembna mesta. Tretjič, NUV obravnava upravljanje s sedimenti in odpadki iz vodnih teles, kar je krožni element.

Politološka šibkost NUV je v tem, da krožno gospodarstvo ni eksplicitno obravnavano kot horizontalna paradigma. To je v skladu s tem, da je VOD direktiva pretežno sektorska in ne horizontalna. Razvoj na ravni EU (npr. revidirana UWWTD iz 2024, ki uvaja energetske nevtralnost čistilnih naprav in razširjeno odgovornost proizvajalcev) bo zahteval posodobitev slovenskega vodnega okvira v naslednjem ciklu načrtovanja (NUV 2028–2033).

12.6.3. Načrt obvladovanja poplavne ogroženosti (NZPO)

Načrt obvladovanja poplavne ogroženosti je sektorski strateški dokument, ki ga Slovenija pripravlja v skladu z Direktivo 2007/60/ES. Pomembnost NZPO je v zadnjih letih močno narasla po katastrofalnih

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

poplaval avgusta 2023, ki so povzročile pomemben strukturni odziv (Zakon o interventnih ukrepih – ZIUOPZP, prilagoditve PRO&PPO za upravljanje z odpadki iz poplav, krepitev infrastrukturnih ukrepov).

Razsežnost NZPO za krožni prehod je v upravljanju z odpadki iz naravnih nesreč. Analiza po poplaval 2023 je izpostavila izziv ravnanja z velikimi količinami mešanih odpadkov, ki so nastali v poplaval (poškodovani stavbni materiali, gospodinjska oprema, oblačila, poplavljen vozila). Krožni vidiki (recikliranje, ponovna uporaba, ekološko sanacijo poplavljenih območij) so v NZPO še šibko razviti, kar je politološka prioriteta za nadaljnji razvoj. Prednost je, da slovenski politični okvir po poplaval 2023 izrazito prepozna povezavo med podnebnimi spremembami, naravnimi nesrečami in krožnim gospodarstvom kot komponentami sistemske odpornosti.

12.7. Sinteza slovenskega strateškega okvira za krožni prehod

12.7.1. Politološka arhitektura: tri ravni dokumentov

Politološka analiza obravnavanih devetih dokumentov razkriva, da slovenski strateški okvir za krožni prehod tvori politološko koherentno (čeprav razvejano) arhitekturo, ki jo lahko strukturiramo v treh ravneh:

- I. Prva, krovna raven, vključuje SRS 2030 (krovna razvojna vizija) in ReNPVO20–30 (krovna okoljska politika). Ta raven postavlja vrednostni in narativni okvir, znotraj katerega delujejo druge politike. Politološka šibkost je v starosti dokumentov (SRS 2030 sprejet 2017, ReNPVO20–30 sprejet 2020), kar pomeni, da nekateri evropski premiki (CEAP II, ESPR, NRL) v njih še niso ustrezno odraženi.
- II. Druga, sektorska raven, vključuje NEPN, Dolgoročno podnebno strategijo do 2050, NUV in NZPO. Ti dokumenti opredeljujejo cilje in ukrepe za posamezne sektorje (energetika, podnebje, voda). Politološka prednost je, da so ti dokumenti relativno aktualni (NEPN 2024 posodobljen, NUV 2022–2027 v veljavi). Politološka šibkost je v slabi medsebojni integraciji, saj je vsak dokument zasnovan v svojem sektorskem okviru, kar zmanjšuje politološko sinergijo.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.

- III. Tretja, izvedbeno-finančna raven, vključuje NOO (operativizira EU finančni okvir), DSI (industrijsko-konkurenčni okvir) in S5 (R&I prioritete). Ta raven prevede strateške cilje v konkretne investicije, finančne mehanizme in inovacijske prioritete. Politološka prednost je v izrecni operativni naravnosti. Politološka šibkost je v omejenem časovnem horizontu (NOO se zaključi 2026, S5 obravnava obdobje 2021–2027), kar bo zahtevalo posodobitve in nove cikle načrtovanja.

12.7.2. Politološke vrzeli in razvojne prioritete

Politološka analiza je v predhodnih razdelkih identificirala vrsto vrzeli, ki jih je smiselno na tem mestu povzeti in strukturirati za nadaljnje delo Političnih skupin akcije C2:

- Pomanjkanje samostojnega novega krožnega strateškega dokumenta: Slovenija je obstoječi Kažipot Republike Slovenije za prehod v krožno gospodarstvo sprejela že leta 2018 in je zastarel, prav tako nima in nikoli ni imela »Akcijskega načrta za krožno gospodarstvo« kot samostojnega dokumenta. Krožni cilji so razdeljeni med ReNPVO20–30, NEPN, DSI, S5 in PRO&PPO, kar zmanjšuje vidnost.
- Šibka horizontalna integracija: Sektorski dokumenti so v glavnem zasnovani v izolaciji. Sinergije med energetske-podnebnim okvirom (NEPN, Podnebna strategija) in krožnim okvirom (ReNPVO20–30, PRO&PPO) ostajajo v veliki meri implicitne.
- Pomanjkljiv prenos novjših EU politik: CEAP II (2020), ESPR (2024), NRL (2024), CRMA (2024), PPWR (2025) vsebujejo prvine, ki v slovenskem strateškem okviru še niso v polnem obsegu prevzete.
- Šibka povezava strateškega in operativnega okvira: PRO&PPO je relativno izoliran v svojem operativnem polju. Politološka povezava med PRO&PPO in nadrednimi strateškimi dokumenti (ReNPVO20–30, NEPN, DSI) bi lahko bila bolj sistematična.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke
s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

- Pomanjkljivost spremljanja in ocenjevanja: Monitoring napredka pri krožnem prehodu je razdrobljen, saj ima vsak dokument svoje kazalnike, ni pa enotnega sistema za spremljanje, ki bi krožni prehod obravnaval celostno.

13.SISTEMATIČNE POVEZAVE MED STRATEŠKIMI DOKUMENTI IN PRO&PPO

Operativni program ravnanja z odpadki s programom preprečevanja odpadkov (PRO&PPO) je predmet akcije C1 projekta LIFE IP RESTART, vendar je ključnega pomena, da se v okviru obravnave drugih strateških dokumentov sistematično identificirajo razmerja, prekrivanja in komplementarnosti z PRO&PPO. Ta del izročka sistematizira te povezave.

13.1. Politološka vloga PRO&PPO v slovenskem strateškem okviru

PRO&PPO je zelo specifičen dokument znotraj slovenskega strateškega okvira. Po pravnem statusu je PRO&PPO operativni dokument, ki se sprejme po Direktivi 2008/98/ES o odpadkih in vsebuje program preprečevanja odpadkov ter program ravnanja z odpadki. Po vsebini je PRO&PPO sistemski dokument, ki opredeljuje slovensko politiko ravnanja z odpadki za določeno obdobje. Po politološkem značaju je PRO&PPO trojni dokument:

- (i) izvedbeni dokument za Direktivo 2008/98/ES;
- (ii) operacionalizira cilje krožnega gospodarstva v sektorju odpadkov;
- (iii) okvir za usmerjanje finančnih instrumentov v sektor ravnanja z odpadki.

Politološka pozicija PRO&PPO v slovenskem strateškem okviru je v zadnjih letih okrepljena zaradi treh razlogov. Prvič, PRO&PPO operativizira evropske cilje krožnega gospodarstva (CEAP II, ESPR, PPWR), ki so vse bolj ambiciozni. Drugič, PRO&PPO je most med okoljsko in industrijsko politiko, kar je izziv v razdrobljenem slovenskem okviru. Tretjič, PRO&PPO je referenčni dokument za vrsto deležnikov

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

(odpadkovna podjetja, lokalne skupnosti, proizvajalci, potrošniki), kar mu daje pomembno vlogo v procesih sodelovanja deležnikov.

13.2. Razmerje PRO&PPO ↔ ReNPVO20–30: hierarhija

Hierarhija med ReNPVO20–30 in PRO&PPO je izrecna: ReNPVO20–30 je krovni okoljski strateški dokument, ki postavlja politološki okvir, znotraj katerega se PRO&PPO nahaja operativno. ReNPVO20–30 v četrtem tematskem sklopu (krožno gospodarstvo, učinkovita raba virov in odpadki) postavlja cilje, ki jih PRO&PPO operativno izvaja: zmanjšanje nastanka odpadkov, povečanje deleža recikliranja in priprave za ponovno uporabo, zmanjšanje odlaganja, krepitev sekundarnih trgov surovin.

Politološka koherentnost med ReNPVO20–30 in PRO&PPO je dokaj dobra na strateški ravni. PRO&PPO uporablja cilje iz ReNPVO20–30 kot izhodišča in jih operativizira v konkretne ukrepe. Šibkost je v časovnih razlikah pri sprejemu; ReNPVO20–30 je bil sprejet marca 2020, kar pomeni, da nekateri kasnejši evropski premiki (CEAP II je sicer bil sprejet kasneje istega meseca, ESPR pa šele leta 2024) niso v ReNPVO20–30 ustrezno odraženi. PRO&PPO mora vzpostavljati most med starejšim ReNPVO20–30 in novjšim evropskim okvirom.

13.3. Razmerje PRO&PPO ↔ NEPN: komplementarnost

NEPN in PRO&PPO sta komplementarna dokumenta, ki obravnavata različne sektorje istega cilja, tj. krožnega prehoda in podnebne nevtralnosti. NEPN obravnava energetske sektor in podnebne emisije, PRO&PPO pa sektor ravnanja z odpadki in krožno gospodarstvo. Povezava med njima je dvosmerna: ravnanje z odpadki vpliva na podnebne emisije, podnebna politika vpliva na sektor odpadkov (potrebe po sekundarnih surovinah za energetske-podnebno politiko).

Politološka analiza pokaže, da je medsebojna povezava med NEPN in PRO&PPO še šibko razvita. NEPN sicer obravnava področje odpadkov v razdelku o izpustih iz procesov (z osredotočenostjo na podnebne emisije iz odpadkov), vendar se sistematično ne sklicuje na PRO&PPO kot referenčni dokument. PRO&PPO obratno obravnava energetske vidike ravnanja z odpadki (sežigi, bioplin), vendar se ne sklicuje

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.

sistematično na NEPN kot energetska-strateški referenčni okvir. Politološka prioriteta je krepitev medsebojne povezanosti; harmonizacija ciljev za zmanjšanje emisij iz sektorja odpadkov, harmonizacija ukrepov za energetska predelavo odpadkov, harmonizacija indikatorjev.

13.4. Razmerje PRO&PPO ↔ DSI: industrijska razsežnost

Slovenska industrijska strategija 2021–2030 (DSI) je pomembna za PRO&PPO, ker krožno gospodarstvo opredeljuje kot enega od štirih prebojnih programov nacionalne industrijske politike. Politološka povezava je v tem, da PRO&PPO obravnava »ponudbeno« stran krožnega gospodarstva (predelava odpadkov v sekundarne surovine), DSI pa »povpraševalno« stran (industrijska poraba sekundarnih surovin). Brez povezave med tema dvema dokumentoma ni mogoče zgraditi koherentnega krožnega trga.

Politološka analiza pokaže, da je povezava med PRO&PPO in DSI pretežno implicitna. DSI v prebojnem programu krožnega gospodarstva ne specificira konkretnih sekundarnih surovin, ki bi jih slovenska industrija strateško uporabljala, niti ne specificira instrumentov za spodbujanje povpraševanja po sekundarnih surovinah. Politološka prioriteta je razvoj instrumentov, ki bi povezali ponudbo (PRO&PPO) in povpraševanje (DSI) sekundarnih surovin: javne nabave s krožnimi kriteriji, kvote za uporabo sekundarnih surovin, finančne spodbude za inovativne krožne poslovne modele.

13.5. Razmerje PRO&PPO ↔ S5: raziskovalno-razvojna razsežnost

Slovenska strategija pametne specializacije (S5), sprejeta marca 2024, vključuje krožno gospodarstvo kot enega prioritarnih področij raziskovalno-razvojnih investicij. Politološka povezava z PRO&PPO je v tem, da S5 prioritizira tehnološke inovacije, ki podpirajo doseganje ciljev PRO&PPO: nove tehnologije recikliranja, nove krožne poslovne modele, nove materiale s sekundarno vsebnostjo.

Politološka analiza pokaže, da je povezava med PRO&PPO in S5 sistematično razvita zlasti na ravni domenskih področij pametne specializacije. Prioriteta je krepitev instrumentov, ki bi povezali raziskave (S5) z izvajanjem (PRO&PPO): demonstracijski projekti za nove tehnologije, javno-zasebna partnerstva

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.

za skaliranje raziskovalnih rezultatov, povezovanje slovenskih raziskovalnih institucij s slovenskimi odpadkovnimi podjetji.

13.6. Razmerje PRO&PPO ↔ NOO: finančna razsežnost

NOO je instrument, ki zagotavlja finančna sredstva za izvajanje strateških ciljev v obdobju 2022–2026. Med drugim NOO vsebuje investicije v krožno gospodarstvo, ki so povezane z PRO&PPO. Konkretno investicije obsegajo modernizacijo regionalnih centrov za ravnanje z odpadki, projekte za predelavo bioodpadkov, projekte za ravnanje z gradbenimi odpadki in naložbe v zmogljivosti recikliranja.

Politološka analiza pokaže, da je povezava med PRO&PPO in NOO operativno zelo neposredna, saj so NOO investicije zasnovane tako, da podpirajo cilje PRO&PPO. Politološka šibkost je v omejenem časovnem horizontu NOO (do 2026), kar pomeni, da bo po izteku NOO potrebna vzpostavitev novega finančnega okvira, ki bo podpiral nadaljnje izvajanje PRO&PPO. Prioriteta je razvoj mehanizmov, ki bi zagotovili kontinuirano finančno podporo PRO&PPO tudi po izteku NOO, bodisi skozi nove instrumente EU (večletni finančni okvir 2028–2034), bodisi skozi nacionalne instrumente (Eko sklad, Slovenska razvojna banka).

13.7. Sintezna ocena povezav PRO&PPO z drugimi dokumenti

Politološka sintezna ocena je naslednja: PRO&PPO je ključni operativni dokument za krožni prehod v Sloveniji, ki deluje v gostem omrežju strateških, finančnih in raziskovalnih dokumentov. Koherenca tega omrežja je delno razvita, vendar zahteva sistemsko krepitev. Pet specifičnih priporočil bi bilo:

1. Razvoj matrike povezav PRO&PPO ↔ drugi dokumenti: Sistemska identifikacija ključnih povezav (cilji, indikatorji, ukrepi) med PRO&PPO in drugimi strateškimi dokumenti, ki bi služila kot referenca pri pripravi prihodnjih različic PRO&PPO.
2. Krepitev koordinacije pri reviziji dokumentov: Pri prihodnji posodobitvi ReNPVO, NEPN, DSI ali drugih dokumentov sistematično preveriti povezave z PRO&PPO in zagotoviti koherentnost.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke
s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

3. Razvoj »krožne« kategorije v finančnih instrumentih: V vseh finančnih instrumentih (RRF/NOO, kohezija, JTF, Eko sklad) razviti konsistentno definicijo »krožnih« investicij, ki bi omogočila spremljanje napredkov vlaganja.
4. Harmonizacija indikatorjev: Razvoj enotne matrike indikatorjev krožnega gospodarstva, ki bi združevala kazalnike iz PRO&PPO, NEPN, ReNPVO in drugih dokumentov.
5. Platforma za deležnike: Vzpostavitev platforme za deležnike krožnega gospodarstva, ki bi povezovala deležnike PRO&PPO z deležniki drugih strateških dokumentov in zagotovila koherentno sodelovanje.

14. DODATNE SEKTORSKE POLITOLOŠKE ANALIZE

V predhodnih delih izročka so bili sistematično obravnavani ključni slovenski strateški dokumenti. V tem razdelku obravnavamo nekaj dodatnih sektorskih dokumentov, ki prispevajo h krožnemu prehodu, vendar so v glavnih razdelkih predhodno obravnavani le posredno.

14.1. Resolucija o nacionalnem programu za prehrano in telesno dejavnost za zdravje 2024–2030

Resolucija o nacionalnem programu za prehrano in telesno dejavnost za zdravje 2024–2030, ki jo je Državni zbor sprejel v letu 2024, je dokument, ki sega na področje prehranskega sistema in s tem na področje krožnega gospodarstva v sektorju hrane. Pomembnost dokumenta za D.C.2.1 izhaja iz povezave s strategijo Farm to Fork: čeprav je resolucija primarno zdravstveno-prehranska, vsebuje sklicevanja na trajnostne prehranske prakse, lokalno proizvodnjo in zmanjšanje izgub hrane.

Politološka šibkost resolucije za D.C.2.1 je v omejeni operativizaciji ciljev za zmanjšanje izgub hrane. Cilj F2F (10-odstotno zmanjšanje izgub v predelavi, 30-odstotno zmanjšanje na osebo v prodaji, gostinstvu in gospodinjstvih do 2030) ni neposredno transponiran v slovenski politološki okvir, kar je vrzel. Politološka prioriteta je razvoj posebnega operativnega programa za zmanjšanje izgub hrane v Sloveniji, ki bi povezal zdravstveno, prehransko, kmetijsko in odpadkovno politiko.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

14.2. Strateški načrt skupne kmetijske politike 2023–2027

Strateški načrt skupne kmetijske politike Republike Slovenije za obdobje 2023–2027 (SN SKP 2023–2027), ki ga je Vlada sprejela v skladu z Uredbo (EU) 2021/2115 in poslala Evropski komisiji v odobritev, je dokument, ki za obdobje 2023–2027 opredeljuje slovenske prioritete v kmetijstvu in podeželskem razvoju. Pomembnost dokumenta za D.C.2.1 izhaja iz dvojne povezave: s strategijo Farm to Fork (cilji za ekološko kmetovanje, zmanjšanje pesticidov, zmanjšanje hranilnih izgub) in s krožnim gospodarstvom (krožno upravljanje hranil, bioplin iz kmetijskih ostankov, agrogozdarski sistemi).

Politološka analiza pokaže, da SN SKP 2023–2027 vsebuje vrsto intervencij, ki podpirajo krožni prehod: kmetijsko-okoljska in podnebna plačila (KOPOP), naložbe v trajnostno proizvodnjo, podpora ekološkemu kmetovanju, podpora mlajšim kmetom. Politološka šibkost je v omejeni izrecni povezavi s krožnim gospodarstvom, saj so krožni elementi prisotni v posameznih intervencijah, vendar niso sistematično izpostavljeni kot prečna tema. Prioriteta je krepitev krožnega narativa v naslednjem ciklu SKP po letu 2027, ko bodo nove uredbe SKP bolj eksplicitno povezane s CEAP II.

14.3. Resolucija o nacionalnem gozdnem programu

Resolucija o nacionalnem gozdnem programu (ReNGP), sprejeta v letu 2007 (pri čemer je bil leta 2022 sprejet Operativni program za izvajanje nacionalnega gozdnega programa 2022–2026, ne pa posodobitev resolucije kot take), je dokument, ki opredeljuje slovensko gozdarsko politiko. Pomembnost za D.C.2.1 izhaja iz tega, da gozdovi pokrivajo več kot 58 % slovenskega ozemlja in da je gozdarstvo pomemben sektor krožnega prehoda: biomasa za energijo, les za gradnjo, gozdni proizvodi za izdelke, ekosistemske storitve.

Politološka analiza pokaže, da ReNGP vsebuje elemente, ki podpirajo krožni prehod: trajnostno gospodarjenje z gozdovi, krepitev biotske raznovrstnosti gozdov, zaščito gozdov pred podnebnimi spremembami, povečanje gozdne lesne biomase. Razmerja z drugimi dokumenti so dokaj koherentno razvita: ReNPVO20–30, Strategija razvoja Slovenije 2030 in NEPN se sklicujejo na ReNGP. Prioriteta je

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke
s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

krepitev politološke vloge gozdov v krožnem prehodu; gozdarstvo kot sektor, ki zagotavlja sekundarne surovine (lesni odpadki za energijo, biomasa za nove materiale) in ekosistemske storitve (vezava ogljika, kakovost vode).

14.4. Operativni program za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027

Operativni program za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 (Programski dokument za izvajanje kohezijske politike), ki je bil sprejet v letu 2022, je dokument, ki opredeljuje porabo evropskih kohezijskih sredstev v Sloveniji v obsegu približno 3,3 milijarde evrov. Pomembnost za D.C.2.1 izhaja iz tega, da je drugi del kohezijskih sredstev namenjen prioriteti »Bolj zelena Slovenija« (Politični cilj 2 – PC2), ki vsebuje krožno gospodarstvo kot prioriteto specifično cilje.

Politološka analiza pokaže, da je v operativnem programu kohezije predvideno financiranje krožnih projektov, ki podpirajo cilje PRO&PPO. Konkretni primeri so: investicije v zmogljivosti za ravnanje z odpadki, infrastruktura za ločeno zbiranje, podpora krožnim MSP-jem, demonstracijski projekti krožnih tehnologij. Politološka šibkost je v fragmentaciji programa, saj so krožni elementi razdeljeni med različne prioritete osi (PC2, PC4, ESS+, JTF), kar zmanjšuje vidnost in koherenco. Prioriteta je razvoj mehanizmov, ki bi združili krožne investicije iz različnih operativnih osi v koherentno politično celoto.

15. INSTITUCIONALNI OKVIR ZA KROŽNI PREHOD V SLOVENIJI

Politološka analiza krožnega prehoda mora upoštevati institucionalni okvir, znotraj katerega akterji oblikujejo in izvajajo politike. Slovenski institucionalni okvir je v zadnjih letih doživel pomembne spremembe, kot je ustanovitev novih ministrstev, prenos pristojnosti, krepitev specializiranih agencij, oblikovanje koordinacijskih struktur. Razumevanje teh sprememb je osnova za delo Političnih skupin akcije C2.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

15.1. Vlada Republike Slovenije in resorna razdelitev

Vlada Republike Slovenije je najvišji izvršilni organ, ki sprejema strateške dokumente, koordinira njihovo izvajanje in poroča Državnemu zboru ter Evropski komisiji. Razdelitev resorjev za politike krožnega prehoda je v zadnjih letih večkrat spremenjena, kar je ustvarilo politološko-administrativne izzive. Trenutna razdelitev (od leta 2023 dalje, po reorganizaciji 16. vlade Republike Slovenije) je naslednja:

- Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo (MOPE): Primarni resor za okolje, podnebje in energetiko. Pred reorganizacijo 2023 je bila energija v resorju Ministrstva za infrastrukturo, okolje pa je bilo skupaj s prostorom v Ministrstvu za okolje in prostor. Konsolidacija okolja, podnebja in energije v enem resorju je odločitev, ki krepi koordinacijo med temi tesno povezanimi politikami.
- Ministrstvo za naravne vire in prostor (MNVP): Primarni resor za prostorsko načrtovanje, naravne vire (zemljišča, voda kot naravni vir), geologijo. Razdelitev voda je zapletena, saj so vodne politike razdeljene med MOPE (kakovost voda, NUV) in MNVP (vodni viri kot prostorska kategorija), kar zahteva koordinacijo.
- Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP): Primarni resor za kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo, varno hrano. Vloga pri krožnem prehodu pomembna skozi krožno upravljanje hranil; SKP 2023–2027; bioplina in kompostiranje organskih odpadkov; ekološko kmetovanje; F2F cilje (zmanjšanje pesticidov, dušikove izgube).
- Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport: Primarni resor za industrijsko politiko, podjetništvo, turizem. Vloga pri krožnem prehodu skozi DSI, S5, prebojne programe industrijske transformacije, podpora MSP-jem.
- Ministrstvo za infrastrukturo: Primarni resor za promet (cestni, železniški, letalski, ladijski) in komunalno infrastrukturo. Vloga pri krožnem prehodu skozi trajnostno mobilnost, alternativna goriva, krožnost vozil in baterij.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.

- Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije (MVZI): Primarni resor za R&I politiko, S5, raziskovalno infrastrukturo. Vloga pri krožnem prehodu pomembna skozi razvoj znanj, tehnologij in poslovnih modelov za krožno gospodarstvo.
- Ministrstvo za finance: Primarni resor za javne finance, davčno politiko, kohezijska sredstva, NOO. Vloga pri krožnem prehodu skozi finančne instrumente, davčne spodbude, javna naročila s krožnimi merili.

Analiza pokaže, da je slovenska resorska razdelitev za krožni prehod relativno razdeljena, saj ni samostojnega resorja za krožno gospodarstvo, niti enotne politične koordinacijske strukture. To je sicer v skladu z mednarodno prakso (krožno gospodarstvo je sistemska tema, ne sektorska), vendar zahteva močne koordinacijske mehanizme.

15.2. Specializirani organi in agencije v podrobnostih

15.2.1. Agencija Republike Slovenije za okolje (ARSO)

ARSO je specializirani organ v sestavi MOPE, ustanovljen leta 2002 (uredba o organizaciji in delovnem področju). Pristojnost ARSO obsega monitoring in poročanje o stanju okolja (kakovost zraka, vode, hrupa, podnebne podatke); izdajanje okoljskih dovoljenj (IPPC, IED, ravnanje z odpadki); izvajanje določb okoljske zakonodaje; sodelovanje v mednarodnih okoljskih sistemih (Evropska agencija za okolje EEA, UNFCCC, Bernska konvencija). Vloga ARSO pri krožnem prehodu je predvsem v zagotavljanju strokovnih podatkov, monitoring sistemov in izdajanju dovoljenj za reciklažne obrate ter druge krožne dejavnosti.

15.2.2. Direkcija Republike Slovenije za vode (DRSV)

DRSV je specializirani organ v sestavi MNVP, ustanovljen z namenom celovitega upravljanja voda. Pristojnost DRSV obsega izvajanje vodne politike (NUV, NZPO); izdajanje vodnih dovoljenj in koncesij; varstvo pred poplavami in drugimi vodnimi nesrečami; vzdrževanje vodne infrastrukture. Vloga DRSV

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

pri krožnem prehodu se izraža skozi krožno vodno upravljanje, kar je v luči akcijskega načrta za ničelno onesnaženje in revidirane UWWTD politološko vse pomembnejše.

15.2.3. Slovenski okoljski javni sklad (Eko sklad)

Eko sklad je specializirani sklad, ustanovljen z namenom sofinanciranja okoljskih in energetskih investicij. Vloga Eko sklada pri krožnem prehodu je izjemno pomembna iz dveh razlogov. Prvič, Eko sklad ima konkretna finančna sredstva (večinoma iz EU instrumentov, deloma iz nacionalnih virov), ki jih lahko usmerja v podporo krožnih investicij. Drugič, Eko sklad ima politološko-administrativno zmogljivost za upravljanje s številnimi malimi finančnimi vlogami prebivalstva in MSP-jev, kar je zahtevna naloga, ki zahteva specializirano ekspertizo.

Eko sklad je v zadnjih letih razvil vrsto programov, pomembnih za krožni prehod, kot so subvencije za toplotne črpalke, fotovoltaike, energetske sanacije stavb in podpore MSP-jem v zelenih investicijah. Eko sklad bi lahko v naslednjih letih razvil še specifične krožne programe (npr. podpora reciklažnim obratom, krožnim poslovnim modelom, tekstilnim EPR shemam).

15.2.4. SPIRIT Slovenija

SPIRIT Slovenija (Javna agencija Republike Slovenije za spodbujanje podjetništva, internacionalizacije, tujih investicij in tehnologije) je agencija v sestavi Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport. Vloga SPIRIT pri krožnem prehodu se izraža skozi programe podpore podjetjem v zelenih in krožnih investicijah; spodbujanje internacionalizacije slovenskih krožnih podjetij; promocijo Slovenije kot destinacije za zelene tuje investicije; povezovanje s S5 prioriteta.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke
s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

16. POLITIČNE SKUPINE AKCIJE C2: 5 SPECIFIČNIH KROŽNIH POLITIK

Akcija C2 projekta LIFE IP RESTART je strukturirana okrog političnih skupin, ki pokrivajo specifične krožne politike. Razumevanje teh Skupin je pomembno za D.C.2.1, ker pričujoči izroček politološko predstavlja izhodiščno analizo, na katero se bo nadaljnje delo Skupin oprlo.

16.1. Predlog specifičnih politik za obravnavo

Razdelitev politik v 5 specifičnih področij omogoča sistematično politološko obravnavo vseh ključnih razsežnosti krožnega prehoda. Prednost je v tem, da nobeno pomembno krožno področje ni izključeno; šibkost pa je, da kompleksnost politik zahteva močno koordinacijo med člani Skupin, ki je v praksi zahtevna.

Analiza nacionalnega in evropskega zakonodajnega okvira v obdobju 2022–2025, predstavljena v predhodnih poglavjih tega izročka, odpira vrsto vprašanj, ki presegajo zgolj formalno-pravno raven prenosa direktiv ali sprejemanja izvedbenih aktov. Ta vprašanja zadevajo strateške usmeritve, sistemske ureditve in operativne mehanizme, prek katerih se krožni prehod uresničuje v praksi, hkrati pa odpirajo prostor za razpravo o tem, kako naj se nacionalni regulatorni okvir prilagodi novim evropskim pobudam, kakšne so pričakovane učinke posameznih ukrepov in kje so meje med obstoječimi sektorskimi pristopi ter potrebo po horizontalnih sistemskih premikih. V tem poglavju so teme predstavljene kot vsebinski sklopi, ki bodo predmet nadaljnje obravnave, pri čemer se vsak sklop opira na specifičen segment analiziranih politik in strateške krajine ter na pričakovani razvoj politik v naslednjih letih obdobja projekta LIFE IP RESTART.

16.1.1. Trajnostni viri

Prvi tematski sklop, ki ga je smiselno obravnavati, izhaja predvsem iz analize Načrta upravljanja voda 2022–2027 (NUV), Nacionalnega zmanjševanja onesnaženosti (NZPO) in pričakovanega EU akta o monitoringu tal (Soil Monitoring Law), pri čemer pa zajema širši krog vprašanj o trajnostnem upravljanju naravnih virov, ki so neposredno povezani s krožnim prehodom. Politološko jedro tega sklopa tvori

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing the environment for a circular economy in Slovenia

vprašanje, kako naj se nacionalna politika voda, tal in hranil prilagodi vse strožjim evropskim zahtevam, ki presegajo logiko zmanjševanja onesnaževanja in se premikajo k integriranemu upravljanju materialnih in hranilnih tokov.

Ena od ključnih tem znotraj tega sklopa je priprava odziva na revidirano Direktivo o čiščenju komunalne odpadne vode (UWWTD), ki uvaja zahtevo po energetski nevtralnosti čistilnih naprav ter razširjeno odgovornost proizvajalcev za farmacevtike in osebne nege izdelke. Razprava se tu osredotoča na vprašanje, kako naj se finančno breme nadgradnje infrastrukture porazdeli med upravljavce čistilnih naprav, proizvajalce in končne uporabnike, ter kako naj se sistem EPR za farmacevtike umesti v obstoječi nacionalni okvir razširjene odgovornosti proizvajalcev. Z njo je tesno povezana tema razvoja okvira za ponovno uporabo prečiščene vode in recikliranje hranil iz čistilnih naprav, ki zahteva premik od pojmovanja prečiščene vode in blata kot odpadkov k njihovi obravnavi kot sekundarnih virov; ta premik odpira vprašanja o standardih kakovosti, sistemu dovoljenj, odgovornosti za morebitne škodljive posledice ponovne uporabe ter o sprejemljivosti tovrstne uporabe pri končnih uporabnikih, zlasti v kmetijstvu.

Politološko pomembna je tudi razprava o varstvu tal v luči pričakovanega Soil Monitoring Law, ki bo prvič na ravni EU vzpostavil zavezujoč okvir za spremljanje stanja tal. Nacionalna razprava bo morala obravnavati, kako naj se nov evropski okvir prepleta z obstoječimi nacionalnimi instrumenti varstva tal, kakšne so implikacije za rabo prostora, kmetijstvo in sanacijo onesnaženih območij ter kako naj se sistem monitoringa institucionalno umesti. Z varstvom tal in upravljanjem hranil je povezana tudi razprava o ukrepih za zmanjšanje izgub hranil iz kmetijstva, kjer evropska strategija »Od vil do vilic« (Farm to Fork) postavlja cilj 50-odstotnega zmanjšanja izgub hranil do leta 2030. Politološko vprašanje je, kateri mehanizmi – regulatorni, fiskalni, podporni ali izobraževalni – so najbolj primerni za doseganje tako ambicioznega cilja v slovenskem kmetijskem kontekstu, ki ga zaznamujejo majhne kmetije, razpršena posest in specifični agroekološki pogoji.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

16.1.2. Krožno gospodarstvo

Drugi tematski sklop se osredotoča na jedro krožne preobrazbe in izhaja predvsem iz analize Drugega akcijskega načrta za krožno gospodarstvo (CEAP II), Uredbe o ekološkem oblikovanju za trajnostne izdelke (ESPR), Uredbe o embalaži in odpadni embalaži (PPWR), Uredbe o kritičnih surovinah (CRMA) ter slovenskega strateškega okvira, vključno z PRO&PPO. Politološko izhodišče tega sklopa je vprašanje, ali in v kakšni obliki naj Slovenija razvije lasten strateški okvir za krožno gospodarstvo, ki bi presegal sektorske politike o odpadkih in se preusmeril k celostnemu pristopu življenjskega cikla izdelkov.

Ena od osrednjih tem znotraj tega sklopa je razprava o smiselnosti samostojnega slovenskega Akcijskega načrta za krožno gospodarstvo. Razprava se tu razteza med stališčem, ki zagovarja sprejem celostnega novega nacionalnega strateškega dokumenta po vzoru CEAP II, in stališčem, ki opozarja, da bi takšen dokument lahko predstavljal dodatno administrativno breme brez nove dodane vrednosti, če bi se njegove vsebine prekrivale z obstoječimi nacionalnimi strategijami in z neposredno veljavnimi uredbami EU. Pomembna je tudi priprava odziva na ESPR, predvsem v luči pričakovanih delegiranih aktov za prioritetne kategorije izdelkov, kjer bo Slovenija morala vzpostaviti notranji mehanizem za sodelovanje pri oblikovanju zahtev ekološkega oblikovanja, hkrati pa zagotoviti, da bo nacionalna industrijska in tržna baza pripravljena na nove obveznosti, vključno z digitalnimi izkaznicami izdelkov.

Z ESPR je vsebinsko povezan odziv na PPWR, ki bo zahteval temeljito prilagoditev EPR shem za embalažo. Razprava se tu osredotoča na vprašanje, kako naj se obstoječi sistem kolektivnih shem za ravnanje z odpadno embalažo prilagodi novim zahtevam glede ponovne uporabe, vsebnosti recikliranih materialov, modulacije pristojbin glede na recikliranost in označevanja embalaže. Ta tematika je tesno povezana z razpravo o krožnih poslovnih modelih in industrijski simbiozi, ki obravnava vprašanje, kako naj nacionalne politike spodbujajo razvoj modelov, kot so izdelek kot storitev, ponovna uporaba in remanufacturing, ter kako naj se vzpostavijo regulatorni in podporni okviri za industrijsko simbiozo, kjer odpadki ene gospodarske dejavnosti postanejo vir druge.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Vse navedeno se zaključuje z analizo povezave med PRO&PPO in širšim krožnim okvirom, kjer je ključno vprašanje, kako naj se PRO&PPO kot operativni program za ravnanje z odpadki vsebinsko in časovno uskladi s krožnimi politikami, ki presegajo ravnanje z odpadki in se osredotočajo na zgornji del hierarhije ravnanja z odpadki, torej na preprečevanje, ponovno uporabo in krožno zasnovo.

16.1.3. Energetika in mobilnost

Tretji tematski sklop politološko presečišče krožnega gospodarstva, energetike in mobilnosti, in sicer predvsem v luči svežnja »Pripravljeni na 55« (Fit for 55), Nacionalnega energetskega in podnebne načrta 2024 (NEPN), Resolucije o Dolgoročni podnebni strategiji do leta 2050 ter sprejetega Podnebne zakona (PoZ). Izhodišče razprave v tem sklopu je spoznanje, da krožno gospodarstvo in podnebna nevtrálnost nista vzporedna, temveč prepletena cilja, pri čemer krožni pristop predstavlja enega ključnih vzvodov za doseganje sektorskih emisijskih ciljev, zlasti v sektorjih z visoko intenzivnostjo materialov.

Pomembna je razprava o tem, kako lahko krožno gospodarstvo prispeva k doseganju ciljev podnebne nevtrálnosti, vključno z vključitvijo krožnih indikatorjev v NEPN, oblikovanjem sektorskih emisijskih ciljev, ki upoštevajo prihranke emisij iz krožnih ukrepov, ter z razvojem metodoloških orodij za merjenje teh prihrankov. S tem je povezana razprava o krožnosti komponent obnovljivih virov energije, ki zajema vprašanja ravnanja s fotovoltaičnimi paneli, vetrnimi turbinami in baterijami ob koncu njihove življenjske dobe. Politološki izziv je tu dvojen: po eni strani gre za vzpostavitev sistema zbiranja, predelave in recikliranja, ki bo zadosten za ravnanje s pričakovanim povečanjem teh tokov v naslednjem desetletju, po drugi strani pa za politike, ki bodo že v fazi načrtovanja in nameščanja teh naprav spodbujale krožno zasnovo in dolgoživost.

Posebej aktualna je razprava o odzivu na pričakovano EU uredbo o krožnosti vozil, ki bo nadgradila obstoječi okvir Direktive o izrabljenih vozilih in postavila nove zahteve za zasnovo, vsebnost recikliranih materialov, demontažo in ravnanje z baterijami električnih vozil. Slovenski nacionalni odziv bo moral upoštevati strukturo domače avtomobilske industrije, sistema ravnanja z izrabljenimi vozili in razvoja elektromobilnosti. Z navedenim se vsebinsko prepleta analiza implikacij Uredbe o kritičnih surovinah

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

(CRMA) za slovenski geološki in industrijski potencial, kjer je ključno vprašanje, kako naj država prepozna in razvije domače vire kritičnih surovin, vključno s sekundarnimi viri iz urbanega rudarjenja, ter kako naj se v ta okvir umestijo industrijske kapacitete za predelavo in recikliranje teh surovin.

16.1.4. Industrija in kmetijstvo

Četrty tematski sklop obravnava krožno preoblikovanje produktivnih sektorjev gospodarstva, in sicer predvsem na podlagi analize Dolgoročne strategije industrije (DSI), Slovenske strategije pametne specializacije (S5), Strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023–2027 (SKP) in strategije »Od vil do vilic« (F2F). Izhodišče tega sklopa je vprašanje, kako naj se obstoječe industrijske in kmetijske politike, ki so v veliki meri nastale pred zaostritvijo evropskih krožnih in podnebnih ambicij, nadgradijo v luči novih evropskih pobud, ne da bi pri tem porušile obstoječo strukturno stabilnost in konkurenčnost domačega gospodarstva.

Med osrednjimi temami v tem sklopu je nadgradnja Dolgoročne strategije industrije v luči Akta o ničelnih neto industrijah (NZIA) in Uredbe o kritičnih surovinah (CRMA), ki na evropski ravni postavljata nove okvire za strateško industrijsko politiko, vezano na zeleni in digitalni prehod. Razprava se tu osredotoča na vprašanje, kako naj nacionalna industrijska strategija prepozna prednostne tehnološke in proizvodne vrednostne verige, kako naj se vzpostavi sistem podpore strateškim projektom in kako naj se zagotovi skladnost s pravili EU o državnih pomočeh. S tem je povezana razprava o krepitvi prebojnega programa »krožno in nizkoogljično gospodarstvo« v okviru obstoječih strategij pametne specializacije in industrijske politike, ki obravnava vprašanje, kako naj se ta program operacionalizira, kateri so njegovi ključni nosilci in kakšen je njegov odnos do drugih horizontalnih politik.

Pomemben je tudi odziv na strategijo »Od vil do vilic« (F2F), ki postavlja ambiciozne cilje glede zmanjšanja uporabe pesticidov, povečanja deleža ekološkega kmetovanja in krožnega upravljanja hranil. Nacionalna razprava bo morala obravnavati vprašanje, kako naj se ti cilji uskladijo z obstoječim slovenskim Strateškim načrtom SKP, kakšni so razpoložljivi finančni in podporni mehanizmi ter kako naj se preprečijo neželeni stranski učinki, kot je morebitno zmanjšanje samooskrbe ali konkurenčnosti

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.

kmetijskega sektorja. Z industrijsko-kmetijskim presečiščem je povezana tudi analiza implikacij ESPR za slovensko industrijsko bazo, kjer je ključno vprašanje, kako naj se domača proizvodna podjetja pripravijo na nove zahteve ekološkega oblikovanja, vključno z zahtevami glede vsebnosti recikliranih materialov, popravljivosti, dolgoživosti in digitalnih izkaznic izdelkov.

16.1.5. Krepitev kapacitet in pristojnosti

Peti tematski sklop predstavlja horizontalno razsežnost predhodnih sklopov, saj obravnava pogoje, ki morajo biti izpolnjeni, da bi se sektorske krožne politike lahko sploh uresničile v praksi. Ti pogoji zajemajo institucionalne, kadrovske, izobraževalne in informacijske vidike, ki skupaj tvorijo absorpcijsko sposobnost države, gospodarstva in družbe za sprejem in izvajanje krožnih politik. Izhodišče tega sklopa je spoznanje, da še tako dovršen normativni okvir ne more doseči zastavljenih ciljev, če pomembni deležniki, od javnih naročnikov do potrošnikov in javnih uslužbencev, nimajo zadostnih kompetenc, znanja in informacij za njegovo uporabo.

Med osrednjimi temami v tem sklopu je razprava o krožnih merilih v javnih naročilih, ki se neposredno povezuje z evropskim okvirom zelenega javnega naročanja (Green Public Procurement, GPP), podrobneje obravnavanega v akciji C4, ter z nacionalno Uredbo o zelenem javnem naročanju. Vprašanje je, kako naj se obstoječa merila ZEJN nadgradijo s specifičnimi krožnimi zahtevami, vključno z vsebnostjo recikliranih materialov, sistemom dokazil in možnostmi ponovne uporabe, ter kako naj se javnim naročnikom zagotovi strokovna podpora za uporabo teh meril v praksi. S tem je tesno povezana razprava o ukrepih za ozaveščanje potrošnikov o krožnih izbirah, ki se neposredno navezuje na evropsko direktivo o krepitvi vloge potrošnikov v zelenem prehodu in obravnava vprašanje, kako naj se potrošnikom zagotovijo zanesljive, primerljive in razumljive informacije o trajnostnih značilnostih izdelkov ter o njihovi popravljivosti, dolgoživosti in možnostih ponovne uporabe.

Pomembna je tudi razprava o ukrepih za krepitev kompetenc na področju krožnega gospodarstva, ki zajema formalno izobraževanje na vseh stopnjah, vseživljenjsko učenje in poklicno usposabljanje. Vprašanje je, kako naj se v obstoječe izobraževalne programe vključijo vsebine krožnega gospodarstva,

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

kako naj se razvijajo specifične poklicne kompetence, ki bodo potrebne za delovanje v sektorjih, kot so ponovna uporaba, remanufacturing in industrijska simbioza, ter kako naj se zagotovi povezanost izobraževalnega sistema z razvojnimi potrebami gospodarstva. Z navedenim se vsebinsko prepleta politološko-administrativna razprava o usposabljanju uradnikov za izvajanje krožnih politik, kjer je ključno vprašanje, kako naj se uradniki na vseh ravneh javne uprave, od ministrstev do občinskih služb in inšpekcijskih organov, opolnomočijo za razumevanje, pripravo in izvajanje krožnih politik, ki po naravi presegajo tradicionalne sektorske meje in zahtevajo medresorsko ter večnivojsko sodelovanje, kar delno obravnava tudi akcija C14.

17. ZAKLJUČKI

Izroček D.C.2.1 predstavlja prvi sistematični politološki pregled strateških in političnih dokumentov, ki na ravni Evropske unije in Republike Slovenije oblikujejo okvir za prehod v krožno gospodarstvo v obdobju 2021–2026. Osredotočenost na strateški in politični okvir in ne na zakonodajne akte, ki so predmet vzporednega izročka D.C.3.1, je metodološka odločitev, ki omogoča, da se prehod v krožno gospodarstvo razume kot proces političnih izbir, strateških prioritet, instrumentalnih konfiguracij in institucionalnih razmerij, in ne zgolj kot tehnokratski prenos evropskih norm v nacionalni pravni red. Pričujoče poglavje povzema ključne ugotovitve celotnega izročka, identificira njihove implikacije za nadaljnje delo v okviru akcije C2 in nakazuje povezave z drugimi akcijami in izročki projekta LIFE IP RESTART.

17.1. Ključne ugotovitve izročka

Analiza evropskega okvira, predstavljena v poglavjih 10 in 11, pokaže, da je krožni prehod v politološkem smislu zasidran v širši razvojni narativ Evropskega zelenega dogovora, znotraj katerega CEAP II zagotavlja sektorsko-tematsko strukturo, sveženj »Pripravljeni na 55« podnebno-energetski okvir, Akcijski načrt za ničelno onesnaženje pa horizontalni varstveni okvir. Moč tega okvira je v njegovi integriranosti, saj krožno gospodarstvo ni obravnavano kot izolirana sektorska politika, temveč kot

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

horizontalna paradigma, ki preseka okoljsko, podnebno, industrijsko, trgovinsko, kmetijsko in finančno politiko. Šibkost istega okvira je v njegovi obsežnosti in v tempu sprejemanja, ki za nacionalne okvire predstavljata realen izziv absorpcijske sposobnosti.

Analiza slovenskega strateškega okvira, predstavljena v poglavju 12, pokaže, da je v zadnjih letih prišlo do pomembnega napredka pri vključevanju krožnega gospodarstva v nacionalne strateške dokumente. ReNPVO20–30 je krožno gospodarstvo umestil kot enega od štirih tematskih sklopov in s tem zasidral krožno paradigmo v krovnem okoljskem strateškem dokumentu; posodobljeni NEPN iz decembra 2024 je krožno gospodarstvo bolj sistematično povezal s podnebnimi in energetske cilji; Resolucija o Dolgoročni podnebni strategiji do leta 2050 je krožno gospodarstvo opredelila kot enega ključnih vzvodov razogljičenja; Načrt za okrevanje in odpornost (NOO) je v okviru prebojne komponente »Zeleni prehod« prvič zagotovil konkretna finančna sredstva za krožne investicije; Slovenska industrijska strategija 2021–2030 je krožno gospodarstvo opredelila kot enega od prebojnih programov; Slovenska strategija pametne specializacije S5, sprejeta marca 2024, pa je krožno gospodarstvo umestila kot prioritarno raziskovalno-razvojno področje. Skupaj ti dokumenti tvorijo razmeroma celovit strateški okvir.

Politološka analiza istih dokumentov pa hkrati pokaže, da ima slovenski strateški okvir tudi pomembne vrzeli. Prvič, večina dokumentov je bila sprejeta v različnih časovnih obdobjih in pod različnimi metodološkimi izhodišči, kar pomeni, da krožni cilji niso harmonizirani, saj različni dokumenti uporabljajo različne indikatorje, različne ciljne vrednosti in različne časovne horizonte. Drugič, slovenski strateški okvir ima zastarel samostojni krovni dokument za krožno gospodarstvo iz leta 2018; krožne politike so razpršene med sektorske dokumente, kar otežuje koordinacijo in strateško usmerjanje. Tretjič, ključni evropski politološki premiki, ki so se zgodili po sprejetju starejših nacionalnih dokumentov, i.e. predvsem ESPR (2024), PPWR (2025), CRMA (2024), NZIA (2024) in revidirana UWWTD, še niso sistematično odraženi v slovenskem strateškem okviru. Te vrzeli pomenijo, da bo v naslednjih letih potrebno bodisi sprejeti samostojen slovenski strateški dokument za krožno gospodarstvo bodisi sistematično dopolniti obstoječe sektorske dokumente.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.

Sistemska analiza povezav med strateškimi dokumenti in PRO&PPO, predstavljena v poglavju 13, pokaže, da PRO&PPO deluje v gostem omrežju strateških, finančnih in raziskovalnih dokumentov, vendar je koherenca tega omrežja le delno razvita. Najmočnejše so razvite povezave med PRO&PPO in NOO (operativno-finančna komplementarnost) ter med PRO&PPO in S5 (raziskovalno-razvojna komplementarnost), medtem ko so povezave med PRO&PPO in NEPN (podnebno-energetska razsežnost ravnanja z odpadki) ter med PRO&PPO in DSI (industrijska razsežnost krožnega gospodarstva) pretežno implicitne in zahtevajo nadaljnjo dograditev. Pet priporočil, oblikovanih v sklepu poglavja 13: razvoj matrike povezav, krepitev koordinacije pri reviziji dokumentov, razvoj enotne definicije »krožnih« investicij, harmonizacija indikatorjev in vzpostavitev medsektorskega koordinacijskega mehanizma predstavlja konkreten nabor izhodišč za politološko-sistemske izboljšanje tega omrežja.

17.2. Paradigmatski premiki, ugotovljeni v izročku

Sintezna analiza evropskega in slovenskega okvira, izvedena v poglavjih 11.6 in 12.7, identificira štiri paradigmatske premike, ki zaznamujejo obdobje 2021–2026 in ki bodo v naslednjih letih usmerjali nadaljnji razvoj politik za krožni prehod.

Prvi premik je prehod od sektorske k integrirani politiki, kar pomeni, da krožno gospodarstvo ni več obravnavano kot specifičen segment okoljske politike, temveč kot horizontalna paradigma, ki preseka tradicionalne sektorske meje.

Drugi premik je prehod od linearne k krožni logiki gospodarjenja, kar pomeni, da regulatorni okvir vse bolj naslavlja celoten življenjski cikel izdelkov od ekološke zasnove prek uporabe in ponovne uporabe do ravnanja z izrabljenimi izdelki in ne le faze odpadkov.

Tretji premik je prehod od izoliranih sektorskih ciljev k povezanim strateškim ciljem, kar pomeni, da se krožni, podnebni, energetske in industrijski cilji vse bolj obravnavajo kot prepleteni in da se njihovi instrumenti vse bolj koordinirano oblikujejo.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Četrty premik je prehod od reaktivnega k proaktivnemu pristopu, kar pomeni, da se regulatorne intervencije vse bolj umeščajo v zgornji del hierarhije ravnanja z odpadki: preprečevanje, zmanjševanje, ponovna uporaba in ne zgolj v fazo ravnanja z odpadki, ki so že nastali.

Ti štirje premiki niso samo analitične kategorije; politološko predstavljajo dejanske spremembe v načinu oblikovanja in izvajanja politik, ki imajo konkretne implikacije za delo političnih skupin akcije C2 in za nadaljnje delo na slovenskem krožnem okviru. Naloga skupin akcije C2 je, da te premike prepoznajo, jih operacionalizirajo v konkretne predloge za izboljšave politik in zagotovijo, da se slovenski politično-strateški okvir razvija v isto smer kot evropski.

17.3. Politološka ocena slovenskega institucionalnega okvira

Analiza slovenskega institucionalnega okvira, predstavljena v poglavju 15, pokaže, da je krožni prehod v slovenskem politološko-administrativnem sistemu institucionalno razdrobljen. Krožne politike so razdeljene med najmanj sedem ministrstev: MOPE, MNVP, MKGP, MGTŠ, MZI, MVZI in MF ter med vrsto specializiranih organov in agencij, kot so ARSO, DRSV, Eko sklad, SPIRIT Slovenija in drugi. Ta institucionalna razpršenost je v skladu z mednarodno prakso, saj je krožno gospodarstvo sistemska tema, ki ne pripada enemu samemu resorju. Hkrati pa razpršenost zahteva močne koordinacijske mehanizme, ki v slovenskem okviru še niso v polnem obsegu razviti.

Prioriteta na institucionalni ravni je krepitev medresorske koordinacije, jasnejša razdelitev pristojnosti pri tematikah, ki ležijo na presečiščih resorjev (na primer vodne politike med MOPE in MNVP, ali industrijska politika krožnega gospodarstva med MGTŠ in MOPE), ter krepitev kompetenc znotraj javne uprave. Te institucionalne razsežnosti so obravnavane v tematskem sklopu Krepitev kapacitet in pristojnosti, ki je horizontalna dimenzija vseh ostalih tematskih sklopov.

17.4. Implikacije za delo političnih skupin akcije C2

Politološki temelj, ki ga vzpostavlja D.C.2.1, je neposredno operativen za nadaljnje delo političnih skupin akcije C2, ki je strukturirano okrog petih tematskih sklopov: Trajnostni viri, Krožno gospodarstvo,

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Energetika in mobilnost, Industrija in kmetijstvo ter Krepitev kapacitet in pristojnosti, opredeljenih v poglavju 16. Vsak od teh sklopov se opira na specifičen segment analizirane politične in strateške krajine, hkrati pa odpira specifična vprašanja, ki bodo predmet nadaljnjega dela.

Razprava o trajnostnih virih bo v naslednjih letih morala nasloviti predvsem prilagoditev nacionalnega okvira revidirani UWWTD, razvoj okvira za ponovno uporabo prečiščene vode in recikliranje hranil, odziv na pričakovani EU akt o monitoringu tal in operacionalizacijo cilja F2F glede zmanjšanja izgub hranil.

Razprava o krožnem gospodarstvu bo morala nasloviti vprašanje smiselnosti novega in v celoti samostojnega slovenskega akcijskega načrta za krožno gospodarstvo, pripravo na delegirane akte ESPR, prilagoditev EPR shem v luči PPWR, razvoj krožnih poslovnih modelov in industrijske simbioze ter usklajevanje PRO&PPO s širšim krožnim okvirom.

Razprava o energetiki in mobilnosti bo morala nasloviti vključitev krožnih indikatorjev v NEPN, krožnost komponent OVE, odziv na pričakovano EU uredbo o krožnosti vozil in implikacije CRMA za slovenski geološki in industrijski potencial.

Razprava o industriji in kmetijstvu bo morala nasloviti nadgradnjo DSI v luči NZIA in CRMA, krepitev prebojnega programa »krožno in nizkoogljično gospodarstvo«, odziv na F2F in implikacije ESPR za slovensko industrijsko bazo.

Razprava o krepitvi kapacitet in pristojnosti pa bo morala kot horizontalna razsežnost zagotoviti, da bodo navedeni sektorski premiki podprti z zadostnimi institucionalnimi, kadrovskimi, izobraževalnimi in informacijskimi zmogljivostmi, brez katerih še tako dovršen normativni okvir ne more doseči zastavljenih ciljev.

Konkretna implikacija za nadaljnje delo skupin so dvojne. Prvič, D.C.2.1 zagotavlja analitično podlago, na kateri lahko skupine v okviru izročkov D.C.2.2, D.C.2.3 in D.C.2.4 razvijajo svoje predloge za izboljšave politik, ne da bi morale ponovno opraviti pregled strateškega okvira. Drugič, D.C.2.1 identificira specifične politološke vrzeli, kot so neharmonizirani indikatorji, šibke povezave med PRO&PPO in NEPN,

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.

manjkajoči odziv na novejša akta EU, institucionalna razdrobljenost, ki predstavljajo konkretne vstopne točke, kjer predlogi skupin lahko prinesejo dodano vrednost.

17.5. Povezave z drugimi akcijami in izročki projekta LIFE IP RESTART

D.C.2.1 ni samozadosten analitični izdelek; njegova vloga je, da služi kot izhodiščna analitična podlaga, na katero se v naslednjih letih navezujejo drugi izročki in akcije projekta LIFE IP RESTART. Najtesnejša povezava obstaja z izročkom D.C.3.1, ki opravlja vzporedno analizo na zakonodajni ravni; skupaj D.C.2.1 in D.C.3.1 tvorita celovito politično-strateško-pravno sliko slovenskega krožnega okvira. Naslednje povezave so z izročki D.C.2.2, D.C.2.3 in D.C.2.4, ki bodo v naslednjih letih dokumentirali napredek razvoja in sprejemanja izboljšav politik na podlagi predlogov političnih skupin in krožnih zakonodajnih forumov.

Pomembna je tudi povezava z akcijo C1, ki obravnava PRO&PPO kot operativni program; D.C.2.1 PRO&PPO ne obravnava samostojno, ampak ga sistematično umešča v širši strateški kontekst in identificira njegove povezave z drugimi dokumenti. Povezave obstajajo še z akcijo C4, ki obravnava krožno upravljanje, vključno z zelenim javnim naročanjem (D.C.4.1 in D.C.4.2 ter prihodnja D.C.4.3 in D.C.4.4); razprava o krožnih merilih v javnih naročilih, ki je del tematskega sklopa Krepitev kapacitet in pristojnosti, se neposredno povezuje z analitično podlago akcije C4. Posredne povezave obstajajo še z akcijama C8 (preprečevanje nezakonitega odlaganja odpadkov) in C14 ter C15 (krepitev kapacitet in izobraževanje v krožnem gospodarstvu), ki predstavljajo operativni pristop h krepitvi kapacitet in ozaveščanju.

17.6. Argument za močnejšo medresorsko koordinacijo

Osrednja sistemska ugotovitev tega izročka je, da krožno gospodarstvo v Sloveniji ni razdrobljeno zaradi pomanjkanja politik, temveč zaradi pomanjkanja koordinacije med njimi. Pristojnosti za krožni prehod so razdeljene med najmanj sedem ministrstev (MOPE, MNVP, MKGP, MGTŠ, MZI, MVZI in MF) ter med vrsto specializiranih organov in agencij (ARSO, DRSV, Eko sklad, SPIRIT Slovenija in drugi). Takšna

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing the environment for a circular economy in Slovenia

razpršenost je za sistemsko temo, kakršna je krožno gospodarstvo, mednarodno običajna in sama po sebi ni pomanjkljivost; pomanjkljivost nastane šele takrat, ko razpršenost ni uravnotežena z ustreznim koordinacijskim mehanizmom. Prav to je položaj, v katerem se nahaja slovenski okvir: posamezni resorji razvijajo krožne cilje znotraj svojih sektorskih dokumentov (NEPN v energetiki, DSI v industriji, PRO&PPO v ravnanju z odpadki, NUV v vodah), vendar med temi dokumenti ni vzpostavljenega trajnega usklajevalnega telesa, ki bi zagotavljalo skladnost ciljev, indikatorjev in časovnic.

Posledice odsotnosti takšne koordinacije so v izročku dokumentirane na več mestih. Indikatorji krožnosti niso harmonizirani, saj različni dokumenti uporabljajo različne merske okvire in ciljne vrednosti, kar onemogoča celovito spremljanje napredka. Povezave med ključnimi dokumenti, zlasti med PRO&PPO in NEPN ter med PRO&PPO in DSI, ostajajo pretežno implicitne, čeprav obravnavajo isto snovno-energetsko problematiko z različnih zornih kotov. Področja, ki ležijo na presečiščih resorjev (na primer vodna politika med MOPE in MNVP, industrijska razsežnost krožnega gospodarstva med MGTŠ in MOPE, ali upravljanje hranil med kmetijsko in okoljsko politiko), so najbolj izpostavljena tveganju, da ostanejo neobravnavana ali podvojeno obravnavana. Hkrati pa hiter tempo sprejemanja evropskih aktov (ESPR, PPWR, CRMA, NZIA, revidirana UWWTD) zahteva usklajen nacionalni odziv, ki ga razdrobljen institucionalni okvir težko zagotovi pravočasno.

Iz navedenega izhaja, da je krepitev medresorske koordinacije pogoj za uspešnost vseh drugih prizadevanj na področju krožnega prehoda, in ne zgolj eden od več enakovrednih ukrepov. Brez koordinacijskega mehanizma tudi vsebinsko dovršeni sektorski dokumenti ne morejo doseči sistemskega učinka, ki ga krožno gospodarstvo kot horizontalna paradigma zahteva. Smiselno bi bilo razmisliti o vzpostavitvi trajnega medresorskega koordinacijskega telesa za krožno gospodarstvo z jasnim mandatom, ki bi usklajevalo strateške cilje med resorji, skrbelo za harmonizacijo indikatorjev, koordiniralo nacionalni odziv na nove evropske akte ter spremljalo izvajanje krožnih politik na enotni podlagi. Takšno telo bi lahko delovalo po vzoru horizontalne koordinacijske funkcije, ki jo na ravni EU opravlja izvršni podpredsednik Komisije za zeleni prehod, prilagojeno slovenskemu institucionalnemu

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

kontekstu. Vzpostavitev in delovanje takšnega mehanizma je naravno polje delovanja političnih skupin akcije C2 v okviru tematskega sklopa Krepitev kapacitet in pristojnosti.

17.7. Izhodišče za razmislek o novem nacionalnem akcijskem načrtu za krožno gospodarstvo

Analiza, izvedena v tem izročku, odpira vprašanje, ali naj Slovenija sprejme nov, samostojen nacionalni akcijski načrt za krožno gospodarstvo. Trenutni slovenski okvir namreč nima veljavnega krovnega krožnega strateškega dokumenta; edini takšen dokument, Kažipot prehoda v krožno gospodarstvo Slovenije iz leta 2018, je v vrsti razsežnosti zastarel in ni bil formalno sprejet kot zavezujoč akt, krožne politike pa so razpršene med sektorske dokumente, ki so bili sprejeti v različnih obdobjih in pod različnimi metodološkimi izhodišči. Za primerjavo, na ravni EU vlogo krovnega krožnega dokumenta opravlja CEAP II, ki povezuje sektorske vrednostne verige in horizontalne instrumente v koherenten okvir; Slovenija enakovrednega nacionalnega dokumenta nima.

V prid sprejemu novega akcijskega načrta govori več argumentov. Tak dokument bi konsolidiral razpršene krožne cilje v enotno, pregledno celoto, ki bi omogočila skupno spremljanje napredka in jasnejše strateško usmerjanje. Vzpostavil bi posodobljen narativni in ciljni okvir, usklajen s CEAP II ter z novjšimi uredbami (ESPR, PPWR, CRMA, NZIA), ki jih obstoječi nacionalni dokumenti še ne odražajo sistematično. Povečal bi politično vidnost krožnega gospodarstva kot samostojne razvojne prioritete in olajšal povezovanje strateških ciljev s finančnimi instrumenti. Ne nazadnje bi tak dokument služil kot referenčna podlaga za usklajeno delovanje resorjev in s tem podprl prej obravnavano potrebo po močnejši medresorski koordinaciji.

Hkrati je treba pretehtati tudi pomisleke. Nov samostojen dokument bi lahko predstavljal dodatno administrativno breme brez nove dodane vrednosti, če bi se njegove vsebine zgolj prekrivale z obstoječimi nacionalnimi strategijami in z neposredno veljavnimi uredbami EU, ki državi članici ne dopuščajo veliko manevrskega prostora. Obstaja tudi tveganje, da bi priprava obsežnega novega dokumenta vezala omejene kadrovske vire, ki bi jih bilo mogoče učinkoviteje usmeriti v dograditev in medsebojno uskladitev obstoječih sektorskih dokumentov. Smiselno je torej razlikovati med dvema potema: sprejemom

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

celovitega novega akcijskega načrta po vzoru CEAP II na eni strani in ciljno nadgradnjo ter harmonizacijo obstoječih dokumentov (zlasti ReNPVO, NEPN, DSI, S5 in PRO&PPO) ob vzpostavitvi koordinacijskega mehanizma na drugi strani.

Ta izroček ne prejudicira dokončne odločitve, temveč ponuja izhodišče za strukturiran razmislek, ki bo predmet nadaljnjega dela političnih skupin akcije C2 in deležniške razprave v okviru krožnih zakonodajnih forumov. Ne glede na izbrano pot pa analiza jasno pokaže, da status quo, v katerem ostaja edini krovni krožni dokument zastareli Kažipot iz leta 2018, dolgoročno ni vzdržen in da bo Slovenija morala vzpostaviti sodoben krovni krožni okvir, bodisi v obliki samostojnega akcijskega načrta bodisi v obliki usklajenega svežnja nadgrajenih sektorskih dokumentov.

17.8. Sklepna refleksija

Slovenija je v obdobju 2021–2026 dosegla pomemben napredek pri umeščanju krožnega gospodarstva v nacionalni strateški okvir. Krožno gospodarstvo ni več obrobna tema okoljske politike, temveč prepoznana paradigma, ki se izraža v krovnih razvojnih strategijah, v sektorskih politikah, v finančnih instrumentih in v institucionalnih ureditvah. Hkrati pa analiza, predstavljena v tem izročku, pokaže, da je pred Slovenijo še pomembno delo, da bi obstoječi strateški okvir postal dovolj koherenten, dovolj operativen in dovolj usklajen z najnovejšimi evropskimi politološkimi premiki.

Strateško-politična vrednost projekta LIFE IP RESTART in posebej akcije C2 je prav v tem, da zagotavlja sistematičen, dolgoročen in deležniško podprt proces, znotraj katerega se lahko ugotovljene vrzeli sistematično naslavlajo. Politične skupine, ki bodo v naslednjih letih razvile svoje predloge za izboljšave politik, krožni zakonodajni forumi, ki bodo te predloge soočili s širšim deležniškim mnenjem, in povezave z drugimi akcijami projekta skupaj tvorijo mehanizem, ki krepi absorpcijsko sposobnost slovenskega administrativnega sistema za sprejem in izvajanje krožnih politik. D.C.2.1 v tem mehanizmu predstavlja izhodiščno analitično točko, ki omogoča, da se nadaljnje delo gradi na trdni razumevanje obstoječega stanja in identifikaciji prioritarnih političnih izzivov.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Strateški prehod v krožno gospodarstvo je proces, ki bo trajal desetletja in ki se ne bo dokončal s sprejetjem nobenega posameznega dokumenta ali z izvedbo nobenega posameznega projekta. Vloga D.C.2.1 je, da prispeva k temu, da se ta dolgoročni proces v slovenskem kontekstu odvija na osnovi premišljene politološke analize, jasno identificiranih prioritet in sistematičnega deležniškega sodelovanja, to je funkcija, ki sega prek tehničnih zahtev posameznega izročka in se umešča v širši projekt podpore krožnemu prehodu Slovenije.

18. ZAKONODAJA, VIRI IN LITERATURA

18.1. Zakonodaja in viri EU

- Pogodba o delovanju Evropske unije (PDEU), prečiščena različica, UL EU C 202, 7. 6. 2016.
- Listina Evropske unije o temeljnih pravicah, UL EU C 202, 7. 6. 2016.
- Uredba (EU) 2018/1999 Evropskega parlamenta in Sveta o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov (Governance Regulation), UL EU L 328, 21. 12. 2018.
- Uredba (EU) 2020/852 Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi okvira za spodbujanje trajnostnih naložb (Taksonomijska uredba), UL EU L 198, 22. 6. 2020.
- Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost (RRF), UL EU L 57, 18. 2. 2021.
- Uredba (EU) 2021/695 Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi okvirnega programa za raziskave in inovacije Obzorje Evropa, UL EU L 170, 12. 5. 2021.
- Uredba (EU) 2021/783 Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi Programa za okolje in podnebne ukrepe (LIFE), UL EU L 172, 17. 5. 2021.
- Uredba (EU) 2021/1056 Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi Sklada za pravični prehod (JTF), UL EU L 231, 30. 6. 2021.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

- Uredba (EU) 2021/1119 Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi okvira za doseganje podnebne nevtralnosti (Evropski podnebni zakon), UL EU L 243, 9. 7. 2021.
- Uredba (EU) 2023/857 Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (EU) 2018/842 o delitvi prizadevanj (ESR), UL EU L 111, 26. 4. 2023.
- Uredba (EU) 2023/955 Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi Socialnega sklada za podnebne ukrepe (SCF), UL EU L 130, 16. 5. 2023.
- Uredba (EU) 2023/956 Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi mehanizma za ogljično prilagoditev na meji (CBAM), UL EU L 130, 16. 5. 2023.
- Uredba (EU) 2023/1542 Evropskega parlamenta in Sveta o baterijah in odpadnih baterijah (Uredba o baterijah), UL EU L 191, 28. 7. 2023.
- Delegirana uredba Komisije (EU) 2023/2486 z dne 27. junija 2023 o dopolnitvi Uredbe (EU) 2020/852 Evropskega parlamenta in Sveta z določitvijo tehničnih meril za pregled za določitev pogojev, pod katerimi se šteje, da gospodarska dejavnost bistveno prispeva k trajnostni rabi ter varstvu vodnih in morskih virov, prehodu na krožno gospodarstvo, preprečevanju in nadzorovanju onesnaževanja ali varstvu in obnovi biotske raznovrstnosti in ekosistemov, in za ugotavljanje, ali ta gospodarska dejavnost ne škoduje bistveno kateremu od drugih okoljskih ciljev, ter o spremembi Delegirane uredbe Komisije (EU) 2021/2178 glede posebnih javnih razkritij za te gospodarske dejavnosti.
- Uredba (EU) 2024/1252 Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi okvira za zagotovitev varne in trajnostne oskrbe s kritičnimi surovinami (CRMA), UL EU L 2024/1252.
- Uredba (EU) 2024/1735 Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi okvira ukrepov za krepitev evropskega ekosistema proizvodnje tehnologij za neto-ničelne emisije (NZIA), UL EU L 2024/1735.
- Uredba (EU) 2024/1781 Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi okvira za določitev zahtev za okoljsko primerno zasnovo trajnostnih izdelkov (ESPR), UL EU L 2024/1781.
- Uredba (EU) 2024/1991 Evropskega parlamenta in Sveta o obnovi narave (Nature Restoration Law), UL EU L 2024/1991.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

- Uredba (EU) 2025/40 Evropskega parlamenta in Sveta o embalaži in odpadni embalaži (PPWR), UL EU L 2025/40.
- Direktiva Sveta 92/43/EGS o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (Direktiva o habitatih), UL EU L 206, 22. 7. 1992.
- Direktiva 2000/60/ES Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike (Vodna okvirna direktiva), UL EU L 327, 22. 12. 2000.
- Direktiva 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi sistema za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov (ETS), UL EU L 275, 25. 10. 2003.
- Direktiva 2004/107/ES Evropskega parlamenta in Sveta o arzeniu, kadmiju, živem srebru, niklju in policikličnih aromatskih ogljikovodikih v zunanjem zraku, UL EU L 23, 26. 1. 2005.
- Direktiva 2007/60/ES Evropskega parlamenta in Sveta o ocenjevanju in obvladovanju poplavne ogroženosti, UL EU L 288, 6. 11. 2007.
- Direktiva 2008/50/ES Evropskega parlamenta in Sveta o kakovosti zunanjega zraka in čistejšem zraku za Evropo, UL EU L 152, 11. 6. 2008.
- Direktiva 2008/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta o odpadkih (Okvirna direktiva o odpadkih), UL EU L 312, 22. 11. 2008.
- Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta o ohranjanju prosto živečih ptic (Direktiva o pticah), UL EU L 20, 26. 1. 2010.
- Direktiva 2010/75/EU Evropskega parlamenta in Sveta o industrijskih emisijah (IED), UL EU L 334, 17. 12. 2010.
- Direktiva (EU) 2018/851 Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 2008/98/ES o odpadkih, UL EU L 150, 14. 6. 2018.
- Direktiva (EU) 2018/852 Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 94/62/ES o embalaži in odpadni embalaži, UL EU L 150, 14. 6. 2018.
- Direktiva (EU) 2023/959 Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 2003/87/ES (ETS reform), UL EU L 130, 16. 5. 2023.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

- Direktiva (EU) 2023/1791 Evropskega parlamenta in Sveta o energetske učinkovitosti (EED, prenova), UL EU L 231, 20. 9. 2023.
- Direktiva (EU) 2023/2413 Evropskega parlamenta in Sveta o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov (RED III), UL EU L 2023/2413.
- Direktiva (EU) 2024/825 Evropskega parlamenta in Sveta o krepitvi vloge potrošnikov pri zelenem prehodu, UL EU L 2024/825.
- Direktiva (EU) 2024/1785 Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 2010/75/EU o industrijskih emisijah in Direktive 1999/31/ES o odlagališčih odpadkov, UL EU L 2024/1785.
- Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: Evropski zeleni dogovor, COM(2019) 640 final, 11. 12. 2019.
- Sporočilo Komisije: Nov akcijski načrt za krožno gospodarstvo — Za čistejšo in konkurenčnejšo Evropo (CEAP II), COM(2020) 98 final, 11. 3. 2020.
- Sporočilo Komisije: Trajnostna in pametna mobilnost — evropski transport na pravi poti za prihodnost, COM(2020) 789 final, 9. 12. 2020.
- Sporočilo Komisije: Strategija EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030 — Vračanje narave v naša življenja, COM(2020) 380 final, 20. 5. 2020.
- Sporočilo Komisije: Strategija »Od vil do vilic« za pravičen, zdrav in okolju prijazen prehranski sistem, COM(2020) 381 final, 20. 5. 2020.
- Sporočilo Komisije: Pripravljeni na 55 — Uresničevanje podnebne cilja EU za leto 2030 na poti do podnebne nevtralnosti, COM(2021) 550 final, 14. 7. 2021.
- Sporočilo Komisije: Pot do zdravega planeta za vse — Akcijski načrt EU za ničelno onesnaževanje zraka, vode in tal, COM(2021) 400 final, 12. 5. 2021.
- Sporočilo Komisije: Posodobitev nove industrijske strategije iz leta 2020 — Močnejši enotni trg za okrepanje Evrope, COM(2021) 350 final, 5. 5. 2021.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

- Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Strategija EU za trajnostne in krožne tekstilne izdelke, COM(2022) 141 final, 30. 3. 2022.
- Sporočilo Komisije: Strategija za trajnostno grajeno okolje — Renovation Wave, COM(2020) 662 final, 14. 10. 2020.
- Sporočilo Komisije: Akcijski načrt za razvoj ekološkega kmetovanja, COM(2021) 141 final, 25. 3. 2021.
- European Commission (2020). A New Circular Economy Action Plan for a Cleaner and More Competitive Europe. Brussels.
- European Commission (2021). Fit for 55: Delivering the EU's 2030 Climate Target on the Way to Climate Neutrality. Brussels.
- European Commission (2021). Pathway to a Healthy Planet for All — EU Action Plan: 'Towards Zero Pollution for Air, Water and Soil'. Brussels.
- European Commission (2022). EU Strategy for Sustainable and Circular Textiles. Brussels.
- European Commission (2024). Circular Economy Monitoring Framework — 2024 update. Brussels.
- European Environment Agency (2023). Circular Economy in Europe — Developing the Knowledge Base. Copenhagen: EEA Report.
- European Environment Agency (2024). Trends and Projections in Europe 2024 — Tracking Progress towards Europe's Climate and Energy Targets. Copenhagen: EEA Report.
- Eurostat (2024). Circular Material Use Rate — Statistics Explained. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- European Investment Bank (2023). Circular Economy Overview 2023. Luxembourg: EIB.
- World Health Organization (2021). WHO Global Air Quality Guidelines: Particulate Matter (PM_{2.5} and PM₁₀), Ozone, Nitrogen Dioxide, Sulfur Dioxide and Carbon Monoxide. Geneva: WHO.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

18.2. Zakonodaja in viri Republike Slovenije

- Zakon o varstvu okolja (ZVO-2), UL RS, št. 44/22 in nasl.
- Zakon o ohranjanju narave (ZON in poznejše novele, vključno z novelo ZON-F, 2025).
- Zakon o oskrbi s pitno vodo ter odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode (ZOPVOOV).
- Zakon o uvajanju naprav za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije (ZUNPEOVE), 2023.
- Energetski zakon (EZ-2), 2024.
- Podnebni zakon (PoZ), 2025.
- Zakon o interventnih ukrepih za odpravo posledic poplav in zemeljskih plazov (ZIUOPZP).
- Uredba o organizaciji in delovnem področju Agencije Republike Slovenije za okolje, UL RS, št. 31/20.
- Uredba o zelenem javnem naročanju, Uradni list RS, št. 51/17, 64/19, 121/21, 132/23 in 43/25
- Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020–2030 (ReNPVO20–30), UL RS, št. 31/20.
- Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2005–2012 (NPVO 2005–2012), UL RS, št. 2/06.
- Resolucija o Dolgoročni podnebni strategiji Slovenije do leta 2050 (SDS), UL RS, št. 119/21.
- Resolucija o nacionalnem gozdnem programu (ReNGP).
- Resolucija o nacionalnem programu za prehrano in telesno dejavnost za zdravje 2024–2030.
- Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt (NEPN), Vlada RS, februar 2020; posodobitev december 2024.
- Načrt za okrevanje in odpornost (NOO), Vlada RS, 28. 4. 2021.
- Strategija razvoja Slovenije 2030 (SRS 2030), Vlada RS, 7. 12. 2017.
- Slovenska industrijska strategija 2021–2030 (DSI), Vlada RS, 24. 9. 2021.
- Slovenska strategija pametne specializacije (S5), Vlada RS, marec 2024.
- Načrt upravljanja voda 2022–2027 (NUV), Vlada RS, julij 2023.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

- Načrt obvladovanja poplavne ogroženosti (NZPO), Vlada RS, 2017 (revidiran 2023).
- Strateški načrt skupne kmetijske politike Republike Slovenije za obdobje 2023–2027 (SN SKP 2023–2027), Vlada RS, sprejet v skladu z Uredbo (EU) 2021/2115.
- Operativni program za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027, Vlada RS, 2022.
- Operativni program ravnanja z odpadki s programom preprečevanja odpadkov (PRO&PPO)
- Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo (2024). Posodobitev Celovitega nacionalnega energetskega in podnebne načrta — končna različica. Ljubljana: MOPE.
- Ministrstvo za okolje in prostor (2020). Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije — končna različica. Ljubljana: MOP.
- Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (2021). Slovenska industrijska strategija 2021–2030. Ljubljana: MGRT.
- Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko (2024). Slovenska strategija pametne specializacije S5. Ljubljana: SVRK.
- Vlada Republike Slovenije (2021). Načrt za okrevanje in odpornost. Ljubljana: SVRK.
- Statistični urad Republike Slovenije (2024). Kazalniki krožnega gospodarstva v Sloveniji 2018–2023. Ljubljana: SURS.
- Agencija Republike Slovenije za okolje (2024). Poročilo o okolju v Republiki Sloveniji 2024. Ljubljana: ARSO.
- Direkcija Republike Slovenije za vode (2023). Načrt upravljanja voda za vodni območji Donave in Jadranskega morja za obdobje 2022–2027. Ljubljana: DRSV.
- Slovenski okoljski javni sklad — Eko sklad (2024). Letno poročilo 2024. Ljubljana: Eko sklad.

18.3. Mednarodne pogodbe in konvencije

- Pariški sporazum, sprejet 12. 12. 2015 v okviru UNFCCC.
- Okvirna konvencija Združenih narodov o spremembi podnebja (UNFCCC), sprejeta 9. 5. 1992.
- Konvencija o biološki raznovrstnosti (CBD), sprejeta 5. 6. 1992.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

- Konvencija o varstvu prosto živečih evropskih živalskih in rastlinskih vrst ter njihovih naravnih življenjskih okolij (Bernska konvencija), sprejeta 19. 9. 1979.
- Aarhuška konvencija o dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah, sprejeta 25. 6. 1998.

18.4. Strokovna literatura

- Bouwer, M., Jonk, M., Berman, T., Bersani, R., Lusser, H., Nappa, V., Nissinen, A., Parikka, K., Szuppinger, P. in Viganò, C. (2006). Green Public Procurement in Europe 2006 — Conclusions and Recommendations. Haarlem: Virage Milieu & Management bv.
- Ellen MacArthur Foundation (2013). Towards the Circular Economy — Economic and Business Rationale for an Accelerated Transition. Cowes: Ellen MacArthur Foundation.
- Ellen MacArthur Foundation in McKinsey & Company (2015). Growth Within: A Circular Economy Vision for a Competitive Europe. Cowes.
- Geissdoerfer, M., Savaget, P., Bocken, N. M. P. in Hultink, E. J. (2017). The Circular Economy — A New Sustainability Paradigm? Journal of Cleaner Production, 143, 757–768.
- Kirchherr, J., Reike, D. in Hekkert, M. (2017). Conceptualizing the Circular Economy: An Analysis of 114 Definitions. Resources, Conservation and Recycling, 127, 221–232.
- Litardi, I. in Fiorani, G. (2016). The Role of Green Public Procurement at the EU Level in Sustainable Public Administration through CSR. V: Strategica 2016 Conference Proceedings. Rim: Tor Vergata University.
- Pličanič, S. (2003). Temelji ekološkega prava. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Plut, D. (2014). Geografija okoljskih virov in okoljska politika Slovenije. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- Stahel, W. R. (2016). The Circular Economy. Nature, 531, 435–438.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke
s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

19. ANEKS A: PREGLEDNI ZEMLJEVID POLITIK IN DOKUMENTOV, KI VPLIVAJO NA KROŽNO GOSPODARSTVO

Ta aneks povzema ključne dokumente, obravnavane v izročku, v strnjeni in primerljivi obliki. Za vsak dokument so navedeni temeljni cilj, časovni okvir oziroma rok, pristojni organ, glavna obveznost ali funkcija, identificirana vrzel ter predlagani naslednji korak. Aneks je zasnovan kot začetni zemljevid, ki bralcu omogoča hiter pregled nad krajino politik in dokumentov; podrobnejša analiza vsakega dokumenta je v ustreznih poglavjih izročka. Podatki o rokih in zneskih so povzeti po stanju ob pripravi izročka in jih je pred uporabo smiselno preveriti v uradnih virih.

19.1. Evropski zeleni dogovor (COM(2019) 640)

Cilj: krovni razvojni narativ podnebne nevtralnosti EU do 2050, ki krožno gospodarstvo umešča kot enega od stebrov

Rok / časovni okvir: krovni okvir od 2019 dalje; brez enotnega roka

Pristojni organ: Evropska komisija (na nacionalni ravni MOPE)

Obveznost / funkcija: usmerjevalni narativni okvir, ki ga nacionalne politike operativizirajo

Vrzel: v Sloveniji ni samostojno operativiziran v posebni nacionalni strategiji

Naslednji korak: presoja, ali zadošča razpršena operativizacija ali je potreben enoten nacionalni narativni okvir

19.2. CEAP II (COM(2020) 98)

Cilj: celostni življenjsko-ciklični okvir krožnega gospodarstva s sedmimi vrednostnimi verigami in horizontalnimi instrumenti

Rok / časovni okvir: izvajanje 2020–2030 in dalje prek posameznih aktov

Pristojni organ: Evropska komisija; nacionalno MOPE in MGTŠ

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke
s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

Obveznost / funkcija: okvir, ki ga izvajajo posamezne uredbe (ESPR, PPWR, CRMA idr.)

Vrzel: ni transponiran v enakovreden nacionalni krovni dokument; cilji razpršeni med sektorske dokumente

Naslednji korak: razmislek o samostojnem nacionalnem akcijskem načrtu ali usklajenem svežnju sektorskih dokumentov

19.3. Uredba ESPR (EU) 2024/1781

Cilj: ekološko oblikovanje za trajnostne izdelke; razširitev zahtev na skoraj vse izdelke ter digitalni potni list izdelkov

Rok / časovni okvir: v veljavi; delegirani akti se sprejemajo postopno po delovnem načrtu 2025–2030

Pristojni organ: Evropska komisija (delegirani akti); nacionalno MGTŠ in tržna inšpekcija

Obveznost / funkcija: neposredno veljavna uredba; obveznosti se širijo s sprejemanjem delegiranih aktov za prioritete skupine izdelkov

Vrzel: nacionalni mehanizem za sodelovanje pri oblikovanju zahtev in priprava industrije še ni vzpostavljen

Naslednji korak: vzpostavitev notranjega mehanizma za spremljanje in sooblikovanje delegiranih aktov ESPR

19.4. Uredba PPWR (EU) 2025/40

Cilj: zmanjšanje embalažnih odpadkov, zahteve za reciklirano vsebnost in ponovno uporabo embalaže

Rok / časovni okvir: neposredno veljavna; postopno uvajanje zahtev

Pristojni organ: Evropska komisija; nacionalno MOPE in sheme razširjene odgovornosti proizvajalcev

Obveznost / funkcija: neposredno veljavna uredba, ki nadomešča Direktivo 94/62/ES

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke
s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

Vrzel: prilagoditev nacionalnih EPR shem novim zahtevam še poteka

Naslednji korak: usklajitev nacionalnega sistema ravnanja z embalažo in EPR shem s PPWR

19.5. Uredba CRMA (EU) 2024/1252

Cilj: varna in trajnostna oskrba s kritičnimi surovinami, vključno z urbanim rudarjenjem in recikliranjem

Rok / časovni okvir: neposredno veljavna; cilji do 2030

Pristojni organ: Evropska komisija; nacionalno MGTŠ in MNVP

Obveznost / funkcija: neposredno veljavna uredba s cilji za pridobivanje, predelavo in recikliranje

Vrzel: slovenski geološki in industrijski potencial za kritične surovine ni sistematično ovrednoten v strateških dokumentih

Naslednji korak: vključitev razsežnosti kritičnih surovin in urbanega rudarjenja v nadgradnjo DSI

19.6. Soil Monitoring Law – Direktiva (EU) 2025/2360

Cilj: prvi usklajeni okvir EU za spremljanje in odpornost tal; zaščita tal pravno izenačena z zrakom in vodo

Rok / časovni okvir: v veljavi od 16. decembra 2025; sledi prenos v nacionalni red

Pristojni organ: Evropska komisija; nacionalno MOPE, MNVP in ARSO

Obveznost / funkcija: direktiva, ki jo bo treba prenesti v nacionalno zakonodajo in vzpostaviti sistem monitoringa tal

Vrzel: umestitev novega okvira med obstoječe nacionalne instrumente varstva tal še ni opredeljena

Naslednji korak: priprava prenosa direktive in institucionalna umestitev sistema spremljanja tal

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke
s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

19.7. ReNPVO20–30 (UL RS, št. 31/20)

Cilj: krovni nacionalni okoljski strateški dokument z desetletnim horizontom; krožno gospodarstvo kot eden od štirih tematskih sklopov

Rok / časovni okvir: obdobje 2020–2030; sprejet marca 2020

Pristojni organ: Državni zbor; pripravlja MOPE

Obveznost / funkcija: krovna okoljska politika, ki postavlja cilje za PRO&PPO

Vrzel: ne odraža CEAP II, ESPR in novjših aktov (sprejet pred njimi); cilji ničelnega onesnaženja le delno prevzeti

Naslednji korak: nadgradnja oziroma priprava naslednjega ReNPVO (verjetno 2031–2040), usklajenega z novim okvirom EU

19.8. NEPN (posodobljen december 2024)

Cilj: operativizacija podnebnih in energetskih ciljev na nacionalni ravni; krožnost zlasti v energetskem sektorju

Rok / časovni okvir: cilji do 2030; posodobljen 18. decembra 2024

Pristojni organ: Vlada RS; pripravlja MOPE; predložen Evropski komisiji

Obveznost / funkcija: po Uredbi (EU) 2018/1999 zavezujoč dokument, predložen Komisiji

Vrzel: krožno gospodarstvo obravnavano kot pomožni instrument, ne kot samostojen cilj; krožni indikatorji niso vključeni

Naslednji korak: vključitev krožnih indikatorjev in eksplicitno povezovanje krožnih ciljev z emisijskimi

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke
s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

19.9. Resolucija o Dolgoročni podnebni strategiji do 2050

Cilj: dolgoročna vizija podnebne nevtralnosti; krožno gospodarstvo kot vzvod razogljičenja industrije

Rok / časovni okvir: horizont 2050; sprejeta julija 2021

Pristojni organ: Državni zbor; pripravlja MOPE

Obveznost / funkcija: strateški narativni okvir, ki ga PoZ pravno-formalno operativizira

Vrzel: operativni krožni cilji prepuščeni drugim dokumentom

Naslednji korak: ohranjanje skladnosti z NEPN in PoZ ter spremljanje izvajanja

19.10. NOO (peta sprememba odobrena 27. 4. 2026)

Cilj: finančna arhitektura za okrevanje in zelene investicije; konkretna sredstva za krožne investicije

Rok / časovni okvir: izvajanje do 2026; po peti spremembi 2,08 mrd EUR (1,61 mrd nepovratnih + 469 mio posojil)

Pristojni organ: Vlada RS; potrjuje Svet EU; koordinira urad za okrevanje in odpornost

Obveznost / funkcija: vezava sredstev na reforme in mejnike (milestones and targets)

Vrzel: krožno gospodarstvo obravnavano predvsem skozi investicije, manj skozi reforme; horizont do 2026

Naslednji korak: zagotovitev finančne kontinuitete krožnih investicij po izteku NOO (VFO 2028–2034, nacionalni instrumenti)

19.11. DSI – Slovenska industrijska strategija 2021–2030

Cilj: krožno gospodarstvo kot eden od prebojnih programov nacionalne industrijske politike

Rok / časovni okvir: obdobje 2021–2030; sprejeta septembra 2021

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke
s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

Pristojni organ: Vlada RS; pripravlja MGTŠ

Obveznost / funkcija: strategija industrijske konkurenčnosti, povezana z zelenim in digitalnim preходом

Vrzel: ne odraža NZIA in CRMA; povezava s PRO&PPO pretežno implicitna (ponudba vs. povpraševanje po sekundarnih surovinah)

Naslednji korak: nadgradnja DSI v luči NZIA in CRMA ter razvoj instrumentov povpraševanja po sekundarnih surovinah

19.12. S5 – Strategija pametne specializacije 2021–2027

Cilj: usmerjanje R&I sredstev; krožno gospodarstvo kot prioriteto področje (10 področij, vkl. horizontalno mrežo IKT)

Rok / časovni okvir: obdobje 2021–2027; sprejeta marca 2024

Pristojni organ: Vlada RS; pripravlja MVZI/SPIRIT

Obveznost / funkcija: instrument usmerjanja raziskovalno-razvojnih in inovacijskih sredstev (zlasti ESRR)

Vrzel: omejen časovni horizont (do 2027); povezava raziskav z izvajanjem (PRO&PPO) potrebuje krepitev

Naslednji korak: priprava naslednjega cikla S5 in krepitev demonstracijskih projektov ter javno-zasebnih partnerstev

19.13. PRO&PPO (operativni program, akcija C1)

Cilj: operativni program ravnanja z odpadki s programom preprečevanja odpadkov; izvaja del ciljev CEAP II

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke
s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

Rok / časovni okvir: po obdobjih; sprejema se po Direktivi 2008/98/ES

Pristojni organ: Vlada RS; pripravlja MOPE

Obveznost / funkcija: operativni izvedbeni dokument za ravnanje z odpadki in preprečevanje odpadkov

Vrzel: povezave z NEPN in DSI pretežno implicitne; relativno izoliran v operativnem polju

Naslednji korak: krepitev povezav z nadrednimi strateškimi dokumenti in usklajevanje s širšim krožnim okvirom

19.14. Strategija F2F (COM(2020) 381)

Cilj: celovit okvir prehranskega sistema; cilj 50-odstotnega zmanjšanja izgub hranil do 2030

Rok / časovni okvir: cilji do 2030; sprejeta maja 2020

Pristojni organ: Evropska komisija; nacionalno MKGP in MOPE

Obveznost / funkcija: strateški okvir, operativiziran prek SKP in sektorskih ukrepov

Vrzel: cilji zmanjšanja izgub hrane in hranil niso neposredno transponirani; manjka integriran okvir krožnega upravljanja hranil

Naslednji korak: priprava nacionalnega programa za zmanjšanje izgub hrane in integriran okvir upravljanja hranil

19.15. Strategija EU za tekstilne izdelke (COM(2022) 141)

Cilj: krožna preobrazba tekstilnega sektorja; razširjena odgovornost proizvajalcev in zahteve ekodizajna

Rok / časovni okvir: izvedbeni dokument CEAP II; sprejeta marca 2022

Pristojni organ: Evropska komisija; nacionalno MOPE

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke
s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

Obveznost / funkcija: strateški okvir, ki napoveduje obvezno EPR shemo za tekstil

Vrzel: nacionalna EPR shema za tekstilne odpadke še ni vzpostavljena

Naslednji korak: priprava nacionalne EPR sheme za tekstil, skladne z bodočo direktivo EU

19.16. NUV 2022–2027 in revidirana UWWTD

Cilj: upravljanje voda; revidirana UWWTD uvaja energetska nevtralnost čistilnih naprav in razširjeno odgovornost proizvajalcev

Rok / časovni okvir: NUV obdobje 2022–2027; naslednji cikel NUV 2028–2033

Pristojni organ: Vlada RS; pripravlja MNVP in DRSV

Obveznost / funkcija: sektorski načrt vodnega upravljanja po Vodni direktivi

Vrzel: krožno gospodarstvo ni obravnavano kot horizontalna paradigma; krožno vodno upravljanje šibko razvito

Naslednji korak: vključitev krožnih elementov (recikliranje hranil, ponovna uporaba vode) v naslednji cikel NUV

20. ANEKS B: POVZETEK ZA DELEŽNIKE (EXECUTIVE SUMMARY)

Ta povzetek je namenjen praktični uporabi pri občinah, javnih podjetjih, industriji, raziskovalnih organizacijah in nevladnih organizacijah. Za vsako skupino deležnikov na kratko pojasnjuje, kaj se konkretno spreminja, kateri roki in obveznosti jih čakajo, katera sredstva ali programi so zanje relevantni, kje so poslovne oziroma projektne priložnosti ter katera pravila so že veljavna in katera so še v pripravi. Povzetek je informativne narave; pri konkretnih odločitvah je treba upoštevati veljavna besedila predpisov in uradne vire, saj se roki, zneski in zahteve lahko spremenijo.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*

Skupni okvir za vse deležnike: krožno gospodarstvo na ravni EU prehaja od politike ravnanja z odpadki k politiki celotnega življenjskega cikla izdelkov. Že veljavni so ključni akti, kot so ESPR (ekodizajn za trajnostne izdelke), PPWR (embalaža), CRMA (kritične surovine), NZIA (neto-ničelna industrija) in Direktiva (EU) 2025/2360 o spremljanju tal; v pripravi oziroma postopnem uvajanju pa so delegirani akti ESPR, obvezne sheme razširjene odgovornosti proizvajalcev za tekstil ter prilagoditve nacionalnega okvira. Na nacionalni ravni je bila aprila 2026 odobrena peta sprememba Načrta za okrevanje in odpornost (2,08 milijarde evrov), ki ostaja pomemben vir za krožne investicije do leta 2026.

20.1. Občine in lokalne skupnosti

Kaj se spreminja: strožje zahteve glede ločenega zbiranja in ravnanja z odpadki (vključno z bio-odpadki in tekstilom), večji pomen zelenega javnega naročanja ter zahteve revidirane UWWTD glede čistilnih naprav. **Roki in obveznosti:** obvezno ločeno zbiranje tekstila izhaja iz okvira EU; prilagoditve čistilnih naprav po revidirani UWWTD bodo uvedene postopno; krožna merila v javnih naročilih postajajo standard. **Sredstva in programi:** NOO, kohezijska sredstva (PC2 »Bolj zelena Slovenija«), Eko sklad, LIFE program; sredstva za infrastrukturo ločenega zbiranja in krožne projekte. **Priložnosti:** projekti ponovne uporabe, centri ponovne uporabe, krožno ravnanje s komunalnimi odpadki, krožno upravljanje vode in hranil, demonstracijski projekti. **Že velja / v pripravi:** veljajo cilji ravnanja z odpadki in zeleno javno naročanje; v pripravi so nacionalne EPR sheme za tekstil in prilagoditve vodne infrastrukture.

20.2. Javna podjetja (komunala, vodno in energetska gospodarstvo)

Kaj se spreminja: večji poudarek na recikliranju hranil, energetska nevtralnosti čistilnih naprav, krožnem ravnanju z odpadnimi tokovi in sekundarnih surovinah. **Roki in obveznosti:** revidirana UWWTD uvaja energetska nevtralnost in razširjeno odgovornost proizvajalcev; zahteve se uvajajo postopno do naslednjega cikla načrtovanja (NUV 2028–2033). **Sredstva in programi:** NOO, kohezijska sredstva, Eko sklad, JTF (zlasti Savinjsko-šaleška regija), LIFE program. **Priložnosti:**

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke
s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

predelava odpadkov v sekundarne surovine, pridobivanje energije iz odpadkov, recikliranje fosforja iz čistilnih naprav, industrijska simbioza. **Že velja / v pripravi:** veljajo obstoječi okviri ravnanja z odpadki in vodami; v pripravi so prilagoditve po revidirani UWWTD in krožno upravljanje hranil.

20.3. Industrija in gospodarstvo

Kaj se spreminja: zahteve ekodizajna se širijo na skoraj vse izdelke (ESPR), uvaja se digitalni potni list izdelkov, krepijo se zahteve glede reciklirane vsebnosti (PPWR) in oskrbe s kritičnimi surovinami (CRMA). **Roki in obveznosti:** ESPR velja, delegirani akti se sprejemajo postopno za prioritete skupine (jeklo in aluminij, tekstil, pohištvo, pnevmatike, vzmetnice, energijsko povezani izdelki) v obdobju 2025–2030; PPWR in CRMA sta neposredno veljavna. **Sredstva in programi:** NOO, DSI (prebojni program krožnega gospodarstva), S5 (R&I sredstva, zlasti ESRR), Sklad za inovacije, Obzorje Evropa. **Priložnosti:** krožni poslovni modeli, remanufacturing, industrijska simbioza, uporaba sekundarnih surovin, urbano rudarjenje, razvoj izdelkov skladnih z ESPR. **Že velja / v pripravi:** veljajo ESPR, PPWR, CRMA in NZIA; v pripravi so delegirani akti ESPR po posameznih skupinah izdelkov in nadgradnja DSI v luči NZIA/CRMA.

20.4. Raziskovalne in razvojne organizacije

Kaj se spreminja: krožno gospodarstvo je v S5 prepoznano kot prioriteto raziskovalno-razvojno področje; raste povpraševanje po tehnologijah recikliranja, novih materialih in metodologijah merjenja krožnosti. **Roki in obveznosti:** S5 zajema obdobje 2021–2027; sledi priprava naslednjega cikla; delegirani akti ESPR ustvarjajo potrebo po raziskovalni podpori za standarde in metode. **Sredstva in programi:** S5 (ESRR), Obzorje Evropa (zlasti Cluster 6), LIFE program, NOO za demonstracijske projekte. **Priložnosti:** demonstracijski projekti, javno-zasebna partnerstva za skaliranje rezultatov, razvoj metodologij za merjenje prihrankov emisij iz krožnih ukrepov, sodelovanje z odpadkovnimi in industrijskimi podjetji. **Že velja / v pripravi:** velja S5 kot okvir usmerjanja sredstev; v pripravi so naslednji cikel S5 in raziskovalne podlage za izvajanje ESPR in CRMA.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.

Povečanje predelave odpadkov v koristne izdelke
s pripravo okolja za krožno gospodarstvo v Sloveniji

Boosting waste recycling into useful products by preparing
the environment for a circular economy in Slovenia

20.5. Nevladne organizacije in civilna družba

Kaj se spreminja: krepi se vloga deležniškega sodelovanja v oblikovanju krožnih politik; raste pomen ozaveščanja, pravice do popravila in preprečevanja zelenega zavajanja (greenwashing). **Roki in obveznosti:** ni neposrednih regulatornih obveznosti; priložnosti za sodelovanje v krožnih zakonodajnih forumih in posvetovanjih ob pripravi nacionalnih dokumentov. **Sredstva in programi:** LIFE program, kohezijska sredstva (ESS+), nacionalni razpisi za ozaveščanje in izobraževanje. **Priložnosti:** projekti ozaveščanja in izobraževanja, spremljanje izvajanja politik, sodelovanje pri oblikovanju predlogov za izboljšave politik v okviru akcije C2, krepitev krožne kulture. **Že velja / v pripravi:** veljajo pravila o preprečevanju zelenega zavajanja in pravici do popravila; v pripravi so nacionalni mehanizmi deležniškega sodelovanja v okviru projekta LIFE IP RESTART.

Ta projekt je financiran iz programa Evropske unije LIFE v okviru Sporazuma o dodelitvi sredstev št. LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART. / *This project has received funding from the European Union's LIFE programme under grant agreement No LIFE20 IPE/SI/000021-LIFE IP RESTART.*